

BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
VTOZD ZA GOZDARSTVO
Večna pot 83
Ljubljana

OCENA ZGRADBE IN STANJA
SLOVENSKIH GOZDOV
NA PODLAGI POPISA PROPADANJA
GOZDOV V LETU 1987

DIPLOMSKA NALOGA

Ljubljana, julij 1990

Tomislav LEVANIČ

Prof. dr. Milanu Hočevetu se zahvaljujem za izčrpno pomoč in za številne prepotrebne nasvete pri nastajanju pričajoče diplomske naloge. Prof. dr. Francu Gašperšiču se zahvaljujem za natančno oceno diplomske naloge. Hvala tudi Davidu in Marku za koristne namige.

LEVANIČ, T.: Ocena zgradbe in stanja slovenskih gozdov na podlagi popisa propadanja gozdov v letu 1987, diplomsko delo, VTOZD za gozdarstvo pri Biotehniški fakulteti, julij 1990. Delo obsega 94 strani, vsebuje 31 grafov, 6 tabel, 6 slik in 7 prilog. Navedenih je 22 virov.

IZVLEČEK

Delo obravnava možnost uporabe podatkov prve slovenske velikoprostorske inventure umiranja gozdov v letu 1987 za oceno strukture in stanja slovenskih gozdov. Sistematično so obdelana različna poglavja od ocene neploskovnih in ploskovnih parametrov do različnih poskusov vzorčenja. Posebno poglavje obravnava ploskovno oceno poškodovanosti gozdov, ki nam da, za razliko od neploskovne ocene poškodovanosti, bolj verodostojno sliko o stanju gozda v Sloveniji. Rdeča nit dela je preizkus kvalitete zbranih podatkov. Ugotovili smo, da lahko nekaterim okularno zbranim podatkom zaupamo, večina merjenih podatkov pa je, zaradi obremenjenosti z različnimi subjektivnimi vplivi, brez prave vrednosti.

1. UVOD.....	1
2. VELIKOPROSTORSKE INVENTURE.....	2
2.1 Izkušnje z velikoprostorskimi inventurami v svetu.....	2
2.1.1 Nekaj splošnih ugotovitev o velikopr. inventurah	2
2.1.2 Statistične osnove nacionalnih inventur	3
2.1.3 Švedska nacionalna inventura	4
2.1.4 Švicarska nacionalna inventura	5
2.1.5 Avstrijska nacionalna inventura	6
2.1.6 Nemška nacionalna inventura	6
2.2 Slovenska velikoprostorska inventura propadanja gozdov	8
2.2.1 Namen inventure	8
2.2.2 Statistična osnova inventure	8
2.2.3 Terenska izvedba merjenja	11
2.2.4 Vnos in obdelava podatkov	12
2.3 Slabosti slovenske velikoprostorske inventуре	13
2.3.1 Premikanje traktov	13
2.3.2 Goščenje mreže	14
2.3.3 Napačno merjenje polmera ploskev	14
2.3.4 Merjenje premera drevesa	15
2.3.5 Popisovanje morajo opravljati samo trenirani	16
2.3.6 V računalniških datotekah je veliko napak	16
3. METODA DELA.....	18
3.1 Uporabljeni programski paketi	18
3.2 Miselni proces pri iskanju rešitev	19
4. REZULTATI DELA.....	23
4.1 Analize neploskovnih parametrov	23
4.1.1 Analiza popisa sestojev in rastišč	23
4.1.2 Ocena površine gozdov glede na drevesno sestavo in po gozdnih gospodarstvih	28
4.1.3 Analize dendrometrijski parametrov na osnovi datoteke o drevesih	31
4.1.2 Analize izvedenih dendrometrijskih kazalcev	38
4.2 Analize ploskovnih dendrometrijskih kazalcev	41
4.2.1 Izračun po formulah za enostavno sist. vzorčenje	41
4.2.1.1 Ocena lesne zaloge, temeljnice in števila dreves na hektar	45
4.2.1.2 Primerjava parametrov SDI, števila dreves na hektar in srednje temeljničnega premera	53
4.2.2 Stratificirano vzorčenje kot možnost za izboljšanje kvalitete informacij	55
4.2.2.1 Ocena lesne zaloge	57
4.2.2.1.1 Stratumi po nadmorskih višinah	58
4.2.2.1.2 Stratificiranje po srednje temeljničnem premeru	65
4.2.2.1.3 Stratumi po gozdnih gospodarstvih	68
4.2.2.1.4 Stratificiranje po sektorjih lastništva	70
4.2.3 Primerjava enostavnega sistematičnega in stratificiranega vzorčenja	73
4.3 Poškodovanost dreves in ploskovna ocena poškodovanosti	74
4.3.1 Stopnja osutosti	75
4.3.2 Indeks poškodovanosti	82

4.3.3 Sklepne misli o poškodovanosti slovenskih gozdov	87
5. KAKO NAPREJ S SLOVENSKO VELIKOPROSTORSKO INVENTURO.....	89
6. ZAKLJUČEK.....	92
7. LITERATURA.....	94

1. UVOD

Namen pričujoče diplomske naloge je kar se da celovito izvrednotiti podatke o umiranju gozdov. Osnova za vse obdelave so bile datoteke Popisa umiranja gozdov v Sloveniji v letu 1987. Izhajajoč iz dejstva, da je popis umiranja gozdov prva tovrstna inventura, je pričujoča diplomska naloga tudi prvi poskus celovitega izvrednotenja podatkov velikoprostorske inventure v Sloveniji. Vsi dosedaj zbrani podatki za nivo Slovenije so le seštevki (totali), ki so jih zbirali na podlagi popisov sestojev in okularnih ocen. V anketi narejeni leta 1988 Hočev var ugotavlja (HOČEVAR, 1990), da 9% ocen lesne zaloge dobijo s polno premerbo, 34% z vzorčno inventuro in kar 57% z nereprezentačnimi metodami (okularne ocene). Ocenjevanje prirastka pa temelji izključno na vzorčni izmeri in strokovni oceni.

Teh dejstev bi se morali izvajalci prve velikoprostorske inventure zavedati, žal pa je bilo težišče snemanj naravnano predvsem v smer propadanja gozdov, dendrometrijski del pa je bil zanemarjen. Ker celoten popis Umiranja gozdov temeljni na metodi 6-dreves je pravzaprav škoda, da ta del popisa ni bil izveden tako kot bi bilo treba.

Ne glede na kvaliteto podatkov, je bilo treba podatke obdelati in izvrednotiti, kajti gre za trajno zastavljen vzorčno mrežo s trajnimi popisnimi ploskvami na katerih se bodo popisi ponavljali vsakih nekaj let. Verjamem, da se bodo popisovalci počasi navadili na korektno delo pri ocenjevanju in izmeri vseh parametrov na popisnih ploskvah in da se bo kvaliteta dela na ta način bistveno izboljšala. Upam, da bo ta diplomska naloga vsaj majhen prispevek k boljšemu in korektnejšemu delu.

I. DEL

Velikoprostorske inventure

2. VELIKOPROSTORSKE INVENTURE

2.1 Izkušnje z velikoprostorskimi inventurami v svetu

2.1.1 Nekaj splošnih ugotovitev o velikoprostorskih inventurah

Velikoprostorske inventure se v svetu veliko uporabljajo. Njihov namen je zelo različen, zato je tudi količina podatkov, ki jih pri taki inventuri zajemajo različna (ZOE-HRER, 1980). Najmanj zahtevne so t.i. eksplotacijske inventure, kjer spremljajo le količino biomase in ekonomsko upravičenost posegov, med zahtevnejše spadajo posebne nacionalne inventure in inventure v gospodarskih enotah, kjer se zbira veliko podatkov, z dokaj visoko stopnjo natančnosti.

Glede na trajanje snemanj delimo inventure na statične, dinamične in prognostične inventure. Pri statičnih inventurah nas zanima samo trenutno stanje opisovanih parametrov, nič pa njihova preteklost kot pri dinamičnih inventurah ali razvoj dogodkov kot pri prognostičnih inventurah.

Pri izvedbi nacionalnih inventur se poslužujemo različnih dopolnilnih tehnik, ki nam olajšajo terensko delo. V ta namen uporabljamo predhodno zbrane informacije informacije, uporabljamo aeroposnetke in satelitske posnetke.

Smisel nacionalnih inventur je v tem, da nam dajo nek splošen vtis o gozdovih, hkrati pa nudijo informacije določene natančnosti (zanesljive ocene), ki jih lahko kasneje koristno uporabljamo v različne namene. S celostnim izvrednotenjem zajetih podatkov dobimo zanesljivo podlago za

optimalno in trajno izkoriščanje najrazličnejših gozdnih potencialov. Informacije, ki so zbrane na nivoju neke regije (npr. Slovenije) nam dajejo objektivna izhodišča za vključevanje gozdarstva v širše družbeno okolje, hkrati pa omogočajo usklajen razvoj panog, ki so povezane z gozdarstvom.

2.1.2 Statistične osnove nacionalnih inventur

Zaradi velikih površin, ki jih obdelujemo z nacionalnimi inventurami, se je v praksi najbolj uveljavila metoda grozdov (traktov) (ZOEHRRER, 1980). Pri tej metodi gre za sistematično porazdeljevanje primarnih vzorcev, znotraj katерih so sistematično porazdeljeni sekundarni vzorci. Statistično gledano se vzorči v več stopnjah, zato ta tip vzorčenja imenujemo večstopenjsko vzorčenje. Najpogosteje se dela v dveh ali treh stopnjah, možno pa je tudi več stopenj. V slovenskem primeru so primarni vzorci trakti na 4x4 km mreži, sekundarni vzorci pa so ploskve na traktu. Število sekundarnih vzorcev niha med tri (Francija) in več tisoč ("Camp unit" metode v tropskih gozdovih). Razlog za vzorčenje v grozdih je gotovo ekonomski, saj se zavedamo, da so najdražji ravno prehodi med primarnimi vzorci, ki so ponavadi precej narazen (en kilometer in več).

Oblika in velikost trakta se od metode do metode spreminja. Najpogosteje se uporablja odmerjene vzorčne kroge, koncentrične kroge, kvadratne ploskve, pravokotne ploskve, linije in proge. Od vzorčnih metod se uporabljajo metode stalnega števila drevja in kotno števne metode (Bitterlich).

Glede na trajnost vzorčnih ploskev se uporablja trajne vzorčne ploskve in enkratne. V novejšem času je vsaj del ploskev trajnih. Prednost trajnih ploskev je v tem, da lahko spremljamo razvoj sestojev v času (Švica ima vse ploskve trajne). V primeru, da imamo inventuro zastavljeno s

trajnimi ploskvami, potem ploskve v gozdu ne smejo biti vidno označene, kajti vidne oznake na drevesih lahko počasi pripeljejo do drugačnega gospodarjenja z gozdom na ploskvi. Za označevanje se uporabi kovinska cev, ki se pri ponovnih izmerah poišče z detektorjem kovin.

2.1.3 Švedska nacionalna inventura

Švedska nacionalna inventura spada med najstarejše nacionalne inventure v svetu (RANNEBY et all, 1987). Prvo inventuro so izvedli že leta 1920, leta 1983 pa že šesto. Celotno inventuro izvedejo v enem letu. Osnovni namen inventure je spremeljajnje razvoja gozda, spremeljanje potreb po funkcijah gozda, raziskujejo pa tudi možnost konstrukcije modelov za napovedovanje obnašanja gozdov na določene posege. V zadnjem času (obdobje šeste inventure) postaja pomembno tudi spremeljanje in opazovanje propadanja gozdov, tu jih zanima predvsem vpliv dolgotrajnega onesnaževanja na gozdni kompleks in na naravno rodovitnost tal.

Osnova za švedsko inventure so začasni trakti, katerih velikost se spreminja od severa (1800×1800 m) proti jugu (1200×1200 m) in stalni trakti velikosti 1200 m do 800 m. Na skrajnem jugu Švedske so začasni trakti veliki 400 m, stalni pa 300 m. Polmer sekundarnih vzorcev je med 7.07 m in 10.00 m, njihovo število pa je varira med 12 na začasnih ploskvah in 8 na stalnih ploskavah. Na skrajnem jugu Švedske je število sekundarnih vzorcev manjše, polmer ploskev pa ostaja isti.

Terenska dela opravlja posebej izurjene ekipe, ki so opremljene z vso potrebno opremo. Delo na terenu obsega merjenje in opazovanje skoraj 200 različnih variabel, vseh

traktov pa je okoli 11800. Takšna količina podatkov zahteva zelo zanesljivo zbiranje, zato si pomagajo z računalniki. Vsaka terenska ekipa ima svoj mali računalnik, ki ga vsaka dva dni povežejo s centralnim računalnikom, ki takoj preveri podatke in sporoči nazaj, kje bi bilo dobro meritve preveriti in kje popraviti. Vsaka ekipa ima dva računanika z enakim programom, za vsak primer če eden odpove. Delo popisovalcev kontrolira posebna neodvisna komisija.

2.1.4 Švicarska nacionalna inventura

Švicarska nacionalna inventura spada med kombinirane velikoprostorske inventure (MAHRER, 1985), ker poleg terestričnih meritev, uporabljajo tudi črno bele aeroposnetke v merilu 1:25.000. Aeroposnetke uporabljajo za natančno lociranje oslonilnih točk, ki so osnova za zakoličbo terenskih vzorcev.

Osnova švicarske metode je mreža 1x1 km z 11863 enostavnimi permanentnimi vzorci. Ploskve so v obliki koncentričnih krogov. V krogu s površino 2 arov izmerijo vsa drevesa nad 12 cm, v krogu s površino 5 arov pa vsa drevesa s premerom nad 36 cm. Krog z polmerom 3 metrov uporabljajo za oceno pomlajevanja sestojev. Isto mrežo, vendar le vsako četrto točko (mreža 4x4 km), uporabljajo tudi za spremljanje zdravstvenega stanja gozdov.

Snemanje opravlja posebni oddelek gozdarskega inštituta v Birmensdorfu, na voljo imajo 7,5 miljona švicarskih frankov. Snemalna ekipa je sestavljena iz inženirja in merilca, zahtevana točnost rezultatov je $\pm 0.5\%$ za nivo Švice in $\pm 1-5\%$ za kantone. Izjema je le kanton Basel kjer je dopustna napaka $\pm 16\%$. Celotno inventuro opravijo v treh letih.

2.1.5 Avstrijska nacionalna inventura

Avstrijska nacionalna inventura je po zasnovi čista terestrična inventura. Moderni temelji so bili metodi dani leta 1961 (Braun, 1974) in od tedaj jo ponavljajo na 10 let. Vsako leto posnamejo le 1/10, znotraj mreže enakomerno porazdeljenih, vzorcev. Letno izmerijo 1100 vzorcev. V desetih letih na tak način dosežejo popolno zgostitev mreže.

Osnova za zbiranje podatkov je 11000 traktov z 44000 sekundarnimi ploskvami v mreži 2.75×2.75 km. Stopnja vzorčenja je 0.0016%. Meritve opravlja en inženir s tremi pomočniki. Vzorčna mreža je zamaknjena iz smeri S-J za $18^{\circ}16'$, da se s tem izognejo sistematični napaki zaradi poteka Alp in glavnih dolin.

Oblika trakta je kvadratna, velikost pa niha glede na regijo med 800, 1200 in 1600m. Razlog za spremenljivo velikost traktov je v tem, da so za nivo regije želeli doseči približno enako natančnost rezultatov. V traktu so položili tri tipe ploskev, glavne in pomožne ploskve ter ploskve na katerih so merili posek. Na liniji ki povezuje ogljišča so merili pomlajevanje, na glavnih ploskvah so z Bitterlichovo metodo snemali lesno zalogo in prirastek. Na pomožnih ploskvah so opazovali kvalitativne (opisne) parametre.

2.1.6 Nemška nacionalna inventura

V Zvezni republiki Nemčiji načrtujejo relativno preprosto nacionalno inventuro. Izvedli naj bi jo v treh letih (1986-1988). Izvedbo inventure so prepustili posameznim deželam.

Osnova inventure je skupna 4×4 km mreža kvadratnih traktov velikosti 150×150 m. V ogliščih trakta se vrši izmera po

Bitterlichovi metodi s $k=4 \text{ m}^2/\text{ha}$, hkrati pa se naredi tudi analizo mladovja na treh koncentričnih ploskvah. Polmer notranjega vzorca je 1 m, znotraj tega kroga se izmeri mladje višje od 20 cm in nižje od 50 cm, srednji krožni vzorec ima polmer 2 m in zajame vse mladje višje od 50 cm in nižje od 130 cm. Skrajna zunanja plsokev ima polmer 4 m popišejo pa vsa drevesca, ki so tanjša od 9.9 cm ali višja od 1.3 m. Na traktih se analizira tudi gostota prometnic in tip rabe tal.

Za posamezne dežele so predvidene tudi gostitve mreže in sicer na $2.83 \times 2.83 \text{ km}$ ter $2 \times 2 \text{ km}$. Zahtevana natančnost za nivo države je $\pm 1.1\%$, za dežele pa $\pm 1.4\text{-}5.6\%$.

Volumne dreves bodo izračunali tako, da bodo na podlagi $d_{1.3}$, d_7 in višine razvili posebne volumenske funkcije. V načrtu izvedbe ni predvideno merjenje prirastka in posekov.

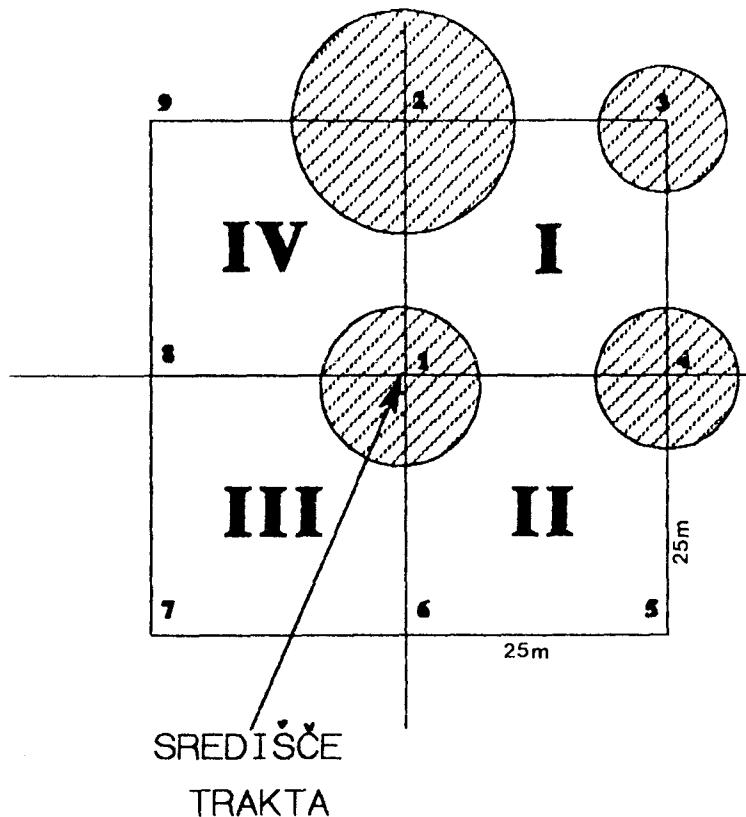
2.2 Slovenska velikoprostorska inventura propadanja gozdov

2.2.1 *Namen inventure*

Namen inventure je spremljanje propadanja slovenskih gozdov. Inventuro opravljajo posebej izvežbani delavci na gozdnih gospodarstvih. Inventura se v celotnem obsegu ponavlja na pet let z vmesnimi ponovitvami v manjšem obsegu (samo nekatere izbrane ploskve) na dve leti.

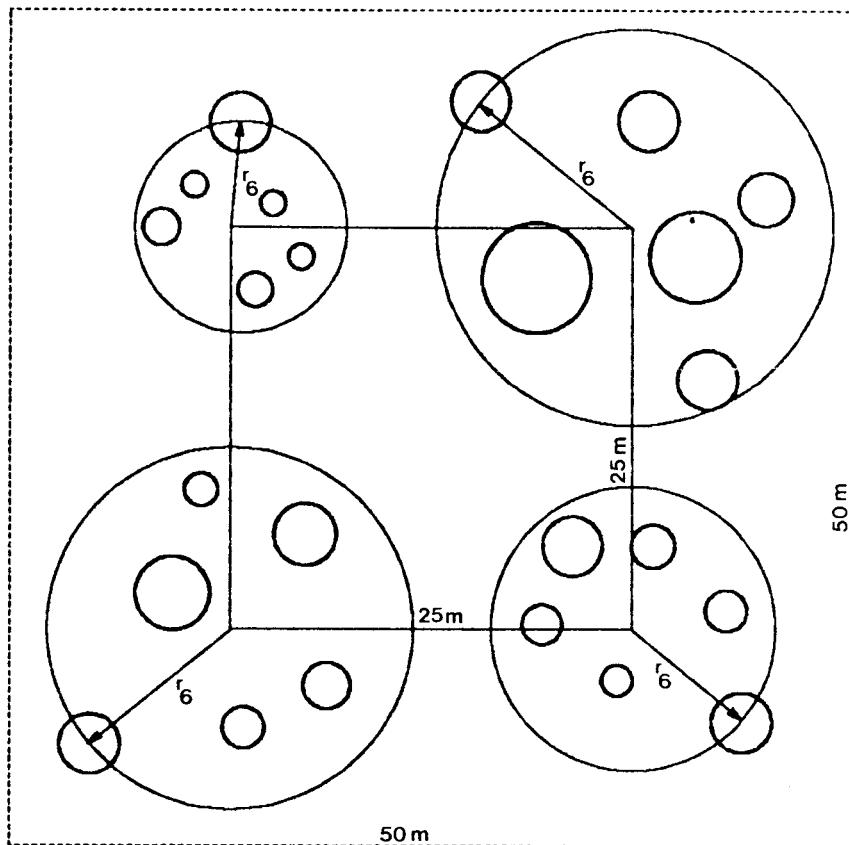
2.2.2 *Statistična osnova inventure*

Osnova za vzorčenje je 4×4 km mreža, ki jo po potrebi gostijo vertikalno na 4×2 km in horizontalno na 2×2 km. Gostitev mreže je predpisana tam kjer delež iglavcev presega 40%. Popisne točke so vedno na presečišču Gauss-Kruegerjeve koordinatne mreže. Na popisni točki se opravi popis, če je stojišče v gozdu. Center trakta lahko tudi pomaknemo v gozd, če ta od originalnega stojišča ni oddaljen več kot 300 m v katerikoli smeri. Ob prihodu na popisno mesto, se levo in desno od te točke stojišča zakoliči štiri kvadrante (glej sliko 1).

Slika št. 1: Izgled trakta z vrisanimi popisnimi točkami

Izbere se kvadrant, na katerem vsa štiri ogljišča padejo v gozd, če so vsi štirje kvadranti v gozdu se izbere zgornji desni kvadrant (ta ima vedno prednost). Kvadranti so kvadratne oblike s stranico dolžine 25 m. V ogljiščih so sredine vzorčnih krogov na katerih po metodi 6-dreves opravimo meritve. Trakt tako vsebuje 4 sekundarne vzorce s stalnim številom dreves in spremenljivimi vzorčnimi površinami (glej sliko 2).

Slika 2: Izgled trakta, črtkan kvadrat je površina trakta

V principu je inventura zastavljena dvostopenjsko. Primarni vzorci so trakti, ki vsebujejo štiri sekundarne vzorce. Pri izvrednotenju podatkov naj bi računali po obrazcih za dvostopenjsko sistematično vzorčenje, vendar so nekateri avtorji (LAMPE, 1990), ugotovili, da ni značilnih razlik med dvostopenjskim sistematičnim vzorčenjem in enostavnim sistematičnim vzorčenjem.

Slovenska velikoprostorska inventura nam omogoča spremeljanje procesov propadanja gozdov, hkrati pa je zastavljena tako, da omogoča tudi ocenjevanje lesne zaloge, temeljnice, srednjega temeljničnega drevesa in gostote stojanja (SDI). Ocena prirastka je zaradi nenatančnega merjenja premerov dreves onemogočena (LAMPE, 1989). Teoretično bi bila

ocena prirastka možna na podlagi dveh zaporednih popisov in ugotovljenih razlik v volumnih dreves.

Določen problem pri ugotavljanju lesne zaloge predstavljajo tudi tarife drevesnih vrst, ki niso bile povsod podane in smo jih morali naknadno z anketo zbrati in vnesti v datoteko. Alternativa tarifam so volumenske funkcije, katere imajo za osnovo višino najdebelejšega drevesa na ploskvi, prsni premer in premer na 7 m od tal, vendar nam za izračun volumenske funkcije manjka premer na 7m višine drevesa.

2.2.3 Terenska izvedba merjenja

Terenska merjenja se izvajajo po predhodnem šolanju terenskih delavcev. Merjenja opravljajo posebej izbrani delavci na gozdnih gospodarstvih, njihovo število naj ne bi presegalo štirih delavcev (žal se dogaja, da jih je tudi bistveno več). Glavni vzrok za tako majhno število delavcev je želja, da se pri okularnih ocenah doseže čim večja enotnost ocenjevanja. Pred odhodom na teren se morajo popisovalci seznaniti s predhodnimi merjenji in se oskrbeti z ustrezno brezhibno terensko opremo (merilni trak, kompas, premerka, navodila, ipd.). Na terenu se vedno izpolnjuje dva obrazca, prvi obrazec (priloga 1) je namenjen opisnim podatkom in se nanaša na trakt. Drugi obrazec se nanaša na popisovanje sekundarnih vzorcev. Tu imamo glede na razvojno fazo sestojev v okolini trakta in na traktu, dva tipa obrazcev, obrazci za odrasle sestoje (priloga 2), kjer se opravlja izmera po načelih metode 6 dreves in obrazec za mlade sestoje (priloga 3), kjer se po načelu slučajnosti izbere 24 dreves v kvadratu s stranico 25 m. Na popisni ploskvi moramo vedno izpolniti dva obrazca iz prilog 1 in 2 ali 1 in 3 (za opis ploskve in opis dreves oz. mladja).

V navodilih priporočajo, da bi najprej izpolnili drugi obrazec (obrazec za popis dreves oz. mladja), ker si medtem ko opisujemo drevesa, naberemo dovolj vizualnih informacij o izgledu trakta in njegove okolice.

Ko je popis narejen se v center trakta zabije kovinska cev, središča sekundarnih vzorcev se označijo z lesenimi količki, drevesa pa označimo z markirno barvo in zaporedno številko. Zaradi vidnega označevanja dreves se moramo zavestati dejstva, da se bo začelo na traktih drugače gospodariti, kot pa v ostalem gozdu. Možnost takšne sistematične napake je sčasoma vse večja.

2.2.4 Vnos in obdelava podatkov

Podatke, zbrane na terenu, se pošlje na Gozdarski inštitut, kjer se jih vnese v računalnik in prekontrolira. Ta faza ima, poleg zbiranja podatkov na terenu, ključen pomen pri vzpostavljanju kvalitetne in korektne baze podatkov o umiranju gozdov. Podatki, ki prispejo v centralo morajo biti korektno in natančno zbrani na terenu in pravilno vnešeni v računalnik. Na IGLG imajo obširno bazo podatkov o umiranju gozdov za celotno Slovenijo, zelo nerodno bi bilo, če bi ob ponavljanju popisov dodajali bazam nove napake.

Faza zbiranja in obdelave podatkov je še zelo šibka, švedi imajo na primer (RANNEBY, 1987), stalno povezavo terenskih delavcev z računalnikom, ki jim sumljive rezultate sproti pošilja v preverjanje in morebitno korekturo. Pri nas še nismo dosegli te stopnje razvoja, vendar bo to potrebno, še posebej, če želimo imeti kvalitetne podatke o propadanju gozdov v Sloveniji.

2.3 Slabosti slovenske velikoprostorske inventure

Slovenska velikoprostorska inventura je v svojem bistvu dobro zamišljena, hkrati pa se ob natančnejšem pregledu metodologije nacionalne inventure in kasneje pri izvrednotenju podatkov pokaže vrsta pomankljivosti. Na tem mestu ne bi želel kritizirati, rad pa bi pokazal na probleme, ki so se pojavili pri obdelavi podatkov.

Popis umiranja gozdov temelji na sistematičnem vzorčenju, katerega podlaga je načelo slučajnosti, zato moramo pri delu na terenu in pri snovanju metodologije popisovanja upoštevati to načelo. V nadaljevanju navajam nekaj pomanjkljivosti, ki načelo slučajnosti kršijo.

2.3.1 Premikanje traktov je problem, ki pri obdelavah podatkov povzroča nemalo težav in je vir sistematične napake. Vzorčne mreže ne moremo poljubno premikati po terenu in trakte, ki ne padejo direktno v gozd, "siliti" s premiki v gozd. Posledica nekontroliranega premikanja traktov v gozd je, da je v gozd postavljenih več traktov kot bi jih bilo, če traktov ne bi potiskali v gozd. Tako dobimo npr. pri izračunu površine slovenskih gozdov bistveno večjo površino kot bi smeli.

Zgoraj opisano težavo pa povečujejo tudi napačno določene koordinate stojišč. Večkrat se je zgodilo, da so koordinate trakta v enem gozdnem gospodarstvu ležale v sosednjem gozdnem gospodarstvu. Gauss-Kruegerjeve koordinate imajo X koordinate postavljene navpično (od ekvatorja navgor), Y koordinate pa vodoravno, zato jih nevešči dostikrat zamenjajo. Hkrati velja povdariti, da se v popisni list vedno vpisuje dejanske koordinate, ne pa teoretične (posebej važno pri premikanju traktov !!). Kodirni list bo moral biti zasnovan tako, da se lahko vpiše teoretične in dejanske koordinate.

2.3.2 Goščenje mreže mora biti vnaprej predvideno in izvedeno po stratumih. Znana mora biti točna površina gozdov v katerih bo mreža gostejša. Zgoščevanje mreže po stanju na terenu povzroča težave pri nadaljnem izvrednotenju podatkov. S tem, ko smo mrežo v nekem točno določenem stratumu zgošteli dobi trakt v tem stratumu nižjo ploskovno vrednost, to pa pomeni, da ima trakt zaradi tega nižji ponder (ploskovna vrednost trakta je ponder). V našem primeru so teoretične vrednosti ponderjev sledeče:

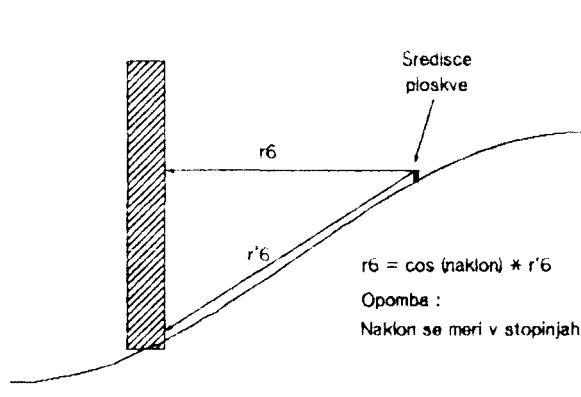
- 4x4 km mreža ima ploskovno vrednost 1600 ha
- 4x2 km mreža ima ploskovno vrednost 800 ha
- 2x2 km mreža ima ploskovno vrednost 400 ha

V naših obdelavah smo vedno upoštevali samo 4x4 km mrežo, ki je vsebovala 792 traktov. Zgoščene mreže nismo uporabili zaradi tega, ker nam ni bilo poznano na kakšni površini so uporabljali gostejšo mrežo.

Zaradi neupravičenih premikov traktov v gozd je bilo v gozdu več trakov (792), kot bi jih smelo biti (642), zato je ploskovna vrednost trakta v 4x4 km mreži, namesto 1600 ha samo 1347.64 ha.

2.3.3 Napačno merjenje polmera ploskev je problem, ki se pogosto pojavlja. Metoda 6-dreves spada med zelo enostavne metode merjenja sestojev. Pravilno odmerjen polmer ploskve sega od središča ploskve do središča šestega drevesa in nikakor drugače (glej sliko 4). Polmer se meri vedno horizontalno od središča ploskve do središča drevesa, če nam naklon terena onemogoča horizontalno merjenje polmera ploskve, se polmer izmeri vzporedno s terenom, hkrati pa se

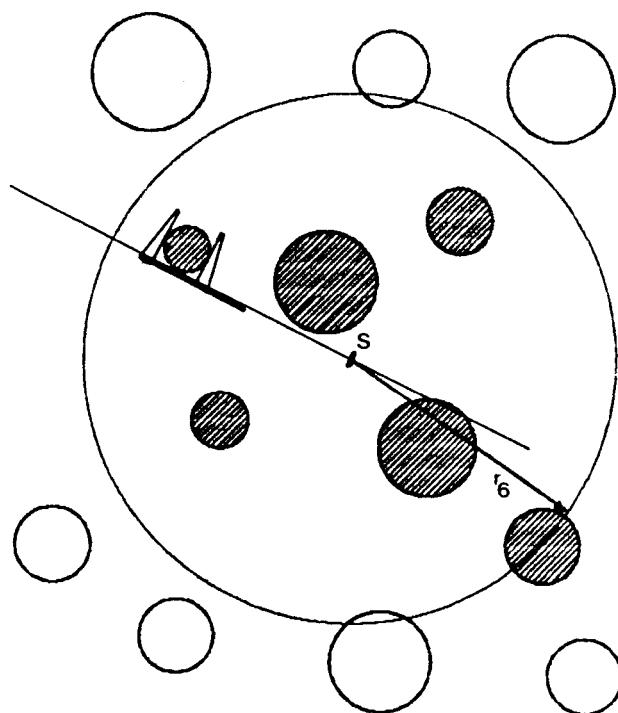
v obrazec vpiše naklon terena v smeri merjenja polmera. Način računanja polmera glej na sliki 3.

Posledica napačnega merjenja polmera ploskve so nenormalno velike hektarske temeljniece, volumni (tudi do 1800 m³/ha) in število dreves na hektar. Take grobe napake se bo moral s primerno zasnovano metodologijo zajemanja podatkov povsem odpraviti.

Slika 3 : Merjenje polmera ploskve pri večjih naklonih

2.3.4 Merjenje premera drevesa mora biti enolično določeno, da s tem dosežemo primerljivost s predhodnimi popisi. Premer se meri v točno določeni višini (1.3 m od tal), premerka mora gledati proti središču ploskve (glej sliko 4).

Slika 4: Pravilno merjenje polmera ploskve in premera drevesa

2.3.5 Popisovanje morajo opravljati samo trenirani ocenjevalci ne pa praktikanti, študentje ali celo dijaki. Opisovanje sestojev je resna in draga stvar, zato se pričakuje rezultate, ki imajo veliko zanesljivost in so primerljivi med različnimi gozdnimi gospodarstvi. Najbolj idealna varianta bi bila, ko bi IGLG organiziral ekipo 4-6 raziskovalcev, ki bi popisovali gozdove v Sloveniji. Ekipa bi bila izvežbana in v stalni povezavi s centralo.

2.3.6 V računalniških datotekah je veliko napak, manjkajo polmeri ploskev, ni tarif, manjkajo drevesne vrste. V bodoče bo potrebno izdelati metodologijo sprotnega zajemanja podatkov in sprotnih izračunov. Tako se bo lahko sproti kontrolirala kvaliteta in točnost podatkov, hkrati pa se bo sumljive podatke preverjalo in popravljalo na terenu. Glede na sedanji razvoj računalniške opreme, bi se dalo delo

na terenu opravljati s pomočjo ročnih terminalov, podobno kot to delajo na Švedskem (RANNEBY, 1987). S takim načinom zbiranja podatkov bi se izognili napakam, ki nastajajo pri prepisovanju podatkov iz obrazcev v računalnik, hkrati bi do neke mere pocenili zajem podatkov.

3. METODA DELA

3.1 Uporabljeni programski paketi

Podatki o umiranju gozdov so bili že v osnovi zbrani in urejani na osebnih računalnikih, zato je bil prenos podatkov na domači računalnik relativno enostaven. Pri obdelavi podatkov sem se posluževal različnih programskih paketov. Za pripravo baze in logične kontrole sem uporabljal relacijsko bazo podatkov FoxBASE +, ki je združljiva z dBASE3+ standardom, le da je bistveno hitrejša. V tem programu so potekali celotni izračuni ploskovnih vrednosti, traktnih vrednosti in priprave določenih potrebnih vmesnih rezultatov. Program se je izkazal za zelo zanesljivega, primerno hitrega in uporabnega. Grafične kontrole koordinat so potekale v grafičnemu programu Microsoft CHART v3.0, izrisi pa so šli na Epsonov risalnik Hi-80. V tem programu in v programu GRAPH-IN-THE-BOX so bili narisani tudi vsi grafi, ki so v diplomske nalogi. MS CHART se za razliko od drugih programov odlikuje po izredno veliki elastičnosti, saj lahko graf prilagajamo željam uporabnika, GRAPH-IN-THE-BOX pa je program, ki omogoča hitro risanje grafov na osnovi dobljenih rezultatov v statističnih obdelavah. Statistične obdelave so potekale s programom SPSS/PC+, ki se je pokazal za edinega sposobnega prečitati ogromno datoteko dreves in jih ustrezzo obdelati. Manj zahtevne obdelave so bile narejen s programom CSS, nekaj malega smo poskušali tudi s programom STATGRAPHICS v2.6. Program nudi veliko možnosti, ima zelo kvalitetno grafiko, vendar je na počasnejših računalnikih zelo počasen. Največja pomankljivost programa pa je, da ne more čitati večjih baz podatkov. Vse slike so bile narisane s programom Hewlett-Packard Drawing Gallery v2.0.

Obdelava besedil je potekala v programu za urejanje besedil Microsoft WORD v5.0, ki poleg široke palete možnosti, nudi

tudi vklapljanje grafike v tekst. Celotna obdelava diplomske naloge je potekala na osebnem računalniku.

Osebni računalnik se je pri delu izkazal za zelo uporabnega, vendar je ozko grlo hitrost sistema kot takega, saj ni prilagojen obdelavam takšnih količin podatkov, kot jih imamo pri popisu umiranja gozdov.

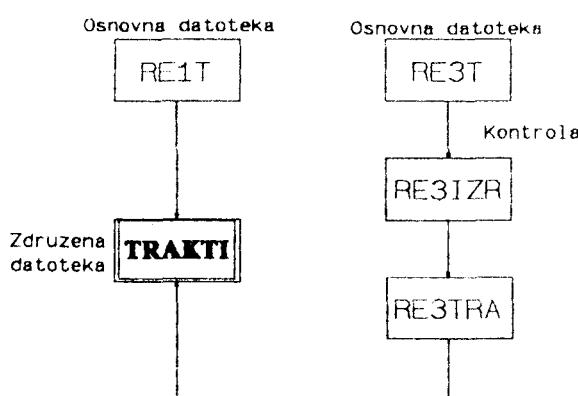
3.2 Miselni proces pri iskanju rešitev

Postopek priprave podatkov za obdelavo je bil večfazen. Podatki, ki so jih zbrali na IGLG so shranjeni v ASCII¹ kodu, na računalniškem mediju, zato podatkov ni bilo težko prenesti na domači računalnik.

Pred nadaljno obdelavo je bilo treba iz obstoječih datotek izluščiti potrebne podatke. Pri vnosu podatkov se tvorita dve datoteki, prva vsebuje podatke o traktih, druga pa podatke o drevesih na traktu. Tretja datoteka vsebuje podatke o traktih, ki so padli v mladovje, vendar ta datoteka ni bila uporabljena pri obdelavah. Obe datoteki sta zelo obsežni (prva 1042 zapisov, druga 25008 zapisov) in imata veliko polj, zato smo se odločili, da bomo izbrali samo najbolj zanimiva polja. Te podatke smo nato prenesli v svoje datoteke, ki so postale osnova za nadalnje delo.

---

¹ ASCII (an.= American Standard Code for Information Interchange) Mednarodno sprejet standard za izmenjavo podatkov.

Slika št. 5: Potek obdelave podatkov, z vmesnimi datotekami

večini obdelav v nalogi.

Zelo pomembna faza dela je bilo preverjanje pravilnosti podatkov s pomočjo raznih testov. Testi so zajeli grafično, matematično in logično kontrolo. Ker je bil osnovni namen diplomske naloge izračun lesne zaloge za Slovenijo, smo se najprej lotili preverjanja tarif, ki so morale biti večje od 0. Vse manjkajoče tarife, bilo jih je okoli 11000, je bilo potrebno ročno vnesti v datoteko. V naslednji fazi je bilo potrebno opraviti kontrolo polmerov ploskve. Vse manjkajoče polmere je bilo treba izločiti in z regresijsko metodo

Shema in potek obdelave podatkov je prikazana na sliki 5. V osnovnih datotekah RE1T in RE3T je bilo potrebno opraviti kontrole, nato se je s posebej napisanimi programi izračunalo datoteke RE3IZR in RE3TRA, ki sta povprečja za sekundarne vzorce (RE3IZR) oziroma za trakt (RE3TRA). Iz datotek RE3TRA in RE1T se tvori datoteka TRAKTI, ki je osnova

izračunati (oceniti!) manjkajoče polmere². Vsak polmer, ocenjen z regresijsko metodo je v datoteki dobil zvezdico, ki ga je ločila od ostalih. Manjkal je približno 10% vseh polmerov ploskev, kar je zelo veliko. Ugotoviti je bilo treba tudi vse manjkajoče šifre drevesnih vrst in jih nadomestiti z ustreznimi.

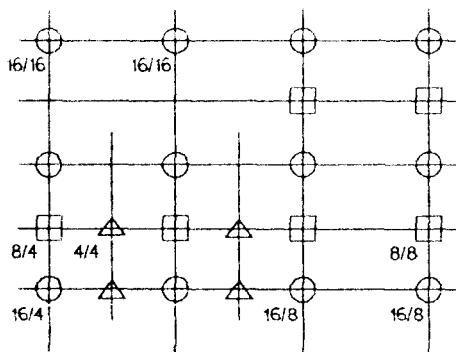
Grafična kontrola se je izkazala za zelo učinkovito pri kontroli koordinat traktov. S pomočjo programa MS CHART smo izrisali vsako gozdno gospodarstvo posebej in kontroliral pozicije traktov. Napačne koordinate je bilo potrebno popraviti. Hkrati je bilo potrebno tudi izločiti vse točke, ki ne spadajo v 4x4 km mrežo. Problem je v tem, ker se ne vedno na kakšni površini so gostili mrežo in bi bili zato rezultati popačeni. Pri kontroli smo uvedli tudi dve novi spremenljivki resolucija in mreža³, ki sta enolično določili pripadnost trakta določeni mreži, hkrati pa sta mu ti dve spremenljivki določili tudi ponder, za nadaljne obdelave. Pojem mreža v našem primeru pomeni pripadnost trakta določeni mreži, šifre pripadnosti so bile sledeče:

- 16 za pripadnost trakta mreži 4x4 km,
- 8 za pripadnost trakta mreži 4x2 km in
- 4 za pripadnost trakta mreži 2x2 km.

² Upoštevani so bili vsi polmeri večji od 0 in manjši ali enaki 250 cm.

³ Resolucija nam pove kakšen kakšno ploskovno vrednost ima trakt, mreža pa pove ali spada trakt v 4x4, 4x2 ali 2x2 mrežo

16/8 = Mreza/resolucija

Slika št. 6: Pomen resolucije in mreže shematsko

Hkrati je bilo potrebno tudi določiti resolucijo trakta. Resolucija predstavlja težo (ponder) trakta. V našem primeru obstaja več kombinacij, kajti trakt s pripadnostjo 4x4 km mreži (šifra 16) ima lahko resolucijo 800 ali celo 400, če so okoli trakta popisovali na zgoščeni mreži 4x2 km ali 2x2 km. Bolj nazorno glej na sliki 6.

Kontrole so bile v pripravljalni fazi diplomske naloge najpomembnejše, saj je šlo za urejanje baze podatkov, da bi lahko na tej podlagi dobili čim boljše rezultate. Žal se vseh napak ni dalo odpraviti in so ostale v datoteki. Med najbolj nerodne napake gotovo spadajo polmeri ploskev, ki so temeljnega pomena za pravilno oceno vseh ploskovnih parametrov, zato so ti rezultati pač toliko narobe kot so narobni tudi vhodni podatki.

Vse nadaljne obdelave so bile vezane na specifična poglavja in zato na tem mestu ne bom opisoval posameznih postopkov, rad bi le še povedal, da sem vse programe, razen standardnih uporabniških programov, napisal sam. Programi so napisani v programskem jeziku relacijske baze FOXBASE +.

Rezultati

4. REZULTATI DELA

4.1 ANALIZE NEPLOSKOVNIH PARAMETROV

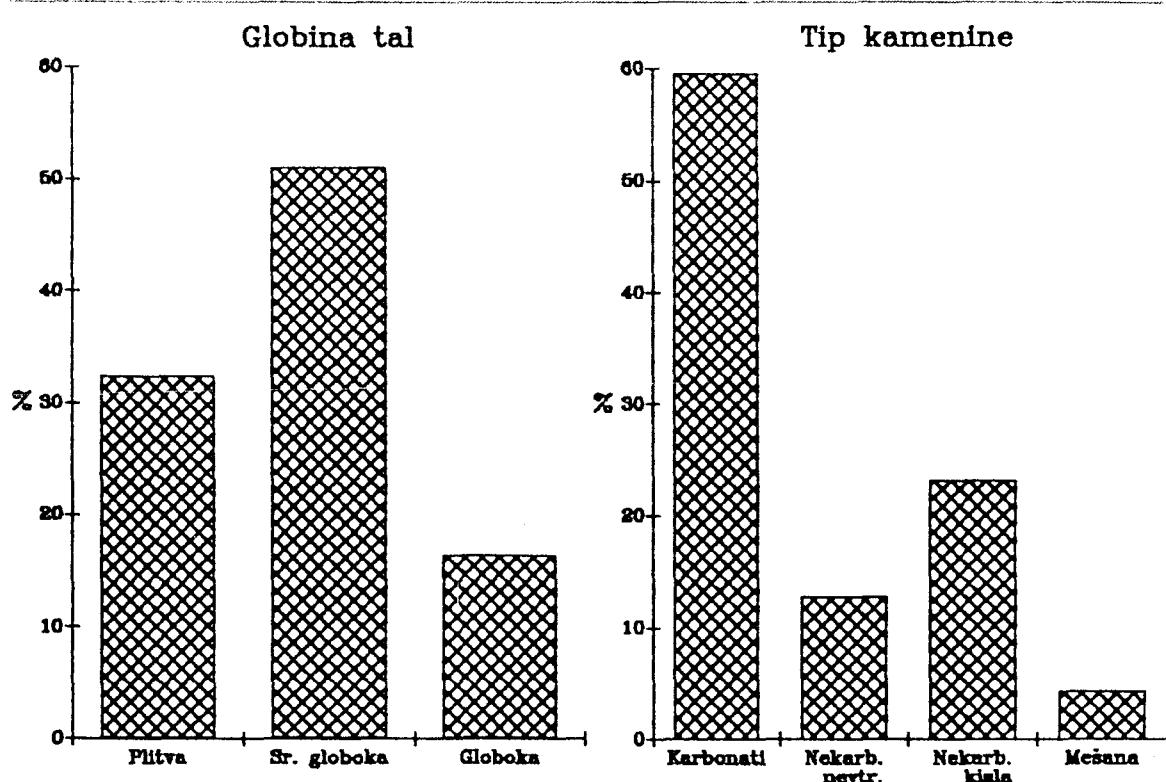
4.1.1 Analiza popisa sestojev in rastišč

Pri analiziranju podatkov o sestojih in rastiščih sem uporabil datoteko s podatki, ki so jih popisovalci zbirali na traktu in v njegovi bližnji okolini. Način zbiranja informacij o traktih je okularen. Zbira se različne informacije, ki se jih v obliki šifer potem vnese v obrazce. Poleg opisa trakta so v datoteki zapisani tudi vsi podatki potrebni za enolično lociranje trakta v prostoru⁴.

Na podlagi podatkov o sestojih lahko s primernim statističnim programom, dobimo različne informacije o slovenskih gozdovih npr.: frekvenčne porazdelitve sestojev po tipih tal, po klimatskih posebnostih, po tipih kamenine, lahko pa s kombiniranjem podatkov dobimo informacijo kakšni tipi sestojev se nahajajo na določenem tipu tal, katere razvojne faze sestojev najdemo v različnih oblikah gospodarjenja z gozdom in podobno. Nekaj takih grafov predstavljam v nadaljevanju, hkrati pa opozarjam, da so prikazi kljub reprezentativnosti obremenjeni z sistematično napako zaradi premikanja traktov v gozd. Kvaliteta ocene parametrov je bila odvisna od popisovalcev in od možne širine izbire. Ocena nekaterih faktorjev je zelo groba npr. globino tal je treba uvrstiti v tri razrede, tip kamenine v štiri itd.

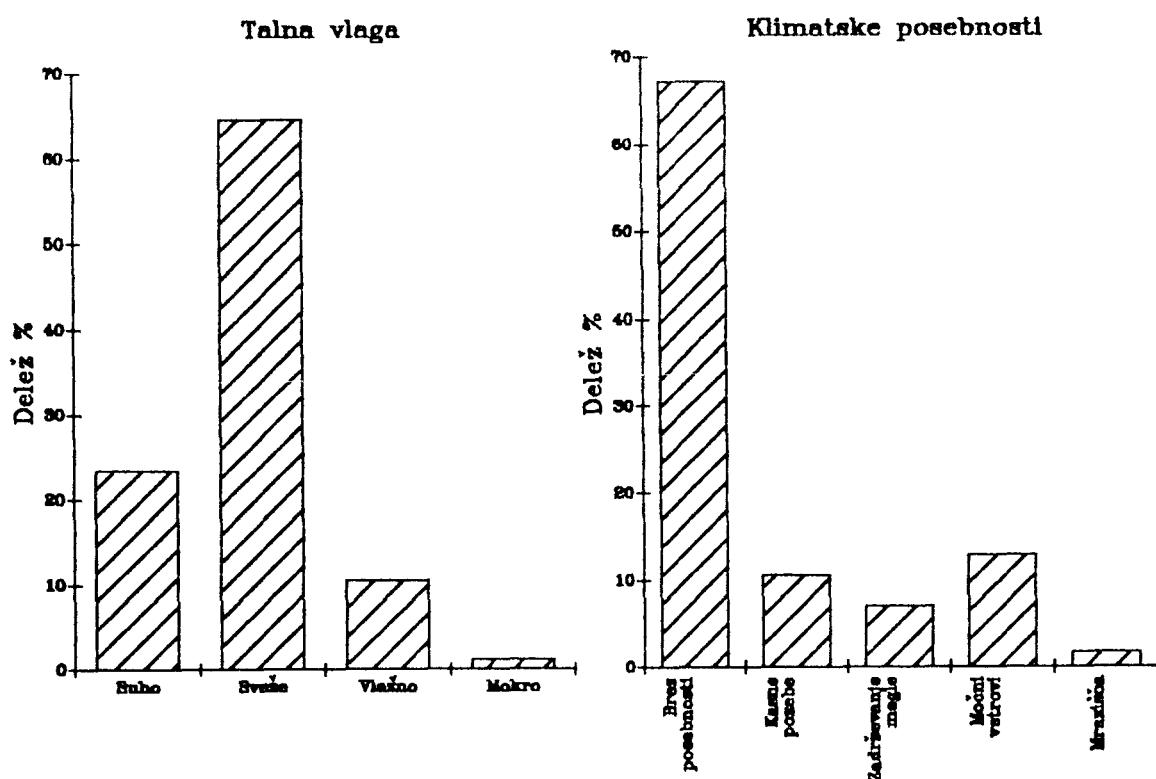
---

⁴ Datoteka, ki jo hranijo na IGLG vsebuje več podatkov, kot pa jebilo uporabljenih v diplomske nalogi. Datoteka na IGLG vsebuje še zelo natančne podatke o zastopanosti lišajev, prisotnosti rastlinskih bolezni, poškodbah po divjadi, itd.

Graf št. 1: Porazdelitev gozdnih rastišč z ozirom na globino tal in tip kamenine v Sloveniji

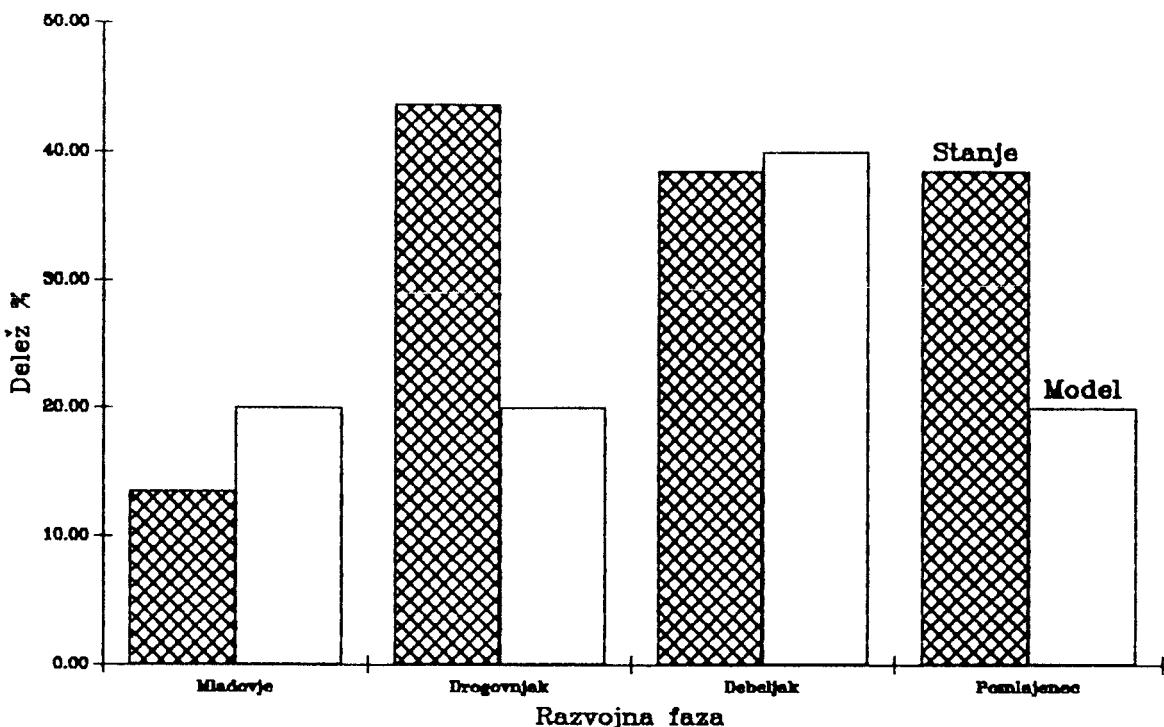
Na grafu 1 vidimo, da je delež gozdov s srednje globokimi tlemi največjim, sledijo gozdovi s plitvimi tlemi, najmanj pa je gozdov na globokih tleh (tam so ponavadi polja). Glede na tip kamenine prevladujejo karbonati, sledijo jim kislata, najmanj pa je nevtralnih nekarbonatnih in mešanih tal.

Graf št. 2: Porazdelitev gozdnega prostora po klimatskih posebnostih in vlagi tal

Glede na klimatske posebnosti je največ gozdov ogroženih z močnimi vetrovi in kasnimi pozebami, sem ter tja pa so posebnosti tudi mrazišča in zadrževanje megla, kar 70% gozdov pa je brez klimatskih posebnosti. Zanimivo je, da ogroženost sestojev po žledu v šifrantu sploh ni predvidena. Glede na vlažnost tal je največ gozdov na svežih tleh, sledijo jim gozdovi na suhih tleh, le manjši delež gozdov je na vlažnih in mokrih tleh.

**Primerjava dejanskega in modelnega stanja razvojnih faz
Slovenija, mreža 4x4 km**

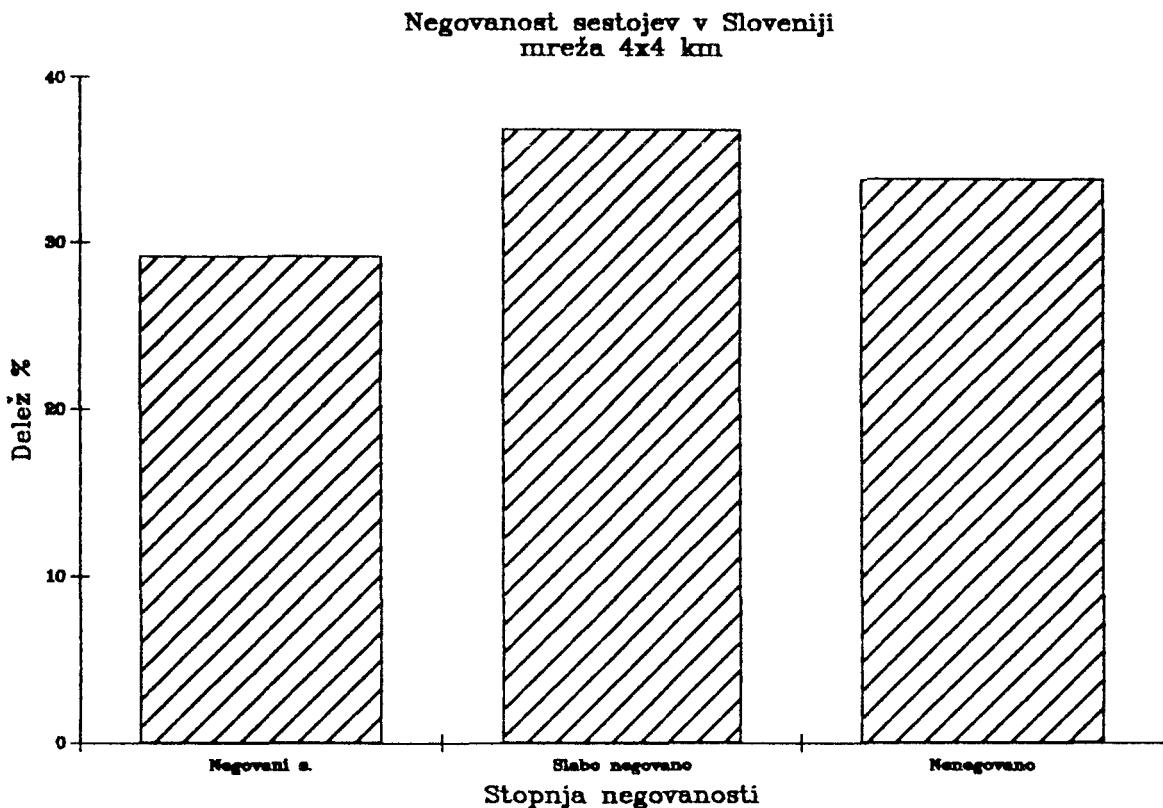

Graf št. 3: Primerjava stanja v pogledu trajnosti, Sloveniji (mreža 4x4)

Na grafu 3 je prikazan poskus konstrukcije modela razvojnih faz. Na podlagi modela lahko ugotovimo, da je razmerje razvojnih faz porušeno. V slovenskem merilu imamo premalo mladovja, bistveno preveč drogovnjakov, rahlo premalo odraslih sestojev in mnogo preveč pomlajencev.

Pri zgornji interpretaciji velja opozoriti, da je šlo pri konstrukciji modela za vrednosti dobljene na podlagi preračunavanj števila traktov v hektare. Dobljena slika je zato verjetno precej popačena, hkrati tudi velja, da nisem razpolagal z vrednostmi prehodov ene razvojne faze v drugo, zato naj konstruiran model služi le kot demonstracija kakšne podatke lahko dobimo iz obstoječih datotek.

Grafikon številka 3 lahko dopolnimo tudi s podatkom o negovanosti sestojev. Lestvica za oceno negovanosti je tri stopenjska (dobro negovani, slabo negovani, nenegovani sestoji).

Graf št. 4: Negovanost slovenskih sestojev (mreža 4x4 km)

Na grafu 4 vidimo, da so deleži posameznih stopenj negovanosti skoraj enaki (razdelitev po tretjinah). Približno 70% sestojev je pomanjkljivo negovanih, le 30% sestojev je dobro negovanih. Glede negovanosti je treba upoštevati dejstvo, da vseh sestojev ne kaže negovati ker nimajo primerne sestojne zasnove, vendar se nam zdi, da nimamo le 30% sestojev v katerih so sestojne zasnove tako ugodne, da bi se jih splačalo intenzivno redčiti. Kvaliteta

informacije bi bila zanesljivo boljša, če bi razpolagali tudi s podatkom o sestojnih zasnovah po tipih negovanosti.

4.1.2 Ocena površine gozdov glede na drevesno sestavo in po gozdnih gospodarstvih

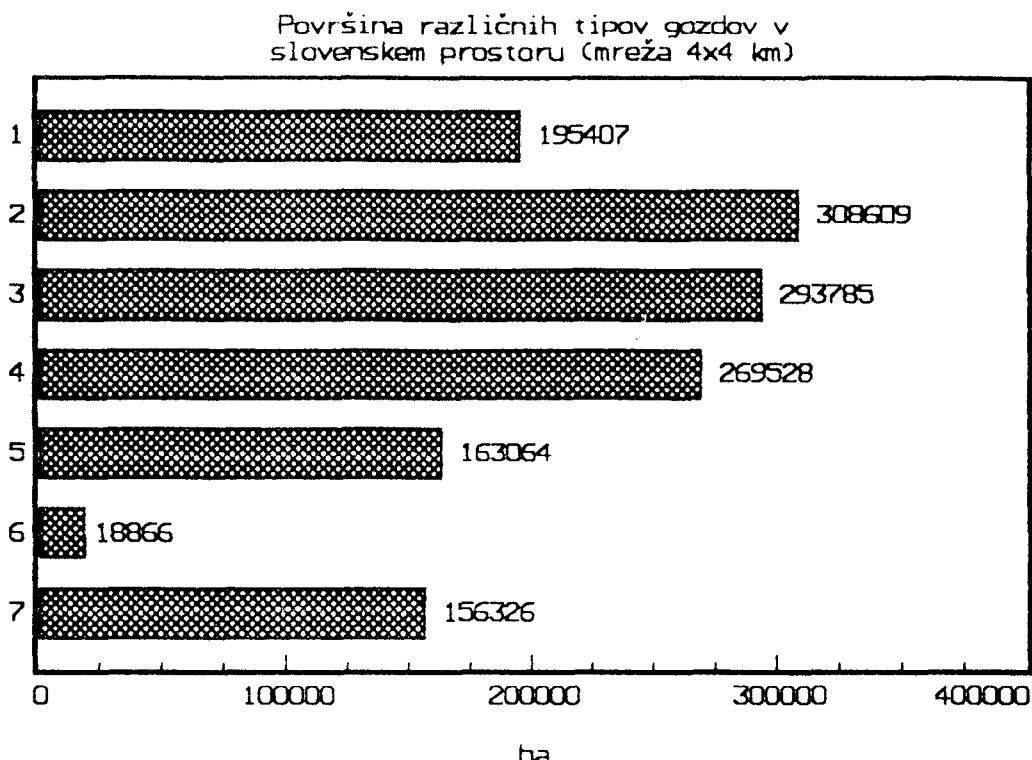
Pri obdelavi podatkov smo pri izračunavanjih računali tudi drevesno sestavo posameznega trakta. Kot kriterij za izračun deleža neke drevesne vrste v traktu smo vzeli volumski delež drevesne vrste glede na seštevek volumnov v traktu.

Kriterij za uvrstitev trakta v določeno kategorijo gozdov so bili sledeči:

Šifra	Tip	Kriterij
1	Čisti gozdovi iglavcev	nad 90% iglavcev/trakt
2	Čisti gozdovi listavcev	nad 90% listavcev/trakt
3	Gozd iglavcev z listavci	50-90% iglavcev/trakt
4	Gozd listavcev z iglavci	50-90% listavcev/trakt
5	Čisti smrekovi gozdovi	nad 75% smreke/trakt
6	Čisti jelovi gozdovi	nad 75% jelke/trakt
7	Čisti bukovi gozdovi	nad 75% bukve/trakt

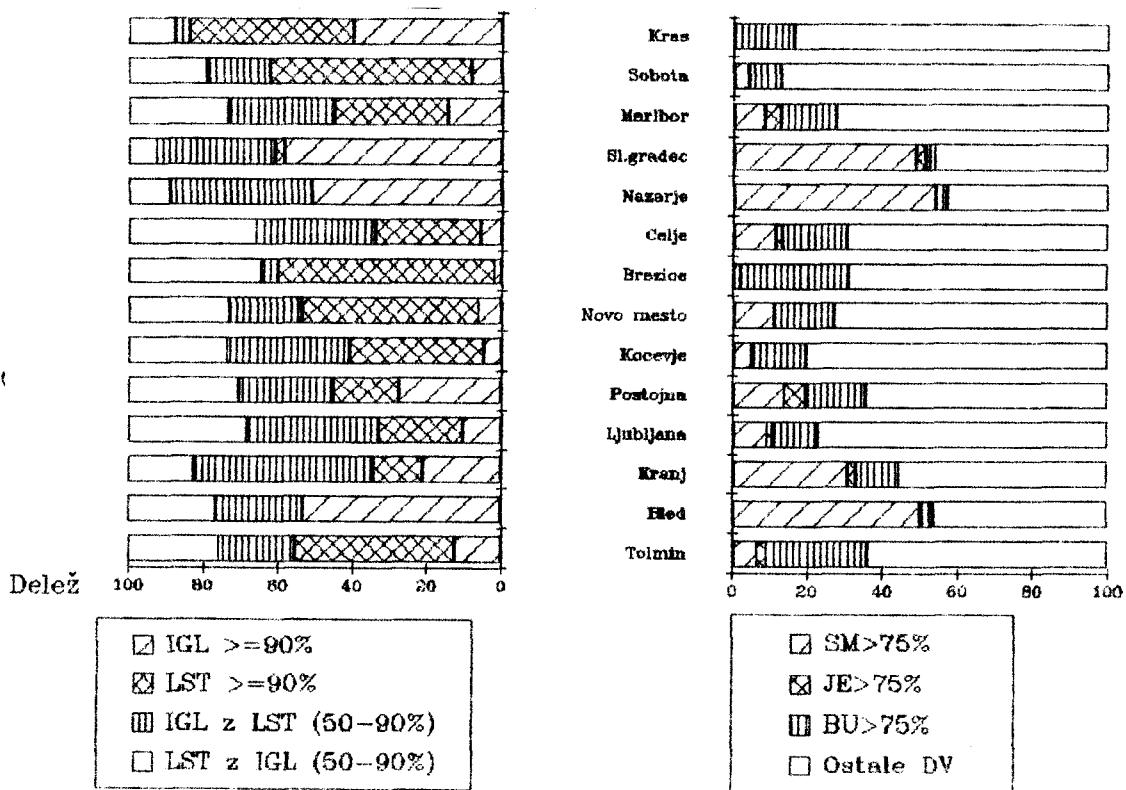
Število traktov pomnoženo s traktno vrednostjo ($k=1347,64$ ha) nam da površino določenega tipa gozdov. Pripadnost trakta določenemu tipu lahko ugotovimo kar s programom za obdelavo baz podatkov (FoxBASE, dBBase ...), kjer s primerno oblikovanim kriterijem za iskanje izločimo trakte z željenim tipom gozda.

V nadaljevanju prikazujemo dva grafa, ki sta rezultat analize sestave slovenskih gozdov. Na grafu 5 je prikazana površina gozdov po posameznih tipih, na grafu 6 pa je prikazan delež posameznega tipa gozdov po gozdnih gospodarstvih.

Graf št. 5: Površina posameznega tipa gozda v hektarih.
Slovenija, mreža 4x4 km.

Na grafu 5 vidimo deleže različnih tipov gozdov v Sloveniji. Upoštevana je samo mreža 4x4 km. Na podlagi grafa lahko ugotovimo, da je Slovenija dežela listavcev (cca 300,000 ha), hkrati lahko tudi ugotovimo, da je velik delež gozdov (cca. 290,000 ha) z večjo primesjo iglavcev (iglavci prevladujejo). Površina čistih sestojev ene drevesne vrste zelo niha, jelke je samo 18,866 ha, zato pa je več smreke 163,000 ha in bukve 150,000 ha.

Graf št. 6: Struktura gozdov po gozdnih gospodarstvih.

Na grafu 6 prikazujemo strukturo gozdov po gozdnih gospodarstvih. Na grafu se lepo vidi, da ima npr. gozdno gospodarstvo Bled relativno velik delež čistih smrekovih gozdov (cca. 25%), hkrati pa ima tudi nad 30% čistih iglastih gozdov, zato lahko rečemo, da ima gozdno gospodarstvo Bled več kot polovico gozdov s prevladujočimi iglavci, kar je glede na klimatsko lego tudi za pričakovati. Prostorsko porazdelitev gozdov po tipih sestojev (oz. zmesi drevesnih vrst) glej v prilogi 6.

4.1.3 Analize dendrometrijski parametrov na osnovi datoteke o drevesih

Datoteka s podatki o drevesih je najobširnejša baza izmed vseh baz s popisom propadanja gozdov. Datoteka vsebuje podatke o vseh popisanih drevesih. Podatki, ki so nam na voljo so sledeči:

- Zaporedna številka trakta
- Zaporedna številka ploskve
- Zaporedna številka drevesa v ploskvi
- Polmer ploskve
- Drevesna vrsta
- Premer drevesa
- Višina najdebelejšega drevesa na ploskvi
- Tarifni razred
- Osutost krošnje drevesa⁵
- Osutost iglic pri boru⁶
- Ostala polja⁷

Na podlagi tarifnega razreda sem datoteki dodal še sledeča polja:

- Temeljnica drevesa
  - Volumen drevesa
-

⁵ Velja za vse drevesne vrste, za smreko in jelko je bil izdelan tudi ključ za določanje stopnje osutosti.

⁶ Velja samo za bor.

⁷ Za potrebe diplomske naloge smo iz osnovne datoteke izbrali le deset polj. Osnovna datoteka je bistveno bolj precizna kar se tiče znakov odmiranja. Vsebuje podatke o smolenju, tipu osutosti, porumenelosti, itd.

Zadnja dva polja (volumen in temeljnica) sta osnova za nekatere grafične prikaze, ki jih podajamo na sledečih grafikonih. Predvsem smo se osredotočili na sledeča vprašanja:

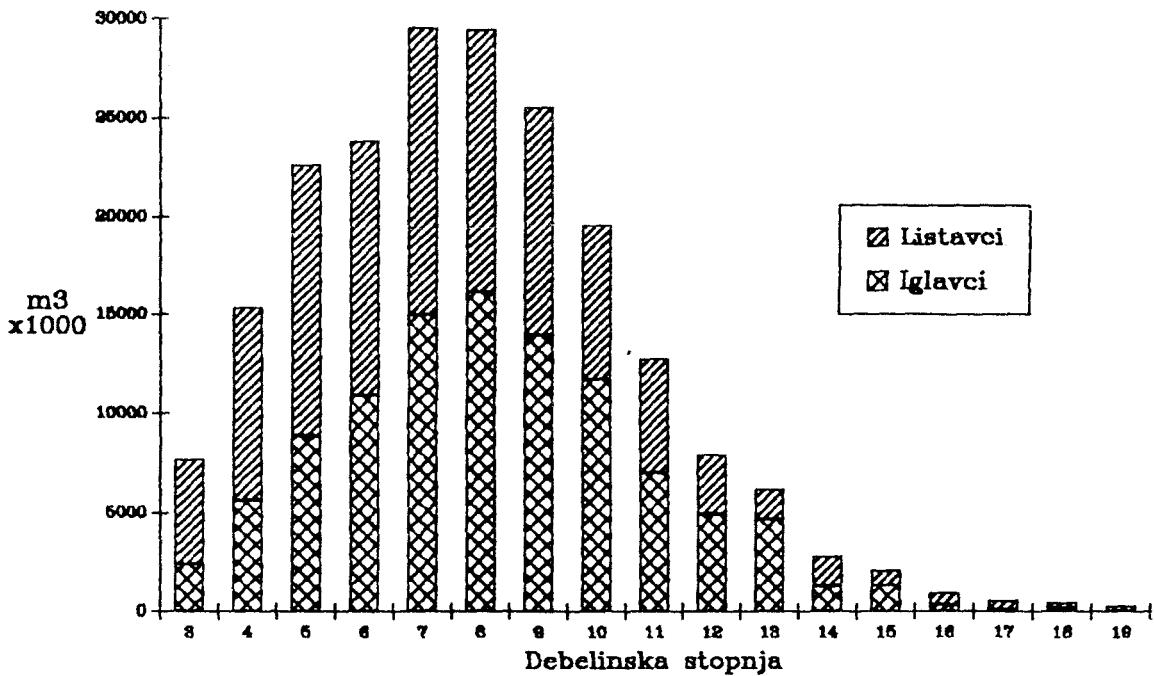
- porazdelitev volumnov po debelinskih stopnjah,
- porazdelitev števila dreves po debelinskih stopnjah,
- razmerje med iglavci in listavci po debelinskih stopnjah,
- drevesna sestava slovenskih gozdov in
- kako se naša ocena razmerja iglavci-listavci ujema z oceno, ki jo ima IGLG na osnovi opisa sestojev iz leta 1980.

Porazdelitev volumnov je zelo podobna normalni porazdelitvi. V nižjih debelinskih stopnjah je delež listavcev relativno visok. Enaka ugotovitev velja tudi za najvišje debelinske razrede, kjer zopet prevladujejo listavci. V srednjih debelinskih razredih pa je delež iglavcev večji. Izračuni potrebeni za izris grafa so bili sledeči:

Z ustreznim statističnim programom smo grupirali izmerjena drevesa po debelinskih stopnjah. Za izračun skupnih vrednosti je potrebno izračunat faktor s katerim število dreves v debelinski stopnji pomnožim, da dobim skupno vrednost za Slovenijo. Faktor k ($k=17868.60$) dobimo tako, da izračunamo količnik med ocenjeno površino odraslih sestojev v Sloveniji in številom traktov v Sloveniji pomnoženo z povprečno površino trakta.

$$k = \frac{929650.72 \text{ ha}}{1042 \times 0.04993 \text{ ha}} = 17868.60$$

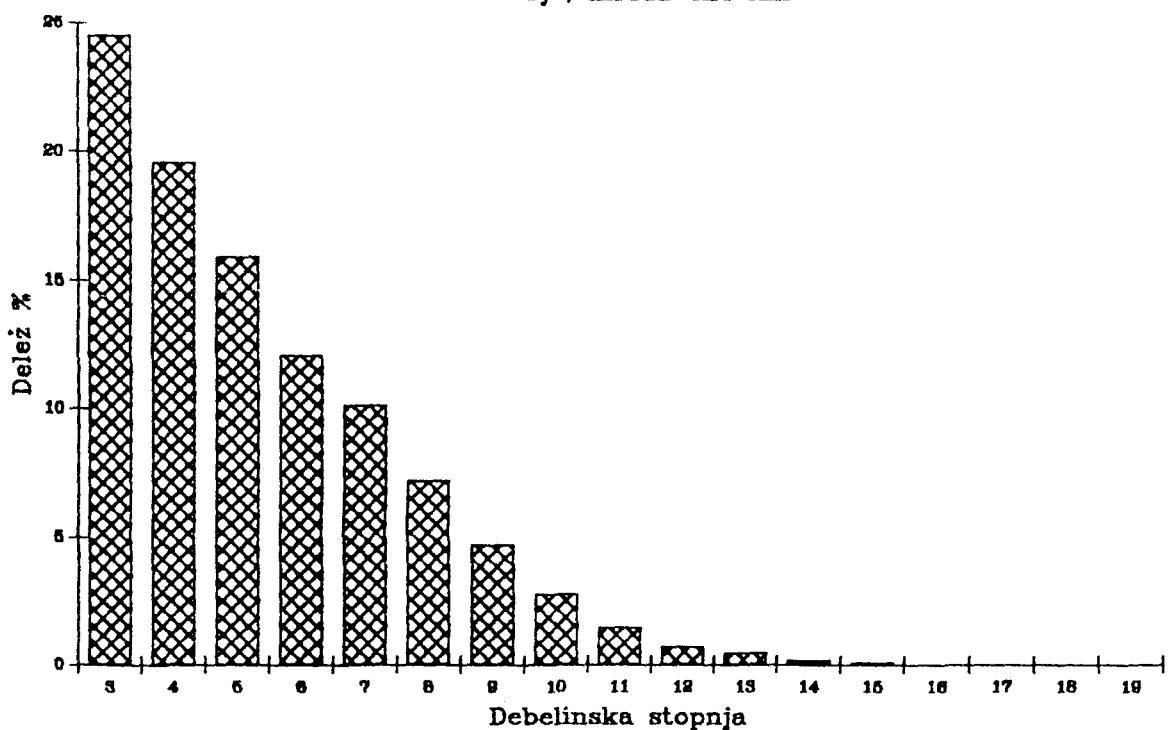
Porazdelitev volumnov po debelinskih stopnjah
Slovenija, mreža 4x4
P=929,852 ha

Graf št. 7. Porazdelitev volumnov po debelinskih stopnjah za celotno Slovenijo. Samo odrasli sestojti.

Zanimivo je primerjati graf 7 kjer je prikazan volumski delež po debelinskih stopnjah in graf 8 kjer je prikazan odstotni delež dreves po debelinskih stopnjah. Na grafu 8 gre za tipično asimetrično porazdelitev. Porazdelitev dreves po debelinskih stopnjah v grafu 8 je izračunana tako, da se izračuna število dreves po debelinskih stopnjah. Vse stopnje predstavljajo 100%, posamezna debelinska stopnja pa število dreves v stopnji ustrezajoč delež.

Porazdelitev drevesnih vrst
po debelinskih stopnjah
Slovenija, mreža 4x4 km

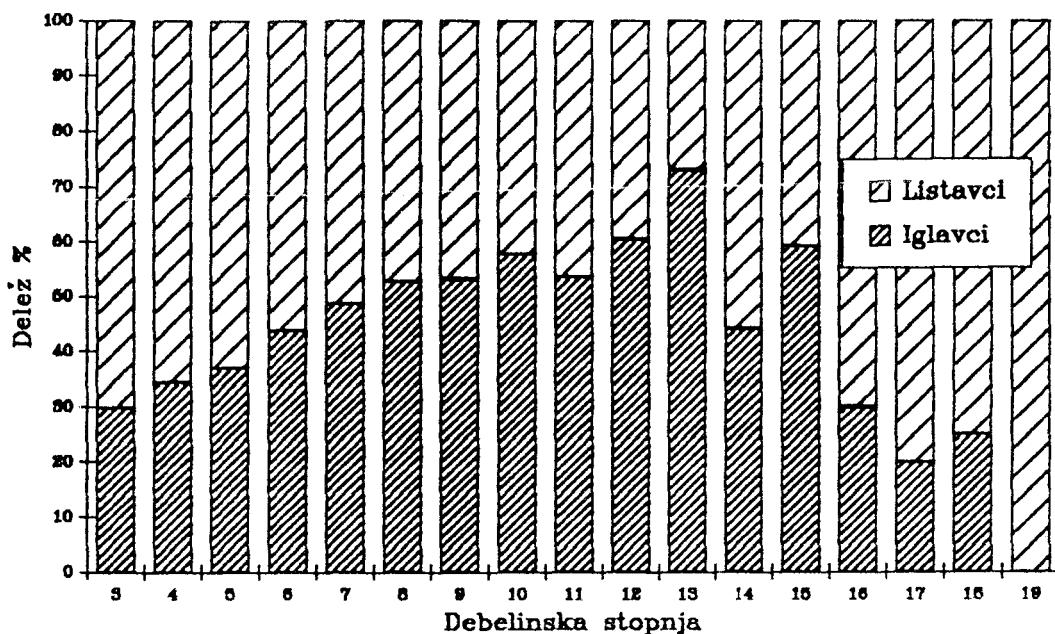

Graf št. 8. Odstotni deleži števila dreves po debelinskih stopnjah. Samo merski sestoji.

V prvih štirih stopnjah je kar 60% dreves. Ta ocena nam pove, da je inventura zajela kar 60% tankega drevja in le 40% drevja nad 30 cm.

Na grafu št. 9 prikazujem razmerja med iglavci in listavci po debelinskih stopnjah. Na grafu lahko vidimo, da je delež listavcev v nižjih debelinskih stopnjah (3-6) bistveno večji od deleža iglavcev, vendar pa z višanjem debelinske stopnje ta razlika pada. V sestojih v optimalnih fazah rahlo prevladujejo iglavci, v najdebelejših razredih pa vodilno vlogo zopet prevzamajo listavci.

**Porazdelitev iglavcev in listavcev po debelinskih stopnjah
Slovenija, mreža 4x4 km**

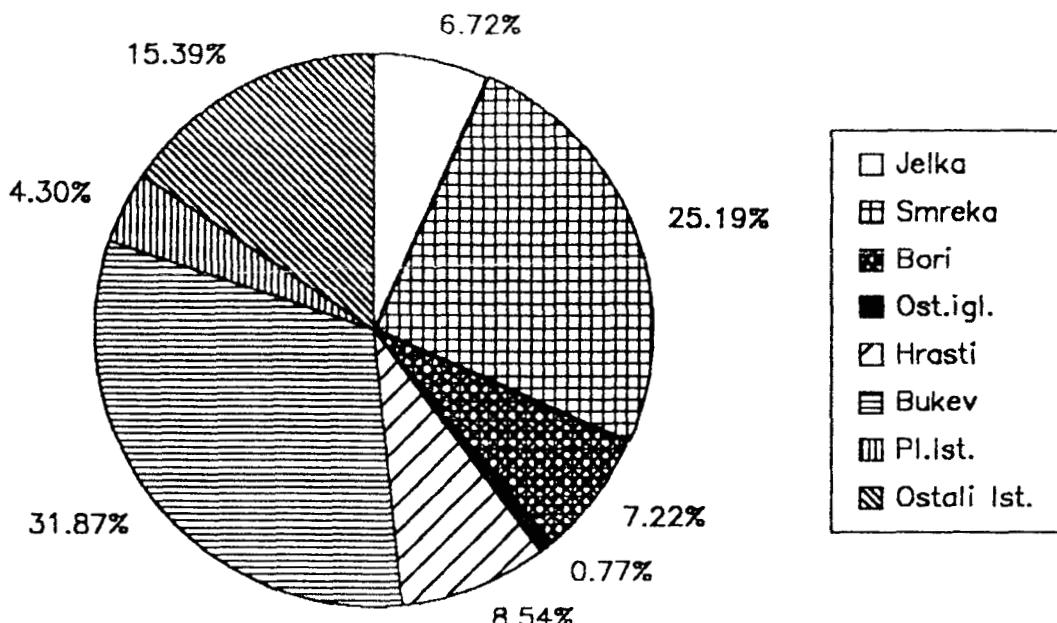
Graf št.9 Odstotni delež števila iglavcev in listavcev po debelinskih stopnjah

Razlogi za tak odnos med iglavci in listavci so gotovo v gojitvenem pristopu. Slovenija je dežela listvacev, kar se vidi iz nižjih debelinskih stopenj, vendar pa je gojitven pristop takšen, da pospešuje iglavce. Zato imamo v srednjih debelinskih stopnjah relativno velik delež iglavcev.

Osnova za izračun razmerja iglavcev in listavcev po debelinskih stopnjah je frekvenčna porazdelitev iglavcev in listavcev po debelinskih razredih.

Na podlagi podatkov v datoteki dreves lahko tudi ocenimo delež posamezne drevesne vrste v Sloveniji glede na absolutno ocenjeno število. Stanje lahko vidimo na grafu 10.

Delež drevesnih vrst v slovenskem prostoru
mreža 4x4 km

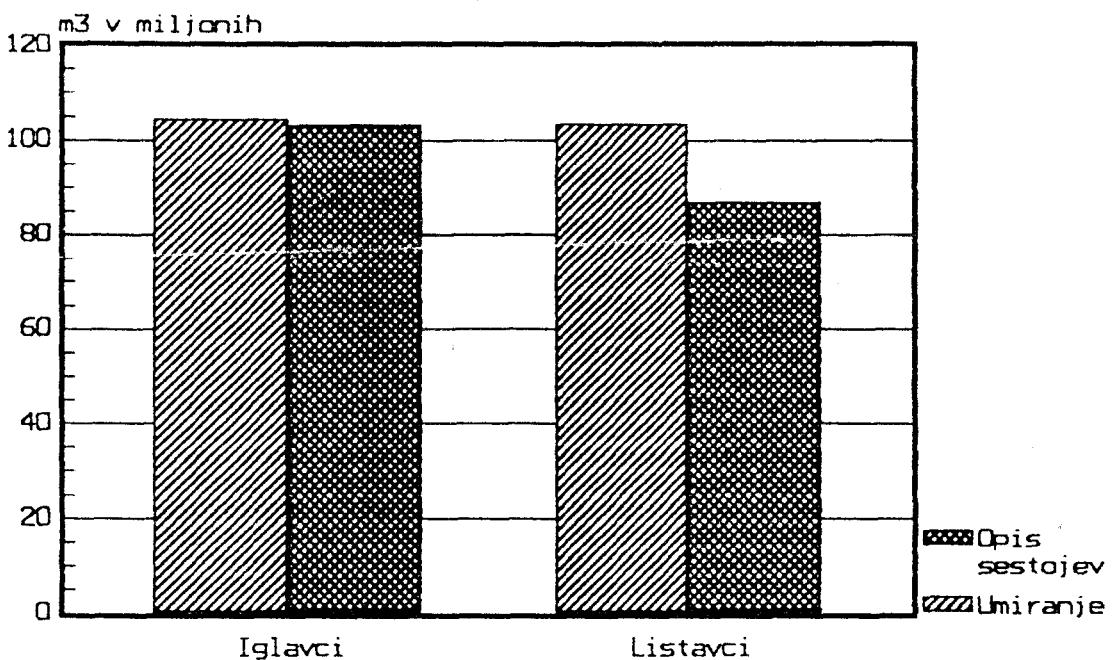

Graf št. 10: Pogostnost pojavljanja drevesnih vrst na popisnih ploskav (relativni delež)

Iz grafa 10 lahko vidimo, da med listavci prevladuje bukev, sledi ji skupina ostalih listavcev, kamor spadajo manj pomembne drevesne vrste (npr. gabri, lipe, topoli ipd.), tej skupini sledijo hrasti (predvsem dob in graden), na zadnjem mestu pa so plemeniti listavci. Med iglavci je na prvem mestu smreka s preko 20% deležem v drevesni sestavi, sledijo bori in jelka s približno istim deležem, ostalih iglavcev je relativno malo, mednje štejemo predvsem macesen.

Datoteka z drevesi je bila tudi osnova za graf 11, kjer, primerjam ocenjen volumski delež iglavcev in listavcev na osnovi podatkov iz datoteke o umiranju gozdov, z ocenjenim volumskim deležem iglavcev in listavcev na osnovi podatkov o opisu sestojev katere hrani IGLG.

Primerjava volumskega deleža
iglavcev in listavcev na podlagi
dveh različnih ocen

Graf št. 11: Primerjava dveh ocen volumskega deleža iglavcev in listavcev za Slovenijo

Na grafu 11 vidimo, da sta si oceni dokaj podobni. Graf nam tudi pokaže skupno lesno zalogo v Sloveniji. Iglavcev imamo po teh ocenah približno 100 milijonov kubičnih metrov, pri listavcih pa se oceni razhajata. Po popisu iz leta 1980 imamo cca. 80 milijonov m^3 listavcev, naša ocena pa je okoli 100 milijonov m^3 listavcev.

Zanimiva je tudi primerjava izračunane povprečne lesne zaloge na podlagi grafa 11, ki je približno $210 m^3/ha$ (površina trakta ni upoštevana) in izračunane lesne zaloge na podlagi povprečja za trakte, kjer pa se seveda upošteva površina trakta. Na tak način izračunana lesna zaloga je $313 m^3/ha$. Razlika je verjetno posledica napačnega merjenja polmerov vzorčnih krogov.

4.1.2 Analize izvedenih dendrometrijskih kazalcev

Analizo izvedenih neploskovnih dendrometrijskih parametrov (tistih, ki niso vezani na površino vzorčne ploskev) smo naredili samo za srednje temeljnični premer. Srednje temeljnični premer se računa po formuli (ČOKL, 1977):

$$d_g = \sqrt{\frac{1}{n} \sum d_i^2}$$

d_g ... Srednje temeljnični premer

d ... Premer drevesa v prsni višini

Srednje temeljnični premer je kvadratična sredina vseh premerov na ploskvi (traktu), danes je od vseh srednjih mer drevesa še največ v uporabi. Poleg opisanega načina računanja, ga je možno izračunati tudi iz temeljnice sestojata in števila dreves v sestoju kjer ugotovimo srednjo temeljnico in v ustreznih tabelah poiščemo tej temeljnici ustrezač premer.

Srednje temeljnični premer smo računali kot kvadratično sredino vseh premerov dreves v traktu. Izračun je potekal z računalnikom po zgoraj opisani formuli.

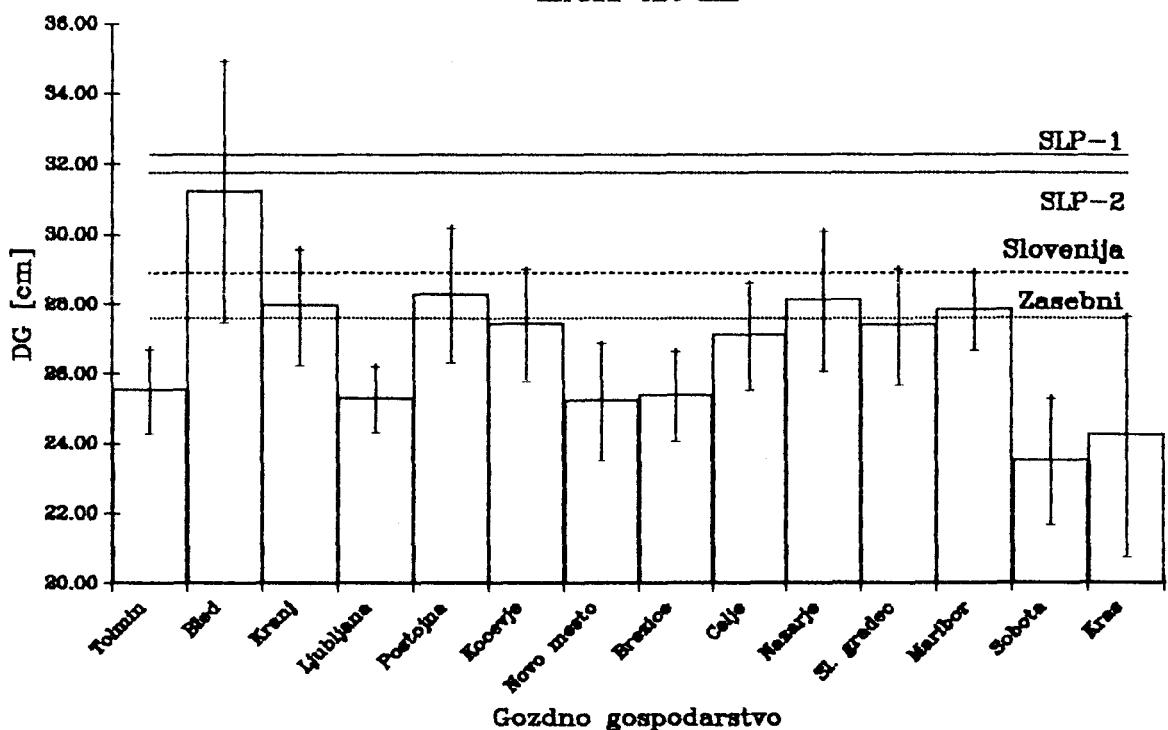
Tabela 1. Srednje temeljnični premer po gozdnih gospodarstvih in za nivo Slovenije, mreža 4x4 km. Mladovja izključena.

	n	d	s	s%	SE	E a=0.05	Interval zaupanja
Tolmin	78	25.56	5.38	21.05	0.61	1.22	24.34 - 26.78
Bled	30	31.27	10.01	32.01	1.83	3.74	27.54 - 35.00
Kranj	52	27.98	5.99	21.41	0.83	1.66	26.32 - 29.64
Ljubljana	133	25.33	5.54	21.87	0.48	0.95	24.38 - 26.28
Postojna	51	28.33	6.88	24.29	0.96	1.92	26.40 - 30.26

Kočevje	61	27.47	6.30	22.93	0.81	1.62	25.86	-	29.08
Novo Mesto	63	25.26	6.65	26.33	0.84	1.68	23.58	-	26.94
Brežice	49	25.43	4.48	17.62	0.64	1.29	24.14	-	26.72
Celje	53	27.15	5.60	20.63	0.77	1.54	25.61	-	28.69
Nazarje	37	28.16	6.07	21.56	1.00	2.02	26.14	-	30.18
Sl.Gradec	41	27.43	5.26	19.18	0.82	1.66	25.77	-	29.09
Maribor	95	27.87	5.51	19.77	0.57	1.14	26.74	-	29.00
Sobota	24	23.55	4.33	18.39	0.88	1.82	21.73	-	25.37
Kras	25	24.27	8.38	34.53	1.68	3.46	20.82	-	27.72
Slovenija	792	26.69	6.05	22.67	0.21	0.41	26.67	-	27.11

V tabeli 1. vidimo, da ima najvišje srednje temeljnično drevo gozdno gospodarstvo Bled, hkrati je koeficient variacije med najvišjimi. Variabilnost je odraz pestrosti gozda, zato gre v primerih večjih variacijskih koeficientov za večjo pestrost gozda.

Srednje temeljnični premer
po gozdnih gospodarstvih in za Slovenijo
mreža 4x4 km

Graf št.12: Srednje temeljnični premer po gozdnih gospodarstvih. Horizontalne črte pomenijo povprečja za Slovenijo, družbene gozdove, zasebne gozdove in drugo kategorijo družbenih gozdov. Prikazani so tudi intervali zaupanja za 5% napako

Na grafu lahko primerjamo potek srednje temeljničnega premera po gozdnih gospodarstvih. Hkrati lahko ugotovimo, da je povprečno drevo v zasebnih gozdovih tanjše, verjetno zato ker kmetje sekajo le debelejše drevje. V družbenih gozdovih imajo višji srednje temeljnični premer, ker redčijo, z redčenjem pa se srednje temeljnični premer dokaj hitro povečuje.

Srednje temeljnični premer se da uporabiti tudi za zelo zanimive analize socialnega položaja dreves. Če privzamemo, da srednje temeljnični premer predstavlja povprečje vseh dreves v traktu, potem lahko rečemo, da je neko drevo v

nižjem socialnem položaju če je tanjše od tega drevesa oziroma v višjem socialnem položaju če je debelejše od tega drevesa.

Pri izračunu srednje temeljničnega premera, na osnovi metode 6 dreves, velja opozoriti na sledeče: v primeru, da je variabilnost med sekundarnimi ploskvami v traktu zelo velika, npr. dve ploskvi v mladih sestojih in dve ploskvi v starih sestojih, moramo pri izračunu nujno upoštevati tudi površino vsakega sekundarnega vzorca posebej (tehtana aritmetična sredina, ponder je površina). Le tako bomo dobili korektne rezultate brez sistematične napake (biasa).

4.2 ANALIZE PLOSKOVNIH DENDROMETRIJSKIH KAZALCEV

4.2.1 Izračun po formulah za enostavno sistematično vzorčenje

Enostavno sistematično vzorčenje spada med preprostejše tipe vzorčenja. Glede na enostavnost izračunov sodi v isti rang s čistim slučajnostnim vzorčenjem. Kljub vsemu pa se ta tip vzorčenja veliko uporablja. Osnova za vzorčenje je bila v našem primeru datoteka s podatki o vseh drevesnih parametrih, ki so jih izmerili na sekundarnih ploskvah.

Osnova za statistično izvrednotenje podatkov je terenska mreža s stranico 4x4 km. Na tem mestu kaže oceniti nekatere parametre vzorčne mreže, ki jih potrebujemo za osnovno orientacijo v vzorčenje.

Površina gozdov v Sloveniji je 1,026,990 ha (Poročilo o..., IGLG 1986).

Število vseh možnih vzorcev (N) je 25,914

Vseh možnih primarnih vzorcev (M) je 4,107,600

Vseh možnih sekundarnih vzorcev (K) je 5.007

Izbranih primarnih vzorcev v mreži 4x4 km (m) je 792

Izbranih sekundarnih vzorcev (k) je 4

Stopnja vzorčenja je 0.039 promila.

Vzorčenje v mreži 4x4 km je zajelo 39.63 ha gozdov v Sloveniji

$$\frac{\text{Površina gozdov v Slov.}}{\text{M}_{4 \times 4}} = \frac{1,026,900 \text{ ha}}{\text{velikost trakt (0.25 ha)}} = \frac{1,026,900 \text{ ha}}{0.25 \text{ ha}} = 4,107,600$$

$$\frac{\text{Površina primarnega vzorca}}{K} = \frac{0.25 \text{ ha}}{\text{Povprečna velikost ploskve v traktu}} = \frac{0.25 \text{ ha}}{0.04993 \text{ ha}} = 5.007$$

$$\frac{\text{Površina gozdov v Sloveniji}}{N} = \frac{1,026,900 \text{ ha}}{\text{vsota vseh površin sek. vzorcev}} = \frac{1,026,900 \text{ ha}}{39.63 \text{ ha}} = 25,914$$

Za enostavno sistematicno vzorčenje smo se odločili zaradi tega ker je število izbranih primarnih vzorcev v primerjavi s številom vseh možnih primarnih vzorcev zelo majhno. Zaradi tega lahko izračune poenostavimo in računamo po obrazcih za enostavno slučajnostno vzorčenje (HOČEVAR, 1986)

Povprečne vrednosti za trakt smo izračunali s posebej napisanim računalniškim programom, ki je vrednosti računal po formulah za metodo šestih dreves le, da so bile formule

rahlo prirejene za računanje povprečij za 24 dreves (4x6 dreves).

Izračun nekaterih pomembnejših dendrometrijskih parametrov.

Povprečna temeljnica na hektar (m^2/ha)

$$G = \frac{\left(\sum_{i=1}^4 \sum_{j=1}^5 g_{i,j} + \sum_{i=1}^4 \frac{g_i}{2} \right) * 10^4}{\sum_{i=1}^4 p_i}$$

g ... Temeljnica drevesa

p ... Površina trakta

Povprečna lesna zaloga na hektar (m^3/ha)

$$LZ = \frac{\left(\sum_{i=1}^4 \sum_{j=1}^5 v_{i,j} + \sum_{i=1}^4 \frac{v_i}{2} \right) * 10^4}{\sum_{i=1}^4 p_i}$$

v ... Volumen drevesa

p ... Površina trakta

Povprečno število dreves na hektar

$$N = \frac{22 * 10^4}{\sum_{i=1}^4 p_i}$$

p ... Površina trakta

Za vsak parameter smo ocenili vse potrebne statistične kazalce:

Varianco (s)

$$s^2 = \frac{\sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2}{n-1} \quad \text{ozziroma} \quad s = \sqrt{s^2}$$

Standardno napako (SE)

$$S = \frac{s}{\sqrt{n}} ; \quad S\% = \frac{s\%}{\sqrt{n}}$$

Meje zaupanja (E)

$$\bar{y} \pm tS$$

Koeficient variacije (KV% ali s%)

$$s\% = \frac{100 s}{y}$$

4.2.1.1 Ocena lesne zaloge, temeljnice in števila dreves na hektar

Lesna zaloga, temeljnica in število dreves na hektar spadajo med klasične gozdarske parametre, zato se bomo najprej lotili ocene le-teh.

V tabeli 2. prikazujemo ocene parametrov razdeljeno po gozdnih gospodarstvih in skupaj za Slovenijo. Prikazani so samo merski sestoji.

Tabela 2. Osnovni dendrometrijski parametri, razdeljeno po gozdnih gospodarstvih in skupno za Slovenijo, z ocenami glavnih kazalcev

		x	s	s%	SE	E a=0.05	Interval zaupanja
<i>Tolmin</i> n=78	V m^3/ha	337.94	321.27	95.07	36.38	72.76	265.18 - 410.70
	G m^2/ha	36.93	36.12	97.81	4.09	8.18	28.75 - 45.11
	N št./ha	788.45	838.69	106.37	94.96	189.93	598.52 - 978.38
<i>Bled</i> n=30	V m^3/ha	321.26	229.37	71.40	41.88	85.52	235.75 - 406.77
	G m^2/ha	34.36	17.66	51.40	3.22	6.58	27.78 - 40.94
	N št./ha	529.60	362.30	68.41	66.15	135.08	394.53 - 664.67
<i>Kranj</i> n=52	V m^3/ha	313.61	134.06	42.75	18.59	37.18	276.43 - 350.79
	G m^2/ha	30.12	10.05	33.37	1.39	2.79	27.33 - 32.91
	N št./ha	535.85	247.46	46.18	34.32	68.64	467.21 - 604.49

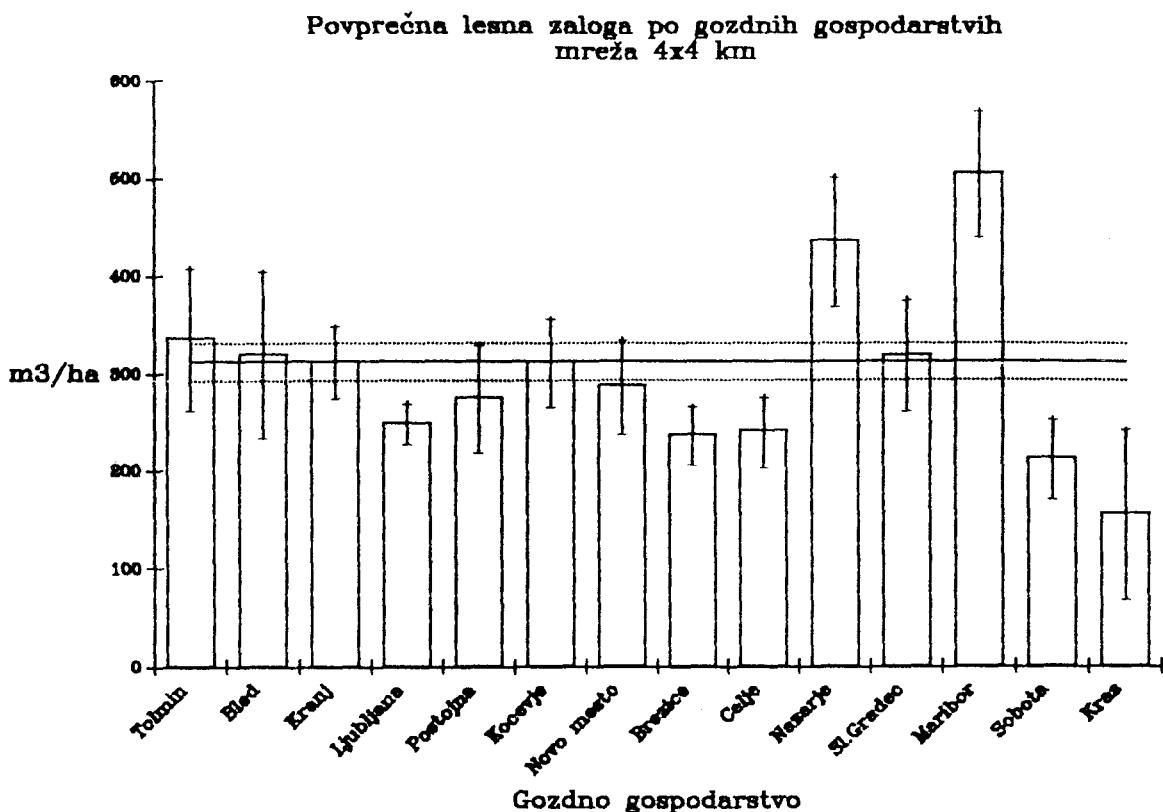
<i>Ljubljana</i>	V m^3/ha	250.23	122.28	48.87	10.60	20.98	229.24	-	271.22
n=133	G m^2/ha	25.51	10.03	39.31	0.87	1.71	23.79	-	27.23
	N št./ha	539.32	233.23	43.25	20.22	40.04	499.28	-	579.36
<i>Postojna</i>	V m^3/ha	276.48	197.42	71.40	27.64	55.28	221.19	-	331.77
n=51	G m^2/ha	28.76	10.69	37.16	1.50	2.99	25.77	-	31.75
	N št./ha	500.18	260.38	52.06	36.46	72.92	427.26	-	573.10
<i>Kočevje</i>	V m^3/ha	313.44	175.94	56.13	22.53	45.06	268.39	-	358.49
n=61	G m^2/ha	26.11	9.80	37.54	1.26	2.51	23.60	-	28.62
	N št./ha	478.64	230.85	48.23	29.56	59.12	419.53	-	537.75
<i>Novo Mesto</i>	V m^3/ha	288.30	195.08	67.67	24.58	49.16	239.14	-	337.46
n=63	G m^2/ha	27.53	13.49	49.00	1.70	3.40	24.13	-	30.93
	N št./ha	606.44	331.96	54.74	41.82	83.64	522.79	-	690.09
<i>Brežice</i>	V m^3/ha	237.70	103.70	43.63	14.81	29.93	207.76	-	267.64
n=49	G m^2/ha	26.44	9.31	35.21	1.33	2.69	23.75	-	29.13
	N št./ha	558.90	230.49	41.24	32.93	66.55	492.35	-	625.45
<i>Celje</i>	V m^3/ha	242.14	131.54	54.32	18.07	36.14	206.00	-	278.28
n=53	G m^2/ha	26.97	13.39	49.65	1.84	3.68	23.29	-	30.65
	N št./ha	509.57	282.99	55.54	38.87	77.74	431.83	-	587.31
<i>Nazarje</i>	V m^3/ha	437.74	199.75	45.63	32.84	66.37	371.37	-	504.11
n=37	G m^2/ha	39.71	16.02	40.34	2.63	5.32	34.39	-	45.03
	N št./ha	679.32	291.45	42.90	47.91	96.83	582.49	-	776.15
<i>Slovenj Gradec</i>	V m^3/ha	320.68	180.93	56.42	28.26	57.11	263.57	-	377.79
n=41	G m^2/ha	30.00	11.49	38.3	1.79	3.62	26.37	-	33.63
	N št./ha	549.41	262.02	47.69	40.92	82.70	466.71	-	632.11
<i>Maribor</i>	V m^3/ha	507.27	316.53	62.40	32.48	64.96	442.32	-	572.22
n=95	G m^2/ha	44.73	23.60	52.76	2.42	4.84	39.89	-	49.57
	N št./ha	789.36	465.22	58.94	47.73	95.46	693.90	-	884.82
<i>Murska Sobota</i>	V m^3/ha	213.87	97.94	45.79	19.99	41.26	176.61	-	255.13
n=24	G m^2/ha	28.13	11.69	41.56	2.39	4.93	23.20	-	33.06
	N št./ha	679.04	304.46	44.84	62.15	128.28	550.77	-	807.31
<i>Kras</i>	V m^3/ha	157.42	211.75	134.51	42.35	87.24	70.18	-	244.66
n=25	G m^2/ha	22.74	26.51	116.58	5.30	10.91	11.82	-	33.66
	N št./ha	481.36	324.93	67.50	64.99	133.88	347.49	-	615.23
<i>Slovenija</i>	V m^3/ha	313.20	270.21	86.27	9.60	18.82	294.38	-	332.02
n=792	G m^2/ha	31.04	17.96	57.86	0.64	1.25	29.79	-	32.29
	N št./ha	600.08	291.46	48.57	10.36	20.31	579.78	-	620.38

V tabeli 2 so upoštevani samo merski sestoji (premere dreves $\geq 10 \text{ cm}$), zato so ocene za nivo območja in celotne ocene

nekoliko previsoke, vendar ponavadi ne več kot 15-20% in se zato ne ujemajo s tistimi, ki veljajo za točne.

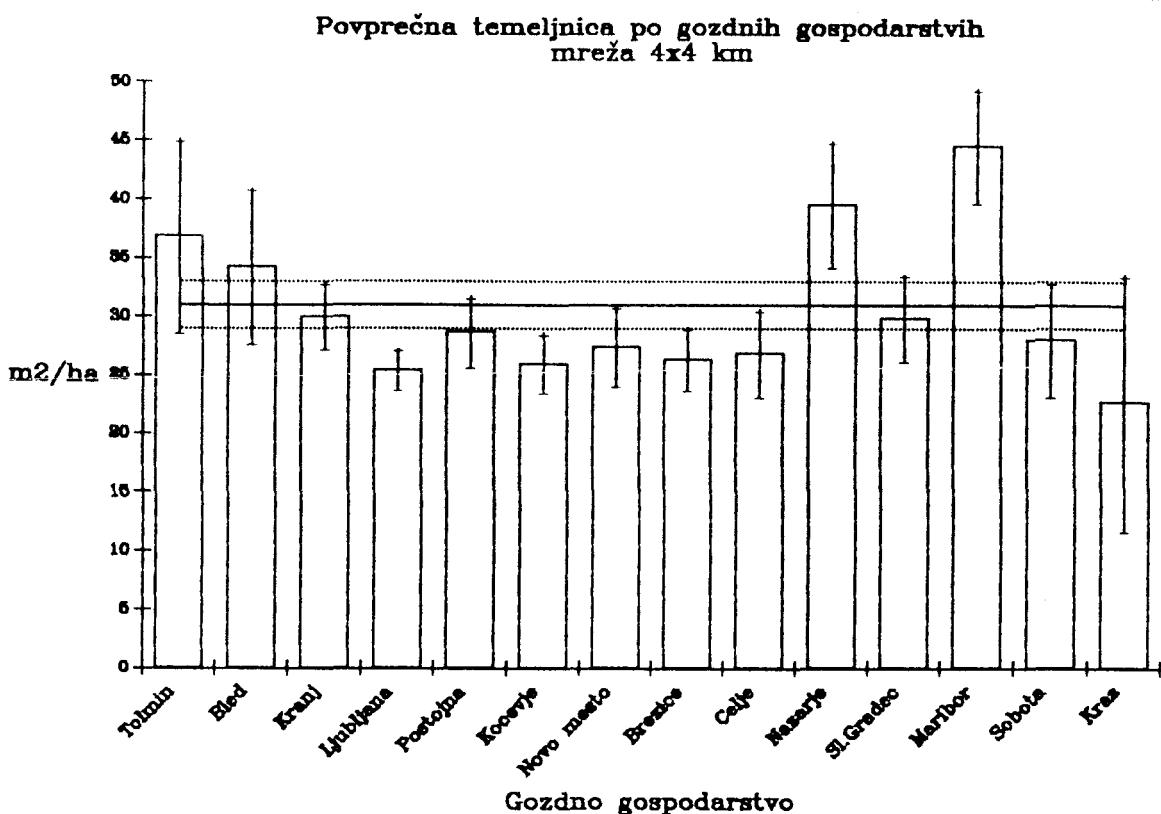
Na podlagi rezultatov v tabeli lahko zaključimo, da je ocenjena lesna zaloga po gozdnih gospodarstvih za nekatera gozdna gospodarstva verjetno previsoka (npr. GG Maribor = $507 \text{ m}^3/\text{ha}$). Tudi ocena ze celotno Slovenijo je precej visoka, čeprav je verjeti, da je prava lesna zaloga v mejah intervala zaupanja. Pri analiziranju števila dreves na hektar sklepamo, da so naši sestoji pretežno v mlajših razvojnih fazah (starejši drogovnjaki, mlajši debeljaki). Izračunana temeljnica ima v nekaterih gozdnih gospodarstvih zelo velik koeficient variacije, kar je verjetno posledica relativno majhnega števila ploskev.

Podobne odnose prikazujemo tudi na grafikonih, kjer ima vsak stolpec vrisan tudi interval zaupanja pri 5% tveganju.

Graf št.13: Povprečna lesna zaloga po gozdnih gospodarstvih.
Horizontalna črta predstavlja povprečje za Slovenijo

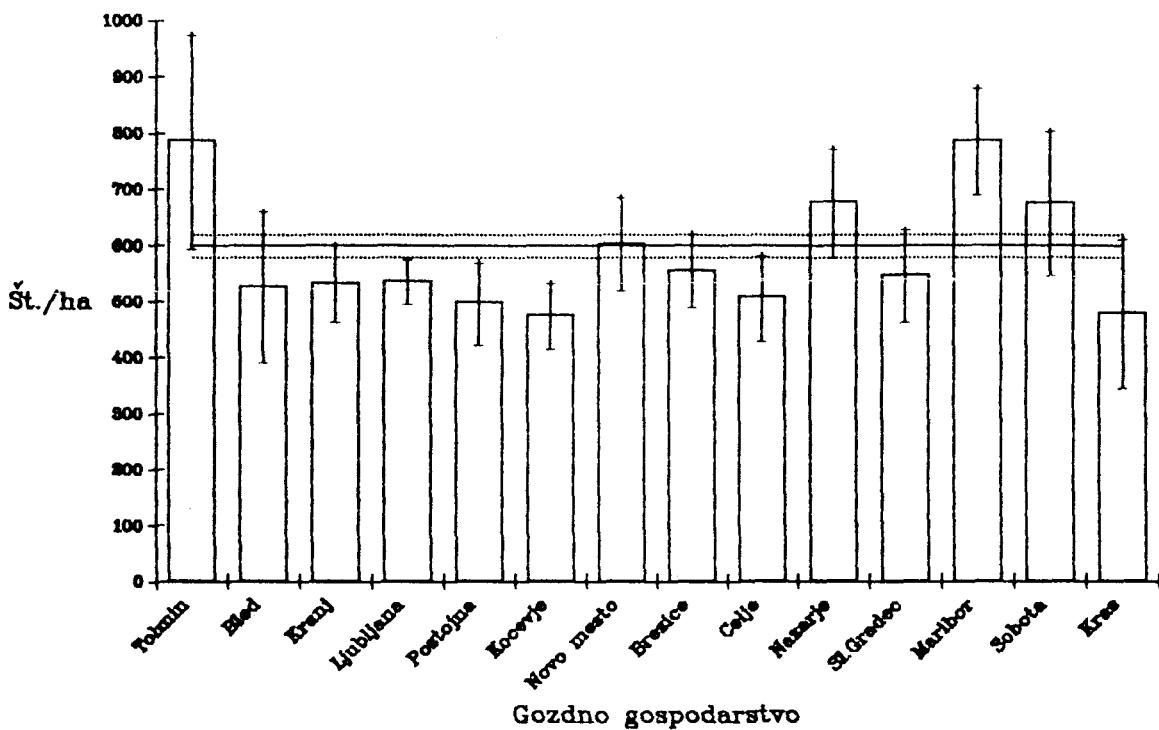
Na grafu številka 13 vidimo, kako velika so nihanja hektarske lesne zaloge med gozdnimi gospodarstvi, hkrati lahko za vsako gozdro gospodarstvo vidimo interval zaupanja pri 5% tveganju. Hkrati se samo od sebe ponuja vprašanje korektnosti dela na posameznih gozdnogospodarskih območjih. Zelo visoke lesne zaloge so verjetno posledica napačnega merjenja polmerov ploskev.

Graf št.14: Povprečna temeljnica na hektar po gozdnih gospodarstvih. Horizontalna črta predstavlja povprečje za Slovenijo

Grafikon številka 14 prikazuje potek temeljnice po gozdnih gospodarstvih. Jasno se vidi, da je potek popolnoma identičen poteku lesne zaloge na grafu 13, zamik je le zaradi nižjih absolutnih vrednosti temeljnice. Pri temeljnici lahko zasledujemo enake napake, zelo visoke temeljnice so posledice napačno merjenih ploskev (v majhnem krogu zelo debela drevesa)

Povprečno število dreves/hektar po gozdnih gospodarstvih
mreža 4x4 km

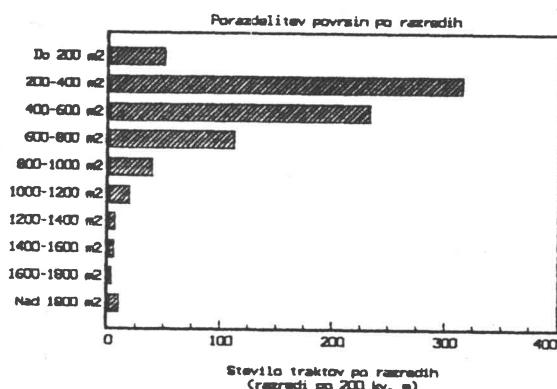
Graf št.15: Povprečno število dreves na hektar po gozdnih gospodarstvih. Horizontalna polna črta predstavlja povprečje, pikčasti črti pa odklone pri 5% zaupanju.

Grafikon številka 15 nam pokaže še povprečno število dreves na ploskvah. Za razliko od prejšnjih dveh grafov, ki sta bila dokaj identična gre ta graf nekoliko "svojo" pot. Na splošno se sicer ujema s prejšnjimi grafi, večja odstopanja pa najdemo pri gozdnem gospodarstvu Tolmin.

Iz podatkov, ki so nam na voljo v tabelarni in grafični oblikah lahko po posameznih gozdnih gospodarstvih sklepamo na povprečno strukturo njihovih gozdov, npr. za Tolmin lahko rečemo, na osnovi sklepanj, da imajo veliko mlajših sestojev (visoko število dreves/ha) ali da imajo zelo goste sestoje, kljub vsemu pa za nivo gozdnega gospodarstva podatki vzorčne inventur niso več tako zanesljivi kot za Slovenijo.

Na podlagi 4x4 km mreže lahko za nivo Slovenije dobimo dokaj zanesljive rezultate, vendar pa kvaliteta rezultatov hitro pada, če se povečuje konkretnost zahtev (npr. lesna zaloga za GGO, ali celo nižje). Ponekod so mrežo sicer gostili na 4x2 km in celo 2x2 km, vendar zaradi neznanih površin na katerih so mreže gostili nismo mogli upoštevati zgostitev. Zgoščena mreža je sicer dobra osnova za stratificirano vzorčenje, vendar samo če so stratumi predhodno oblikovani.

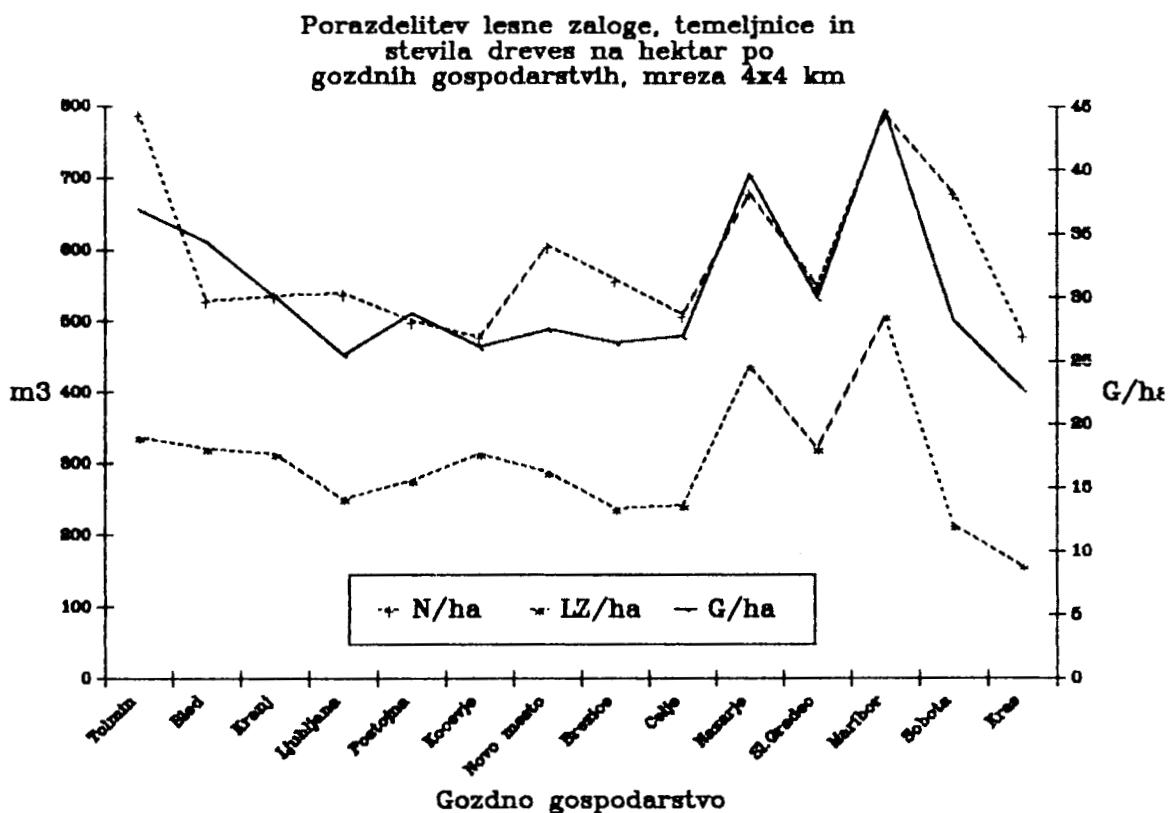
Problem kvalitetne ocene parametrov je tudi v "šlampariji". Lampe v svoji diplomske nalogi (LAMPE, 1990) omenja, da so

Graf št. 16: Porazdelitev višin po $200 m^2$ razredih

bili premeri dreves narobe merjeni in sicer tako, da je bilo drevo ob popisu leta 1985 debelejše kot dve leti kasneje leta 1987. Podoben problem je tudi napačno merjenje polmera ploskve, kar seveda vpliva na oceno vseh parametrov odvisnih od pravilne izmere površine vzorčnega kroga. Velikost vzorčnega kroga zelo niha

($36.98 m^2$ do $3342.22 m^2$) in zelo verjetno je, da je veliko polmerov narobe izmerjenih. Na grafu 16 vidimo porazdelitev površin traktov po 2 arskih razredih. Večina traktov je sicer v prvih treh razredih, vendar pa najdemo trakte tudi v razredih nad 10 arov.

Graf št.17: Primerjava lesne zaloge, temeljnice in števila dreves na hektar po gozdnih gospodarstvih, horizontalne črte predstavljajo posamezna povprečja za Slovenijo.

Grafikon številka 17. predstavlja združitev povprečij za lesno zalogo, temeljico in število dreves na hektar v en graf. Na njem vidimo skupni potek vseh treh črt in jih primerjamo med seboj.

4.2.1.2 Primerjava parametrov SDI⁸, števila dreves na hektar in srednje temeljničnega premera

Specifična gostota sestoja (SDI) je definirana s številom dreves, ki ustreza enakemu deležu (p) pri sestoju s srednjim premerom 25 cm (KOTAR, 1985). V bistvu nam ta kazalec pomaga prevesti število dreves danega sestoja na število dreves, ki bi jih imel ta sestoj, če bi imel srednji temeljnični premer 25 cm. SDI se računa po sledeči formuli:

$$\text{SDI} = \frac{\text{število dreves}}{\text{ha}} * \left(\frac{25.0}{d_g} \right)^{-1.605}$$

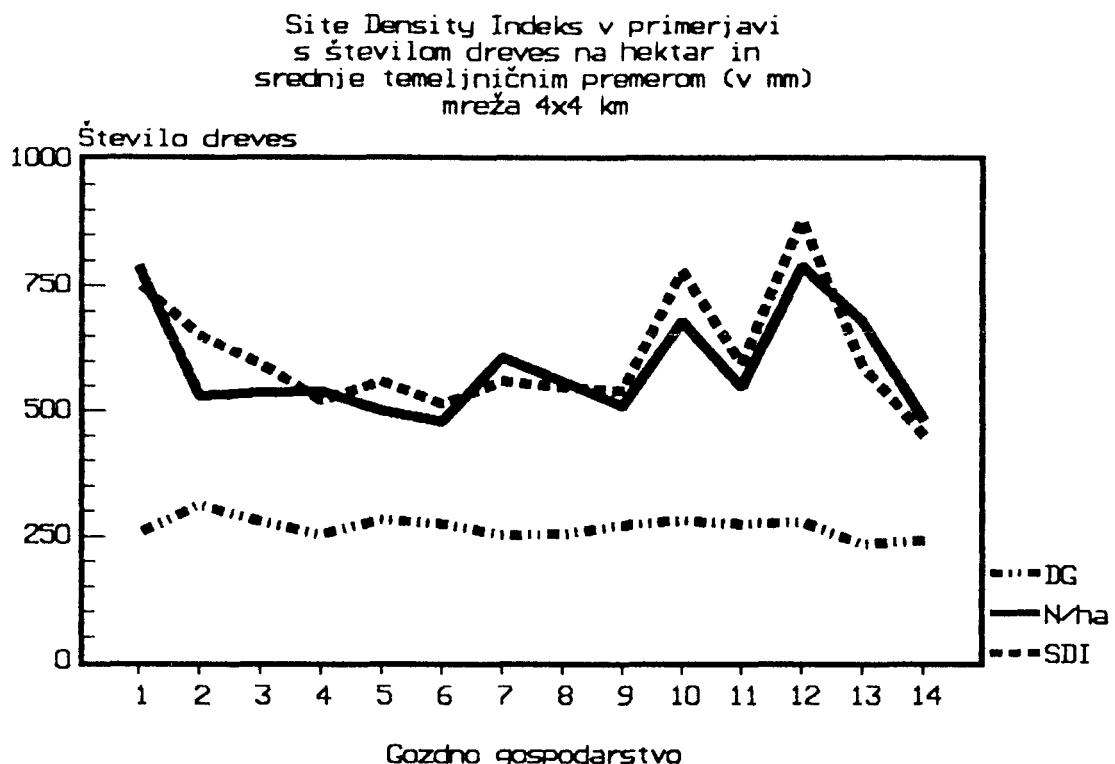
d_g ... Srednje temeljnični premer

Specifična gostota sestoja, število dreves in srednje temeljnični premer so v relativno tesni povezavi, kajti vsi so tako ali drugače vezani na ocenjeno število dreves na hektar. To je bil tudi razlog, da smo se odločili te tri parametre primerjati in na osnovi njihovih medsebojnih odnosov, podati nekaj ugotovitev.

V grafikonu 18. lahko vidimo povezave med SDI, N/ha in DG.

---

⁸ an.=Site Density Index

Graf št.18: Odnosi med SDI, N/ha in DG (v mm) po gozdnih gospodarstvih

Na grafikonu 18 lahko ugotovimo sledeče:

- če gre za starejše in debelejše sestoje potem je število dreves (N/ha) manjše od gostote sestoja (SDI), srednje temeljnični premer pa je nad 25.0 cm,
- če sta si SDI in N/ha bolj ali manj enaka potem gre za srednjedobne sestoje (mlajši debeljaki, st. drogovnjaki),
- če pa je SDI manjši od N/ha gre za mlade sestoje s srednje temeljničnim premerom pod 25.0 cm.

Med opisanimi parametri torej je neke vrste povezava, vendar se postavlja vprašanje smiselnosti te vrste primerjav na

tako velikem področju, predvsem pa s tako nezanesljivimi podatki, kot so bili moji.

4.2.2 Stratificirano vzorčenje kot možnost za izboljšanje kvalitete informacij

Značilnost stratificiranega vzorčenja je združevanje opazovanega parametra v smiselne grupacije (stratume) (HOČEVAR, HLADNIK 1990). Na podlagi smiselnega združevanja v stratume dosežemo določeno stopnjo homogenosti znotraj stratuma in na ta način tudi zmanjšanje variabilnosti znotraj stratuma. Posledica stratificiranja je zato manjša variabilnost opazovanega parametra. V primerjavi s čistim slučajnostnim vzorčenjem pomeni stratificirano vzorčenje omejitve načela slučajnostne izbire v, na po nekih kriterijih, oblikovane stratume.

Pogoji, ki omogočajo stratificirano vzorčenje so sledeči:

- vsak stratum mora imeti vsaj en vzorec.
- vsak vzorec mora biti v samo enem stratumu,
- dejanska površina stratuma mora biti v naprej znana⁹

Stratificirano vzorčenje se uporablja v primeru, ko je osnovna populacija zelo heterogena. Stratifikacija bo uspešna, če nam bo uspelo stratume oblikovati tako, da bo znotraj stratumov homogenost čim večja ali obratno subpopulacije se morajo med seboj čim bolj razlikovati.

Oblikovanje stratumov poteka na podlagi različnih kriterijev. Najidealnejši kriteriji za oblikovanje stratumov

⁹ Površina izračunana iz reprezentativne vrednosti trakta nam v tem primeru popolnoma nič ne pomaga

so različni biološko-ekološki parametri (razvojne faze, sklep krošenj, drevesna sestava ipd.), lahko pa se odločimo za stratume na podlagi lastništva nad gozdom, načinom obratovanja in podobno. Vedno pa je kriterij za kvaliteto izbire dobljena točnost iskanega parametra (interval zaupanja naj bi bil čim ožji).

Razporeditev vzorcev po stratumu je lahko sistematična (najpogosteje, tudi pri nas) in slučajnostna.

Kako bomo porazdelili vzorce po stratumih je odvisno od dveh faktorjev:

- poznati moramo površinski delež in varianco po posameznih stratumih,
- poleg vsega zgornjega moramo poznati tudi stroške izvedbe inventure.

Na tej podlagi se nato odločimo za proporcionalno porazdelitev števila vzorcev, za matematično optimalno porazdelitev števila vzorcev po stratumih ali za cenovno optimalno porazdelitev števila vzorcev.

Glede na to da so podatki o stanju gozdov v Sloveniji že zbrani nimamo veliko izbire. Mreža je sistematična z osnovno celico 4x4 km, zato bomo vzeli v obračun formule za proporcionalno porazdelitev števila traktov v stratumu. Metoda naknadnega oblikovanja stratumov, ko na obstoječi mreži iščemo najprimernejše stratume se imenuje Poststratifikacija.

Izračuni so potekali po sledečih formulah

1. Stopnja vzorčenja

$$n_j = P_j n \quad (n = \sum_1^m n_j)$$

2. Potrebno število vzorcev za dopustno standardo napako

$$n = \frac{\sum_{j=1}^m P_j s_j^2}{s^2}$$

3. Povprečna vrednost za startum

$$\bar{y}_i = \frac{\sum_{i=1}^{n_j} y_{i,j}}{n_j}$$

4. Varianca znotraj stratuma

$$s_j^2 = \frac{\sum_{i=1}^{n_j} y_{i,j}^2 - \left(\frac{\sum_{i=1}^{n_j} y_{i,j}}{n_j} \right)^2}{n_j - 1}$$

4.2.2.1 Ocena lesne zaloge

V nadaljevanju prikazujemo izračun lesne zaloge na podlagi formul za stratificirano vzorčenje.

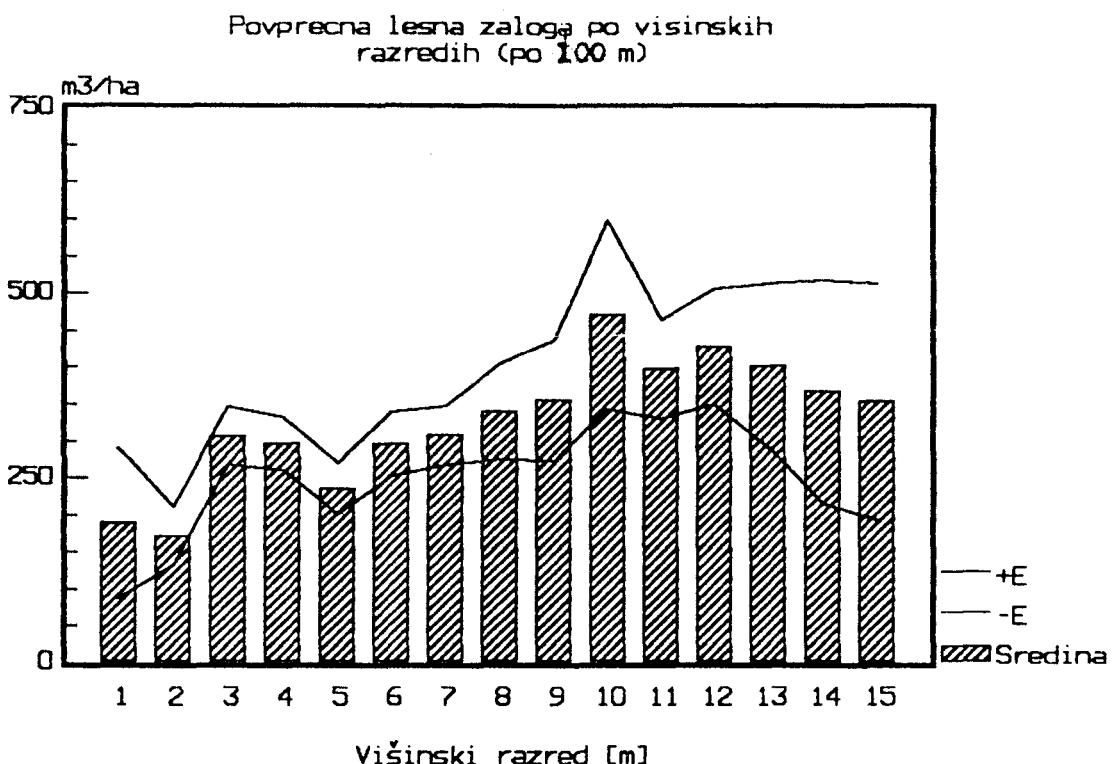
Osnovni problem je, kako oblikovati stratume, da bi dobili čim boljšo oceno lesne zaloge. Pogoji za oblikovanje stratumov so napisani na začetku tega poglavja. Način

oblikovanja stratumov v nalogi, ne bo povsem ustrezal napisanim definicijam, ker površina stratumov, razen po gozdnih gospodarstvih, ni poznana (ena izmed resnejših napak naše inventure). Poskus vzorčenja se bo omejil na štiri tipe stratumov:

- nadmorska višina,
- gozdna gospodarstva,
- srednje temeljnični premer in
- sektor lastništva.

4.2.2.1.1 Stratumi po nadmorskih višinah

Osnova za stratificiranje so nadmorske višine. Glavni problem pri oblikovanju stratumov se je omejil na primerno širino višinskih razredov. Alternative pri oblikovanju so nihale med 100 metrsko in 400 metrsko širino razreda. Podlaga za izbiro širine razreda pa je bila kvaliteta ocene iskanega parametra.

Graf št. 19: Povprečna lesna zalogă po 100 m razredih

Variable V_HA
By Variable NMV (100m razredi)

Analiza Variance

Source	D.F.	Sum of Squares	Mean Squares	F Ratio	F Prob.
Between Groups	15	2882479.732	192165.3155	4.0574	.0000
Within Groups	776	36752445.15	47361.3984		
Total	791	39634924.88			

Group	Count	Mean	Standard	Standard	95 Pct Conf Int for Mean
			Deviation	Error	
Grp 1	4	189.6672	63.8910	31.9455	88.0039 To 291.3306
Grp 2	26	172.0405	95.3584	18.7013	133.5244 To 210.5566
Grp 3	116	307.0963	219.2949	20.3610	266.7650 To 347.4276
Grp 4	109	296.3286	190.0959	18.2079	260.2374 To 332.4198
Grp 5	95	235.5986	172.4509	17.6931	200.4685 To 270.7286
Grp 6	106	296.1686	225.1145	21.8651	252.8142 To 339.5230

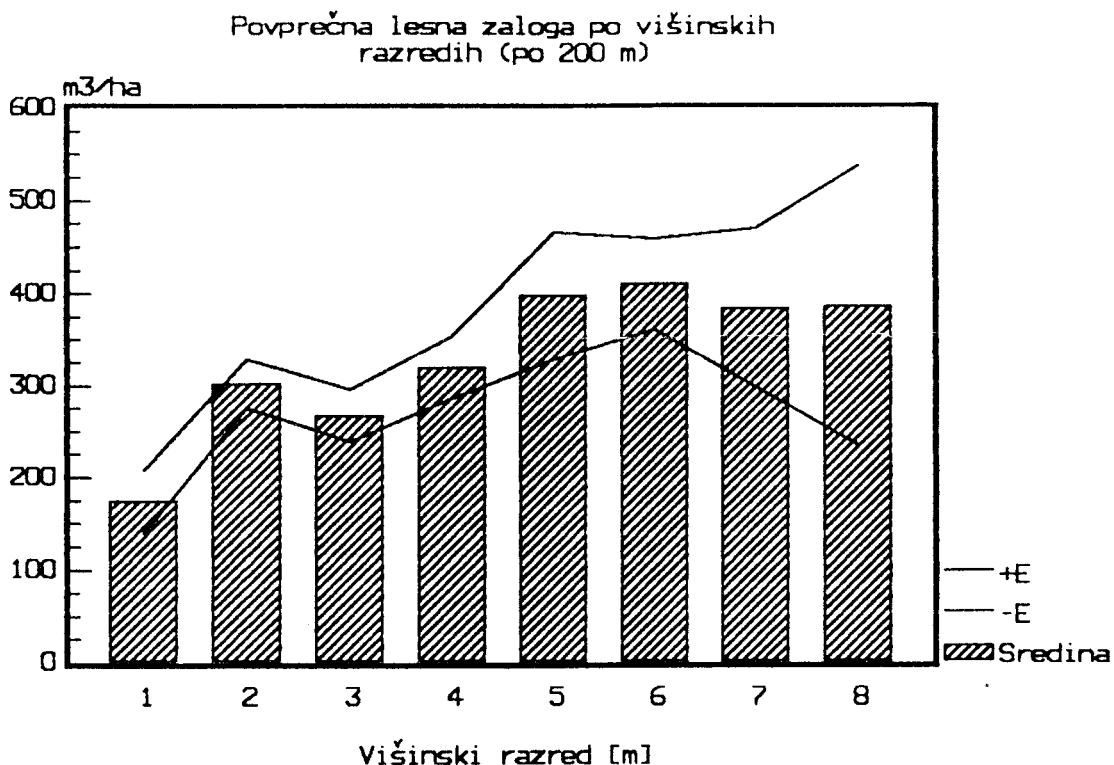
Grp 7	102	307.3351	199.9186	19.7949	268.0674	To	346.6029
Grp 8	61	339.7468	254.0000	32.5214	274.6943	To	404.7992
Grp 9	52	355.1316	292.6667	40.5856	273.6526	To	436.6105
Grp10	30	470.8062	343.6645	62.7443	342.4798	To	599.1327
Grp11	32	397.3236	185.7138	32.8299	330.3666	To	464.2805
Grp12	24	427.7797	184.5470	37.6705	349.8523	To	505.7071
Grp13	12	402.1106	174.0273	50.2374	291.5389	To	512.6823
Grp14	12	366.8922	237.7752	68.6398	215.8171	To	517.9673
Grp15	9	353.7288	207.2476	69.0825	194.4243	To	513.0332
Grp16	2	532.6100	333.1435	235.5680	-2460.5642	To	3525.7842
Total	792	<u>313.1971</u>	223.8467	7.9540	297.5835	To	328.8106
		Fixed Effects Model	217.6267	7.7330	298.0169	To	328.3772
		Random Effects Model		19.5512	271.5246	To	354.8696

Random Effects Model - Estimate of Between Component Variance   3064.9499

Test homogenosti varianc :

Cochranc C = Max. Variance/Sum(Variances) = 0.1485, P = 0.000 (Approx.)
 Bartlett-Box F = 4.822 , P = 0.000
 Maximum Variance / Minimum Variance   28.933

V
Variance niso homogene

Graf št. 20: Povprečna lesna zaloga po 200 m razredih

Variable V_HA
By Variable NMV (200 m razredi)

Analiza Variance

Source	D.F.	Sum of Squares	Mean Squares	F Ratio	F Prob.
Between Groups	7	2323903.114	331986.1591	6.9759	.0000
Within Groups	784	37311021.76	47590.5890		
Total	791	39634924.88			

Group	Count	Mean	Standard	Standard	95 Pct Conf Int for Mean		
			Deviation	Error	To	From	
Grp 1	30	174.3908	91.0956	16.6317	140.3751	To	208.4064
Grp 2	225	301.8799	205.2833	13.6856	274.9110	To	328.8488
Grp 3	201	267.5410	203.7196	14.3693	239.2063	To	295.8757
Grp 4	163	319.4646	221.4956	17.3489	285.2055	To	353.7237

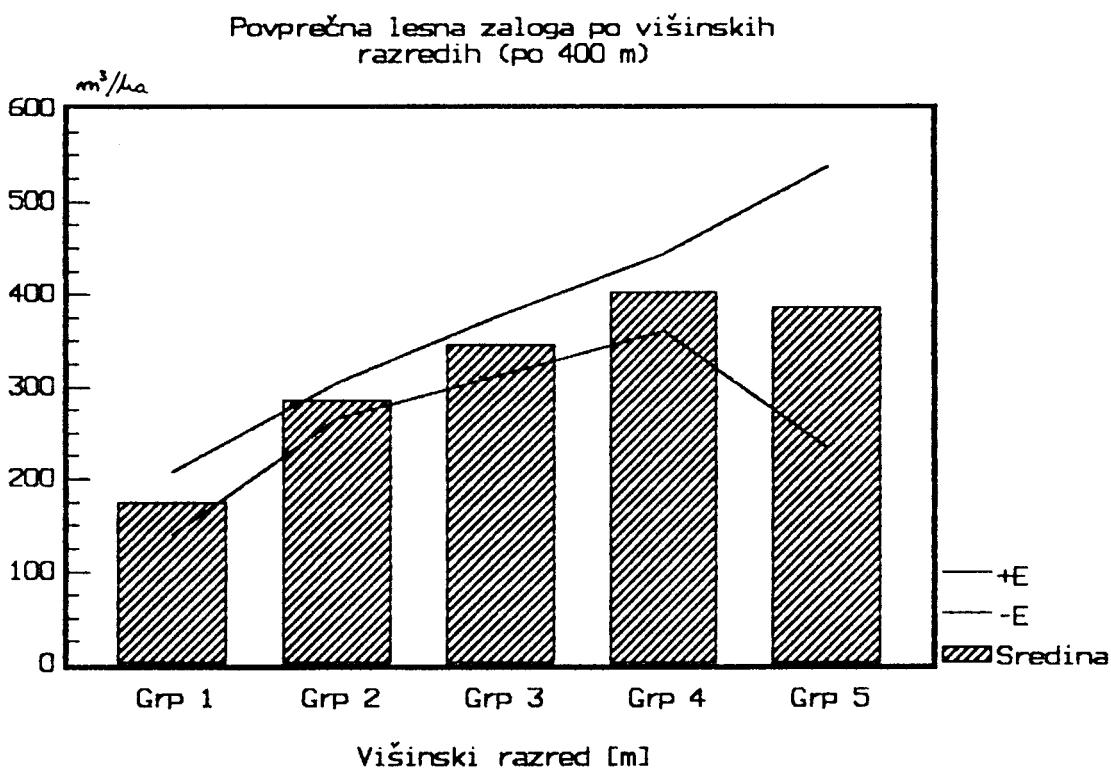
Grp 5	82	397.4516	315.2102	34.8091	328.1923	To	466.7108
Grp 6	56	410.3762	184.1553	24.6088	361.0591	To	459.6933
Grp 7	24	384.5014	204.5663	41.7569	298.1206	To	470.8822
Grp 8	11	386.2526	225.1574	67.8875	234.9899	To	537.5154
Total	792	<u>313.1971</u>	223.8467	7.9540	297.5835	To	328.8106

Fixed Effects Model	218.1527 ¹⁰	7.7517	297.9805	To	328.4137
Random Effects Model		26.6681	250.1372	To	376.2569

Random Effects Model - Estimate of Between Component Variance 3164.6950

Test homogenosti varianc :

Cochranc C = Max. Variance/Sum(Variances) = 0.2709, P = 0.000 (Approx.)
 Bartlett-Box F = 8.725, P = 0.000
 Maximum Variance / Minimum Variance 11.973

Graf št. 21: Porazdelitev lesne zaloge po 400 m višinskih razredih

Variable V_HA
 By Variable NMV (400 m razredi)

Analysis of Variance

Sum of	Mean	F	F

¹⁰ Standardni odklon za stratificirano vzorčenje

Source	D.F.	Squares	Squares	Ratio	Prob.
Between Groups	4	1855670.981	463917.7452	9.6641	.0000
Within Groups	787	37779253.90	48004.1346		
Total	791	39634924.88			

Group	Count	Mean	Standard Deviation	Standard Error	95 Pct Conf Int for Mean
Grp 1	30	174.3908	91.0956	16.6317	140.3751 To 208.4064
Grp 2	426	285.6777	205.0260	9.9335	266.1528 To 305.2027
Grp 3	245	345.5664	258.6815	16.5266	313.0135 To 378.1193
Grp 4	80	402.6138	189.5685	21.1944	360.4273 To 444.8002
Grp 5	11	386.2526	225.1574	67.8875	234.9899 To 537.5154
Total	792	<u>313.1971</u>	223.8467	7.9540	297.5835 To 328.8106
		Fixed Effects Model	<u>219.0985</u>	7.7853	297.9146 To 328.4795
		Random Effects Model		37.9821	207.7436 To 418.6505

Random Effects Model - Estimate of Between Component Variance 3482.6012

Test Homogenosti Varianc :

Cochranc C = Max. Variance/Sum(Variances) = 0.3282, P = 0.000 (Approx.)
Bartlett-Box F = 12.015 , P = 0.0
Maximum Variance / Minimum Variance 8.064

Tabela št. 3: Primerjava rezultatov stratificiranega vzorčenja po višinskih razredih

Višinski stratum	LZ	s	E a=0.05	Interval zaupanja
100 m razredi	313.20	217.63	7.73	298.02 -328.38
200 m razredi	313.20	218.15	7.75	297.98 -328.41
400 m razredi	313.20	219.10	7.79	297.58 -328.48

Analiza variance po 100 m razredih nam pokaže določeno izboljšanje standardnega odklona glede na nestratificirani standardni odklon. Glede na stratume s 100 m širino razreda dobimo pri 200 m razredih nekaj slabši rezultat, najslabši rezultat pa dobimo pri 400 m razredih (glej tabelo 3). Test

homogenosti varianc pa je v vseh treh primerih visoko značilen.

Kljub stratificiraju v tem primeru nismo dosegli bistvenega izboljšanja rezultata. Vzrok temu je gotovo v tem, da nadmorske višine niso pravi kriterij za prikaz povprečne hektarske lesne zaloge. Nekaj boljši rezultat, dobimo če vzamemo za stratum gozdnogospodarsko območje, najboljše rezultate pa bi dobili če bi kot stratum uporabili razvojne faze sestoja (HOČEVAR, HLADNIK 1990), sestojne tipe ali kakšen drug biološko-ekološki kriterij.

4.2.2.1.2 Stratificiranje po srednje temeljničnem premeru

Stratumi so v tem primeru 5 cm razredi srednje temeljničnega premera. Stratumi so oblikovani po sledeči lestvici:

1 - 10.0 do 15 cm	2 - 15.1 do 20 cm
3 - 20.1 do 25 cm	4 - 25.1 do 30 cm
5 - 30.1 do 35 cm	6 - 35.1 do 40 cm
7 - 40.1 do 45 cm	8 - 45.1 do 50 cm
9 - 50.1 do 55 cm	10- 55.1 cm in več

Lestvica je razdeljena na 5 cm razrede. Razlog za takšno razdelitev je bil v tem, da smo želeli ohraniti primerljivost naše lestvice z klasično lestvico 5 cm debelinskih stopenj. Rezultati vzorčenja so podani spodaj:

Variable V_HA
By Variable DG

Analysis of Variance

Source	D.F.	Sum of Squares	Mean Squares	F Ratio	F Prob.
Between Groups	8	6111574.974	763946.8717	17.8434	0.0
Within Groups	783	33523349.90	42813.9846		
Total	791	39634924.88			

Group	Count	Mean	Standard	Standard	95 Pct Conf Int for Mean
			Deviation	Error	
10.0-15 cm	10	71.0838	39.2701	12.4183	42.9917 To 99.1759
15.1-20 cm	90	175.6795	88.4712	9.3257	157.1495 To 194.2094
20.1-25 cm	236	260.4978	215.6196	14.0356	232.8461 To 288.1496
25.1-30 cm	254	332.6124	217.5780	13.6521	305.7263 To 359.4986
30.1-35 cm	137	387.4044	218.9370	18.7050	350.4140 To 424.3948
35.1-40 cm	46	495.7793	237.2155	34.9755	425.3350 To 566.2236
40.1-45 cm	8	475.6344	196.7501	69.5617	311.1476 To 640.1212
45.1-50 cm	6	584.6138	240.4138	98.1485	332.3188 To 836.9088
50.1-55 cm	5	475.2098	273.4475	122.2894	135.6854 To 814.7342
Total	792	<u>313.1971</u>	223.8467	7.9540	297.5835 To 328.8106
Fixed Effects Model		206.9154	7.3524	298.7643 To	327.6299
Random Effects Model			48.2890	201.8425 To	424.5517

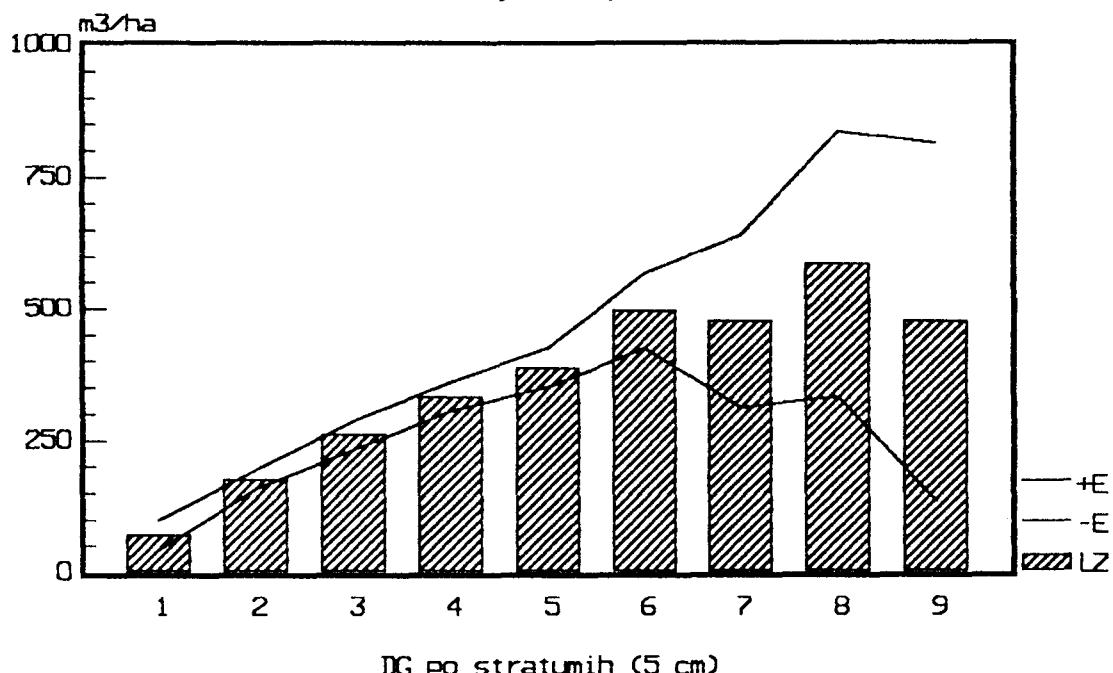
Random Effects Model - Estimate of Between Component Variance 9561.9430

Group	Minimum	Maximum
Grp 1	20.8130	115.2640
Grp 2	17.0450	618.6140
Grp 3	33.8830	1754.6220
Grp 4	36.7520	1865.3060
Grp 5	47.4860	1466.2140
Grp 6	74.0600	1291.5560
Grp 7	277.0940	922.1880
Grp 8	237.1770	942.4850
Grp 9	146.3860	734.3310
Total	17.0450	1865.3060

Test Homogenosti Variance:

Cochrancs C = Max. Variance/Sum(Variances) = .1975, P = .000 (Approx.)
 Bartlett-Box F = 12.927 , P = .000
 Maximum Variance / Minimum Variance 48.487

Lesna zaloga glede na srednje temeljnični premer (stratumi so širine 5 cm)
Mladovja izključena

Graf št. 22: Povprečna hektarska lesna zaloga po stratumih.
Stratumi so razredi srednje temeljničnega premera (5 cm).

Na osnovi stratificiranja po 5 cm razredih srednje temeljničnega premera smo dobili relativni dober rezultat. Kvaliteto ocene nam popačijo predvsem zadnji debelinski razredi, ker imajo premalo podatkov. Analiza minimuma in maksimuma nam pokaže na zelo velika (prevelika!) odstopanja hektarskih lesnih zalog. Lesne zaloge nad 1200 m³/ha so močno vprašljive. Verjetno so posledica napačno merjenih polmerov ploskev.

4.2.2.1.3 Stratumi po gozdnih gospodarstvih

Stratificiranje po gozdnih gospodarstvih spada med t.i. stratificiranje po administrativnih stratumih. Stratum predstavlja vsako gozdno gospodarstvo posebej. Stratumi so sledeči (ustrezajo GIS-ovi klasifikaciji):

1 - Tolmin	8 - Brežice
2 - Bled	9 - Celje
3 - Kranj	10 - Nazarje
4 - Ljubljana	11 - Slovenj Gradec
5 - Postojna	12 - Maribor
6 - Kočevje	13 - Sobota
7 - Novo Mesto	14 - Kras

Rezultati stratificiranja so sledeči:

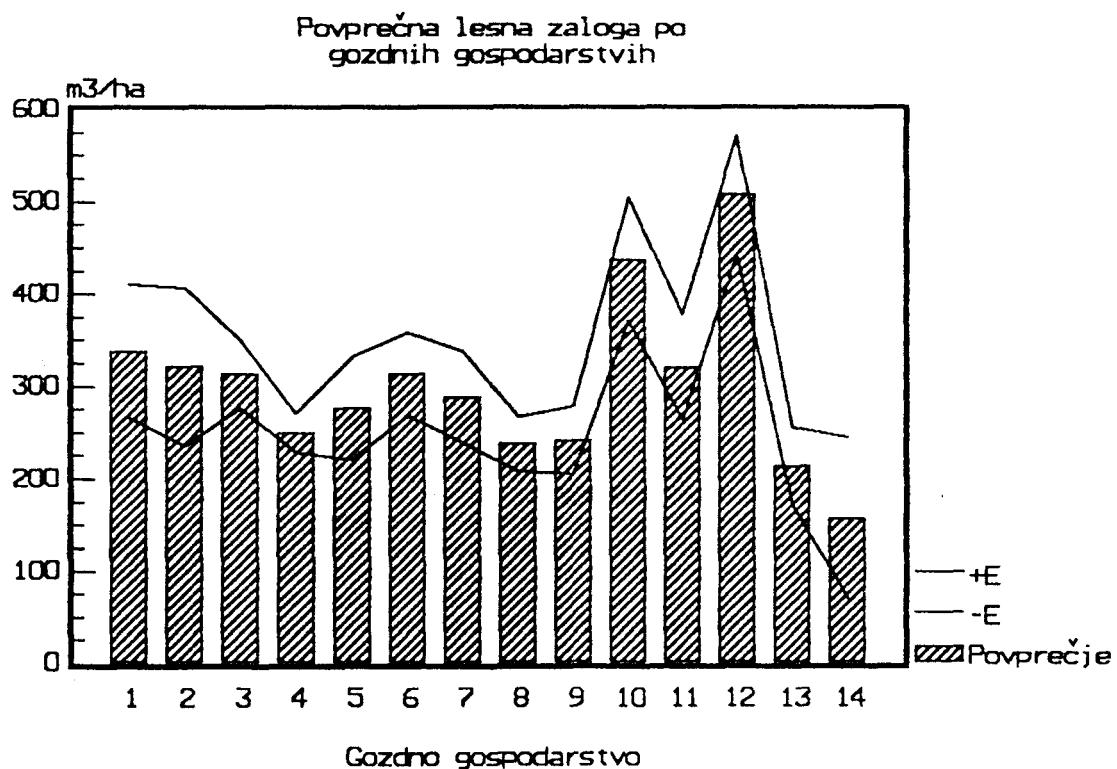
Variable V_HA
By Variable GGO

Analysis of Variance

Source	D.F.	Sum of Squares	Mean Squares	F Ratio	F Prob.
Between Groups	13	6229321.454	479178.5734	11.1598	0.0
Within Groups	778	33405603.42	42937.7936		
Total	791	39634924.88			

Group	Count	Mean	Standard	Standard	95 Pct Conf Int for Mean	To	410.3763
			Deviation	Error			
Grp 1	78	337.9401	321.2747	36.3772	265.5038	To	410.3763
Grp 2	30	321.2557	229.3654	41.8762	235.6092	To	406.9021
Grp 3	52	313.6142	134.0635	18.5913	276.2907	To	350.9377
Grp 4	133	250.2336	122.2797	10.6030	229.2598	To	271.2073
Grp 5	51	276.4811	197.4218	27.6446	220.9553	To	332.0069
Grp 6	61	313.4393	175.9376	22.5265	268.3796	To	358.4990
Grp 7	63	288.3001	195.0786	24.5776	239.1702	To	337.4300
Grp 8	49	237.6960	103.7024	14.8146	207.9092	To	267.4828
Grp 9	53	242.1350	131.5378	18.0681	205.8787	To	278.3913
Grp10	37	437.7350	199.7481	32.8384	371.1357	To	504.3344
Grp11	41	320.6838	180.9295	28.2564	263.5753	To	377.7922
Grp12	95	507.2650	316.5309	32.4754	442.7844	To	571.7457
Grp13	24	213.8665	97.9357	19.9910	172.5119	To	255.2211

Grp14	25	157.4152	211.7469	42.3494	70.0103	To	244.8200
Total	792	313.1971	223.8467	7.9540	297.5835	To	328.8106
Fixed Effects Model		207.2144		7.3630	298.7433	To	327.6509
Random Effects Model				27.5367	253.7078	To	372.6864
Random Effects Model - Estimate of Between Component Variance							7864.5709
Test Homogenosti Varianc:							
Cochranc C = Max. Variance/Sum(Variances) = .1870, P = .000 (Approx.)							
Bartlett-Box F =				17.047	, P = 0.0		
Maximum Variance / Minimum Variance				10.761			

Graf št. 23:Stratumi po gozdnih gospodarstvih

Rezultat vzorčenja je nekaj slabši kot pri stratumih po srednje temeljničnem premeru, je pa še vedno bistveno boljši od stratificiranja po nadmorski višini. Glede na analizo

variance in test homogenosti varianc nam pokaže, da so razlike med območji visoko značilne ($p=0.000$)

4.2.2.1.4 Stratificiranje po sektorjih lastništva

Sektor lastništva spada podobno kakor gozdno gospodarstvo med administrativne stratume. V grobem obstajata dve kategoriji lastništva:

1- Družbeni sektor (SLP-1, SLP-2)

2- Zasebni sektor

Obe obliki lastnine nad gozdom odlikuje specifičen pristop k urejanju in gojenju gozda, zato sta zelo primerni pri oblikovanju stratumov.

Nekaj razlogov za oblikovanje stratumov glede oblike lastništva nad gozdom prikazujem v tabeli št 4.

Tabela št. 4: Osnovne značilnosti gozdov po sektorjih lastništva. Velja samo za merske sestoje.

Sektor lastništva	n	$\Sigma v. (%)$	n%	dg
Družbeni sektor	227	38.08	28.7	29.2
Zasebni sektor	565	61.92	71.3	25.7
Slovenija	792	100.00	100.0	26.7

Variable V_HA
By Variable LAST

Analysis of Variance

Source	D.F.	Sum of Squares	Mean Squares	F Ratio	F Prob.
Between Groups	1	846290.0316	846290.0316	17.2362	.0000
Within Groups	790	38788634.85	49099.5378		
Total	791	39634924.88			

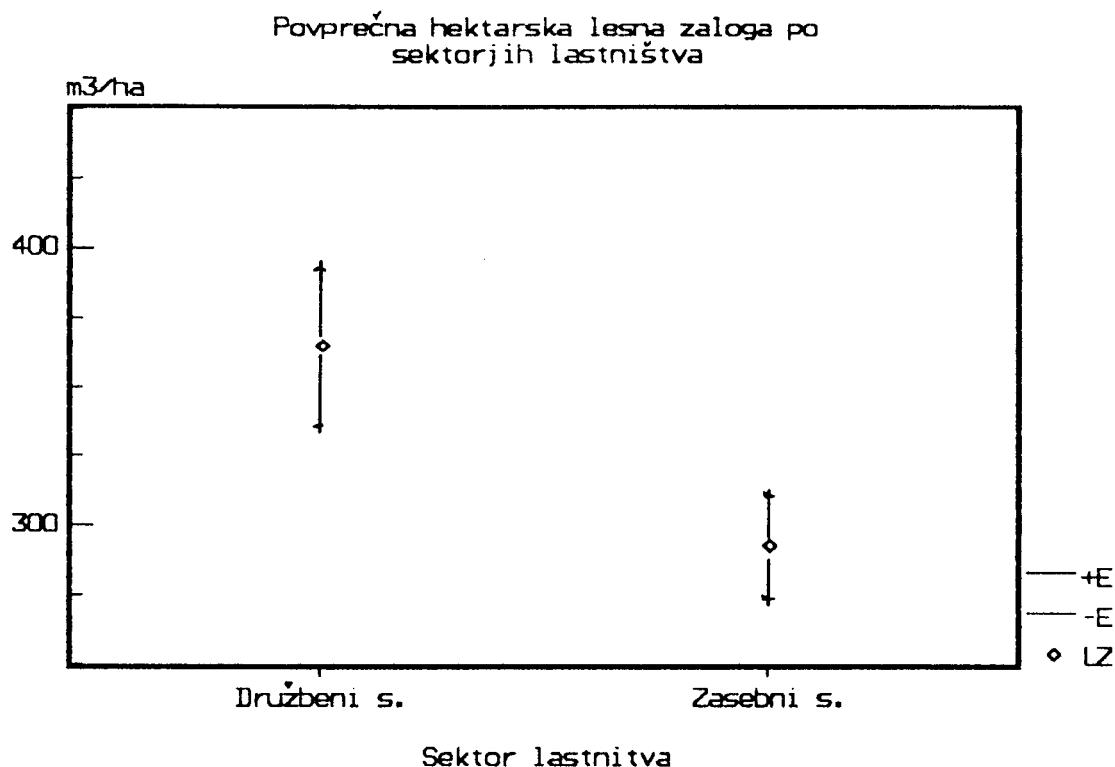
Group	Count	Mean	Standard	Standard	95 Pct Conf Int for Mean		
			Deviation	Error	To	393.1272	
Družbeni	227	364.7684	216.8304	14.3915	336.4096	To	393.1272
Zasebni	565	292.4773	223.4607	9.4011	274.0119	To	310.9426
Total	792	313.1971	223.8467	7.9540	297.5835	To	328.8106
Fixed Effects Model		221.5842		7.8737	297.7413	To	328.6528
Random Effects Model				38.9467	-181.6675	To	808.0616

Random Effects Model - Estimate of Between Component Variance   2461.4045

Group	Minimum	Maximum
Družbeni	20.4500	1573.5880
Zasebni	17.0450	1865.3060
Total	17.0450	1865.3060

Test Homogenosti Variance:

Cochrancs C = Max. Variance/Sum(Variances) = .5151, P = .550 (Approx.)
 Bartlett-Box F = .290 , P = .590
 Maximum Variance / Minimum Variance   1.062

Graf št. 24: Povprečna hektarska lesna zaloga po sektorjih lastništva. Samo merski sestoji.

Na podlagi stratumov po sektorjih lastništva nismo uspeli izboljšati rezultata vzorčenja. Analiza variance med obemi stratumi pa tudi ni pokazala statistično neoporečnih rezultatov, ker je bil preizkus homogenosti varianc zavrnjen kot neznačilen. Razlog, da nismo uspeli izboljšati rezultata vzorčenje je verjetno v velikih odstopanjih pri oceni lesne zaloge. Primerjava minimuma in maksimuma nam pokaže, da je razpon ocenjene lesne zaloge med 17 in 1800 m³/ha. Zagotovo so tako velike ocene lesne zaloge napačne.

Sumarni pregled rezultatov vzorčenja podajamo na tabeli 5.

Tabela 5: Sumarni pregled po tipih stratumov

Tip stratuma	LZ	s	$\alpha=0.05$	zaupanja
100 m viš. razredi	313.20	217.63	7.73	298.02 - 328.38
200 m viš. razredi	313.20	218.15	7.75	297.98 - 328.41
400 m viš. razredi	313.20	219.10	7.79	297.58 - 328.48
Sr. temeljnični premer	313.20	206.92	7.35	298.76 - 327.62
Gozdna gospodarstva	313.20	207.21	7.36	298.74 - 327.65
Sektorji lastništva	313.20	221.58	7.87	297.74 - 328.65*

* ... Test homogenosti varianc ni značilen.

4.2.3 Primerjava enostavnega sistematičnega in stratificiranega vzorčenja

S stratificiranim vzorčenjem se da narediti velik korak naprej pri izboljševanju in racionalizaciji vzorčnih inventur. Ob podobnih stroški kot pri enostavnom sistematičnem vzorčenju lahko pri stratificiranem vzorčenju dosežemo boljše rezultate in manjšo variabilnost ocen (ob pogoju, da je vzorčenje korektno narejeno). Svoje mesto je stratificirano vzorčenje našlo povsod tam, kjer je obstajajo v strukturi opazovanega parametra bistvene razlike med področji in tam kjer so populacije jasno prostorsko opredeljene.

Če primerjamo enostavno sistematično vzorčenje z stratificiranim vzorčenjem, najdemo naslednje prednosti stratificiranega vzorčenja:

- dobimo ocene vseh parametrov po stratumih
- pri isti stopnji vzorčenja dobimo praviloma točnejšo oceno.

4.3 Poškodovanost dreves in ploskovna ocena poškodovanosti

Namen slovenske velikoprostorske inventure je, kot je omenjeno že v uvodnih poglavjih, spremeljanje procesa propadanja gozdov. Verjetno je to tudi glavni vzrok, da je dendrometrijski del popisov površno opravljen (merjenje polmerov ploskev, premerov dreves in določanje tarif). Popisovalci so na ploskvah okularno ocenjevali različne parametre propadanja dreves. Izmed parametrov so najpomembnejši sledeči:

- osutost krošenj vseh drevesnih vrst razen borov,
- kvaliteta vrhov¹¹,
- mehanične poškodbe vrhov,
- lameta sindrom pri smreki
- tip osutosti (pri smreki in jelki so uporabljali tudi izdelane ključe za določanje tipa osutosti),
- porumenelost.

Pri oblikovanju diplomske naloge smo se odločili, da bomo vzeli v obdelavo samo osutost za vse drevesne vrste razen borov in igličavost, ki je tipična za bore.

Lestvica za ocenjevanje poškodovanosti je pet stopenjska. Osnova za lestvico je priporočilo Evropske ekonomske komisije (ECE), pri nas pa so jo prilagodili našim razmeram, o tem piše Šolar v Gozdarskem vestniku (ŠOLAR, 1990). Lestvica za ocenjevanje stopnje osutosti posameznega drevesa je sledeča:

---

¹¹ Hočevar in Hladnik sta ocenjevala tudi obliko vrha, pri jelkah

-
- 0 - Zdrava drevesa (izguba iglic ali listov 0-9%)
 1 - Malo poškodovana drevesa (izguba iglic ali listov znaša 10-25%)
 2 - Srednje poškodovana drevesa (izguba iglic ali listov znaša 26-60%)
 3 - Močno poškodovana drevesa (izguba iglic ali listov znaša 61-90%)
 4 - Sušice in drevje v nezadržne propadanju (izguba nad 90%)
-

Nekateri avtorji (HOČEVAR, HLADNIK 1988) trdijo, da drevesa z osutostjo do 25% v resnici ne moremo šteti za poškodovana drevesa, zato predlagajo namesto stopnje osutosti indeks poškodovanosti. Tudi Kotar o tem piše v skripti (sicer v drugačnem kontekstu) in navaja ugotovitev Dahmsa iz leta 1954, ki pravi da lahko drevesu odstranimo spodnjo tretjino krošnje pa se to pri debelinskem prirastku ne pozna preveč.

4.3.1 Stopnja osutosti

Ker je osnova vsem našim nadaljnim analizam stopnja osutosti posameznega drevesa, smo jo zaradi tega postavili na prvo mesto in tu podajamo nekatere ugotovitve, do katerih smo prišli z analiziranjem podatkov.

Stopnja osutosti je parameter, ki se ga ocenjuje okularno, na osnovi presvetljenosti krošnje. Ocenuje se na osnovi priučenih karakteristik dreves, ki se nahajajo v določenih razredih osutosti. Problem, ki se pojavlja pri ocenjevanju osutosti krošnje je neenakomerna širina razredov, tako obsega ničti razred 9 enot, prvi 15, drugi 35, itd.... Ker tak način ocenjevanja povzroča težave so nekateri avtorji predlagali razrede enakih širin in sicer po 10 enot, tako v Švici, Nemčiji, Avstriji pa tudi pri nas že uporabljajo lestvico z 10% razredi osutosti.

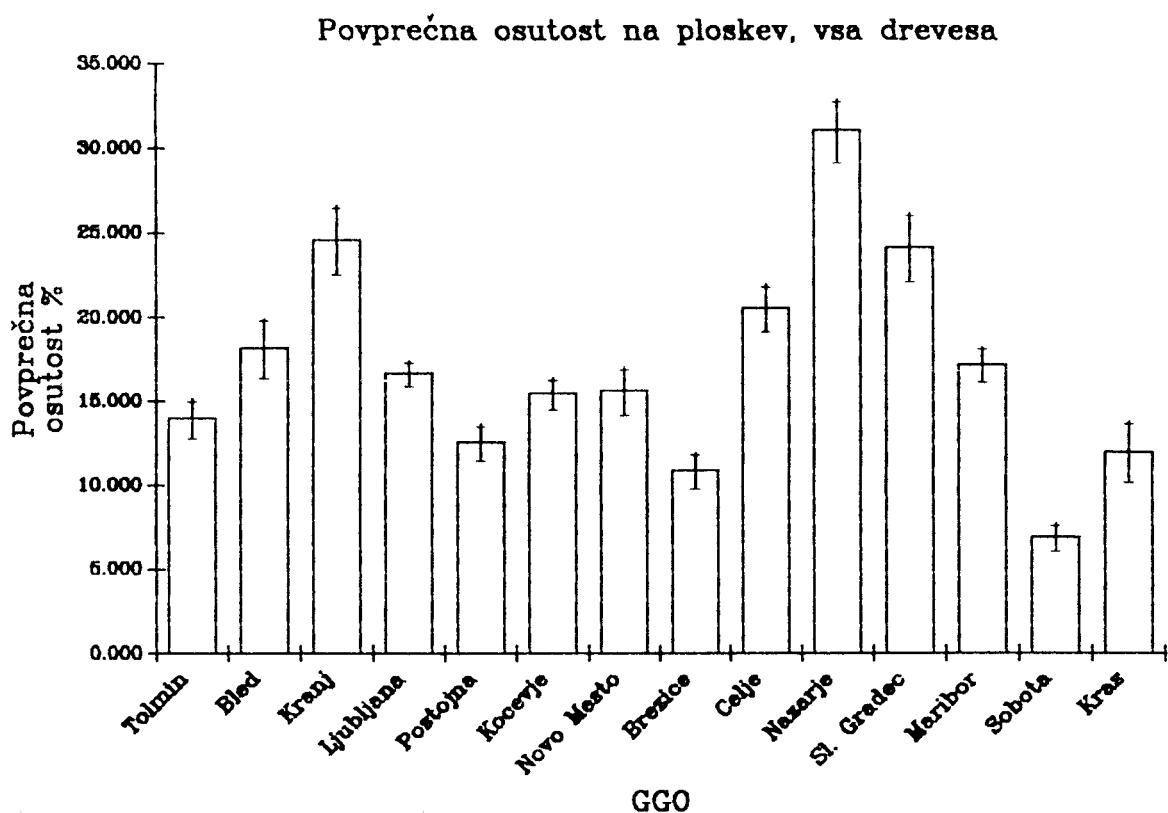
Ko popisovalec, vsako posamezno drevo oceni, vpiše oceno v kodirni list in ta ocena se skupaj z ostalimi podatki kasneje prenese v računalnik.

Na podlagi vnešenih podatkov se lahko z računalnikom izračuna povprečne stopnje osutosti na ploskev oziroma trakt

in pomnoženo s traktno vrednostjo dobimo povprečno stopnjo osutosti na enoto površine. Na osnovi podatkov o drevesih, lahko dobimo tudi stopnje osutosti po drevesnih vrstah, vendar v tem primeru ne smemo govoriti o ploskovnih ocenah poškodovanosti sestojev.

Pri računanju statističnih kazalcev, se moramo zavedati, da gre pri računanju povprečij, varianc in drugih kazalcev za atributivne znake, zato ne smemo računati z direktnimi vrednostmi, ampak moramo uporabiti transformirane vrednosti. V ta namen se poslužujemo arcsin $\sqrt{x}$ transformacije, kot osnovo za izračun pa vzamemo sredine razredov osutosti.

V nadaljevanju predstavljamo nekaj rezultatov dobljenih na osnovi datoteke dreves debelejših od 10 cm (vsi merski sestoji). Podmerskih sestojev v nalogi nismo upoštevali.

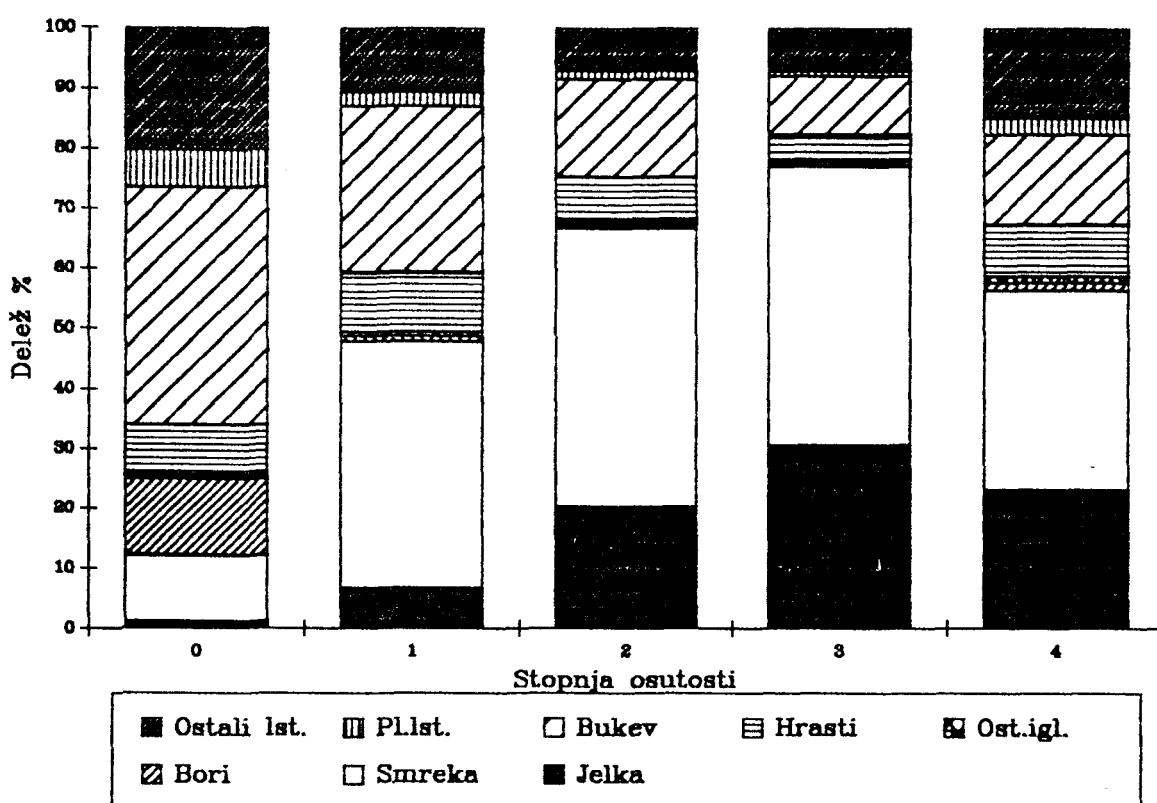

Graf št. 25: Povprečna osutost po gozdnih gospodarstvih in za Slovenijo

Na grafu številka 25 lahko vidimo povprečno osutost po gozdno gospodarskih območjih. Gre za povprečno vrednost na osnovi 4x4 km mreže. Na osnovi tega lahko vidimo, da stopnja osutosti zelo niha med različnimi območji. V splošnem lahko trdimo, da imajo območja z večjim deležom listavcev to povprečje nižje od tistih, ki imajo več iglavcev. Konica pri gozdnem gospodarstvu Nazarje pa gre verjetno na račun TE Šoštanj, ki je znana po hudem vplivu na okolico (več deset tisoč ton SO₂/leto). Pri GG Nazarje gre torej za lokalni in globalni vpliv onesnaževanja. Podobno kot pri Nazarjah, se pri Slovenskem Gradcu vidi vpliv topilnice svinca Mežica. Nasprotno je zaskrbljujoče kako velik je delež lokalnih vplivov onesnaževanja, tako lahko poleg TE Šoštanj vidimo

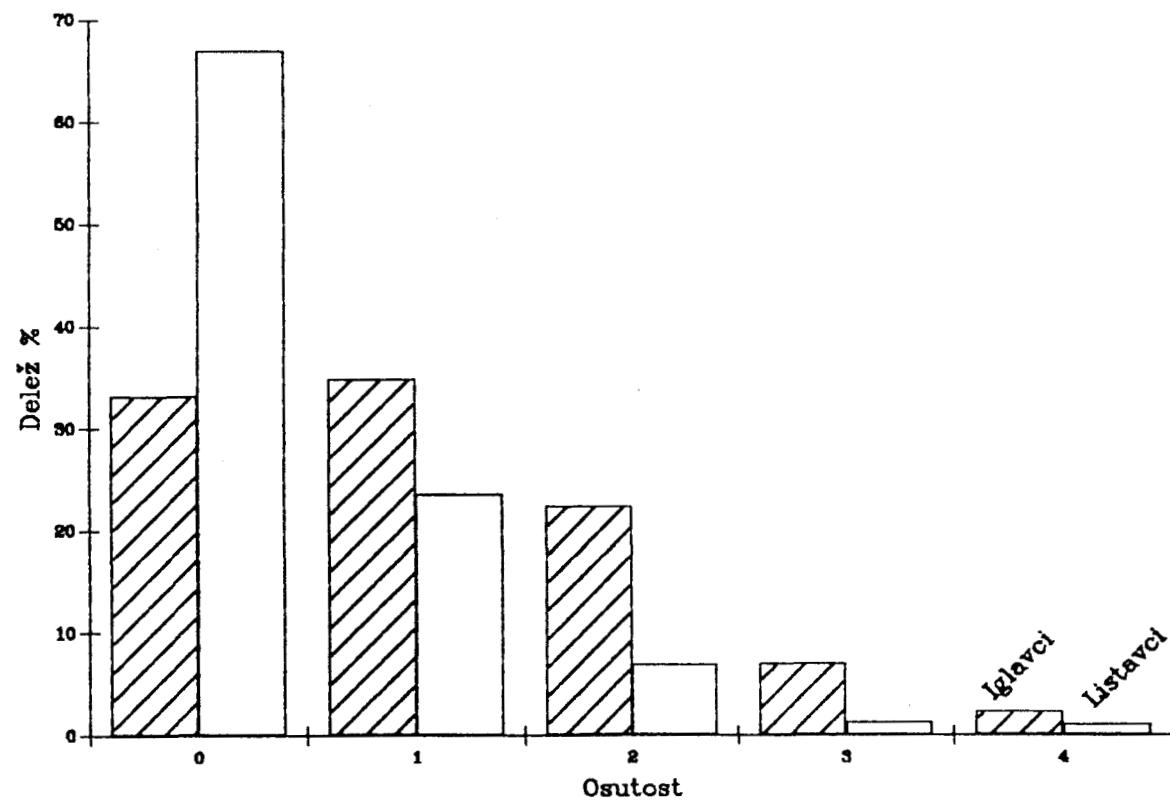
tudi vpliv Cinkarne Celje, TE Trbovlje, že omenjenega rudnika v Mežici in še bi lahko naštevali. Slabo stanje sestojev pa gre v primeru gozdnih gospodarstev Kranj in Bled pripisati tudi vplivu močnega vetroloma v letu 1986 (1985?), ko so morali posekatи ogromne količine lesa in so bili sestoji v hudem šoku. Na Krasu pa so imeli v letu popisa ravno gradacijo škodljivcev.

Po drugi strani pa ima soboško gozdno gospodarstvo zelo nizko stopnjo osutost (dobrih 5%), kar gre pripisati dejству, da gre za dobro prevetreno ravnino, kjer so večinoma listavci in kjer ni industrije, ki bi huje onesnaževala okolje.

Graf št.26: Deleži drevesnih vrst po stopnjah osutosti

Na grafu številka 26 prikazujemo delež posameznih drevesnih vrst oz. skupin dreves po stopnjah osutnosti. V prikazu je uporabljena tehnika 100% stolpcev zato je slika rahlo popačena, vendar pa prikazuje zanimiv potek spremenjanja odnosov znotraj stolpcev. V stopnjah, kjer so drevesa bolj zdrava prevladujejo listavci, z naraščanjem osutnosti se delež listavcev, zmanjšuje povečuje pa se delež iglavcev, posebej smreke in jelke. V zadnji četrti stopnji se deleži rahlo uravnovesijo in delež smreke ter jelke se zmanjša. V prikazu gre zgolj za ilustracijo odnosov med drevesnimi vrstami, ne pa za absolutno število, kajti število dreves po stopnjah osutnosti naglo upada proti četrti stopnji. To se lepo vidi na grafu 27.

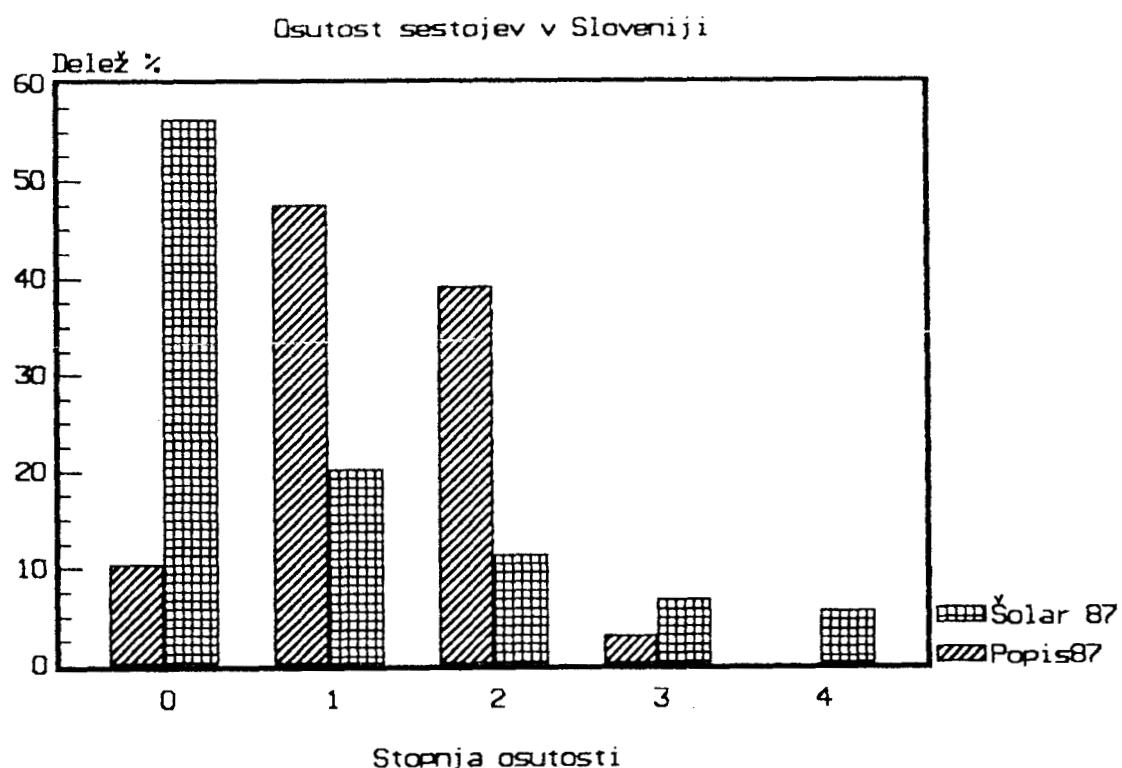

Graf št.27: Frekvenčna porazdelitev dreves po stopnjah osutnosti (v %)

Na grafu št. 27 je prikazana frekvenčna porazdelitev iglavcev in listavcev po stopnjah osutosti. Vsota stolpcov za iglavce predstavlja 100%, enako velja tudi za listavce. Grafikon se dobi tako, da se šteje in grupira drevesa po drevesni vrsti (iglavci, listavci) in po stopnjah osutosti.

Na grafu številka 28 prikazujemo površinske deleže posameznih stopenj osutosti. Naše podatke (Popis 87) primerjamo s Šolarjevimi (Šolar 87) (ŠOLAR, 1990). Razlika med stolpci je nastala zaradi načina računanja. Šolar vedno govori o deležu poškodovanih dreves, zato se njegove ugotovitve nanašajo na drevese (nimajo površinske vrednosti). V naši raziskavi so upoštevane povprečne osutosti na ploskev, zato lahko govorimo o površinskem deležu poškodovanosti. Formula po kateri računamo povprečno osutost na ploskev je sledeča:

$$\text{OSUTp} = \frac{\Sigma \text{sredin razredov osutosti}}{24}$$

Graf št.28: Površinski deleži posameznih stopenj osutosti

4.3.2 Indeks poškodovanosti

Indeks poškodovanosti je parameter za katerega nekateri avtorji pravijo, da bolje predstavlja dejansko stanje poškodovanosti kot pa stopnja osutosti. Indeks poškodovanosti je razmerje med skupino očitno poškodovanih dreves (25% in več) in vsemi drevesi na ploskvi (HOČEVAR, HLADNIK 1988).

Podlaga za izračun indeks osutosti je terenska ocena osutosti, ki obsega 5 razredov in je identična z lestvico za ocenjevanje osutosti.

Logična osnova za izračun indeksa poškodovanosti je takšna, da za drevesa, ki so osuta do 25% ne moremo z gotovostjo trditi, da je njihova osutost zares odraz zunanjih škodljivih faktorjev, oziroma za drevesa osuta do 25% lahko trdimo, da so njihove poškodbe reverzibilne (povratne) in so tudi naravno prisotne. Za osutost nad 25% pa lahko z gotovostjo trdimo, da gre za poškodbe katerih učinki so nepovratni (možnosti za ozdravitev ni več). Za utemeljitev naj navedem, da sta Hočvar in Hladnik (HOČEVAR, HLADNIK, 1988) ugotovila, da se prirastek jelke v 2. stopnji ne razlikuje bistveno (razlika ni statistično značilna) od prirastka jelke v 1. stopnji osutosti, da pa se pri 3. in 4. stopnji osutosti (osutost krošnje nad 25%) pojavi močan in značilen padec prirastka glede na 1. in 2. stopnjo poškodovanosti. V odvisnosti od socialnega položaja se ta razlika zmanjšuje (podrasla drevesa imajo tako ali tako nižji prirastek).

Na osnovi nam dostopnih podatkov, žal ne moremo oceniti vpliva stopnje poškodovanosti na prirastek.

Osnova za izračune je bila datoteka s podatki o drevesih. Iz te datoteke smo s posebnim programom izračunali povprečne indekse poškodovanosti trakta, za vsa drevesa skupaj in za

iglavce ter listavce posebej. Dobljene rezultate smo potem rangirali v pet stopenjsko lestvico.

0 - 0% Ni pošk. dreves	1 - 1-10%
2 - 11-20%	3 - 21-30%
4 - 31-60%	5 - >60% Nad 60% pošk.dv.

Pri lestvici stopnja 0 ne pomeni, da so na ploskvi drevesa brez osutosti ampak, v skladu z definicijo indeksa poškodovanosti, pomeni da so na ploskvi drevesa z osutostjo do 25%. Izdelana lestvica je bila potem podlaga za vse analize, ki sem jih opravljal v programu SPSS.

Na osnovi podatkov o traktih, se da ocene indeksa poškodovanosti potem na različne načine kombinirati, pogoj je seveda da gre za smiselne primerjave. Zelo zanimiva bi bila primerjava socialnega indeksa, indeksa poškodovanosti in deleža dreves, kar pa žal presega okvir naloge.

Pri obdelavi podatkov smo se osredotočili na naslednja vprašanja:

1- kakšen je povprečni indeks poškodovanosti po gozdnih gospodarstvih,

2- kakšna je porazdelitev po stopnjah poškodovanosti,

3- kako so stopnje poškodovanosti porazdeljene po gozdnih gospodarstvih in

4- kakšna je površina gozdov z določeno stopnjo poškodovanosti.

Razlike med gozdnimi gospodarstvi so zelo velike, saj sega interval indeksa poškodovanosti od 5% do 32%. Med bolj poškodovana spadajo področja z več iglavci, za katere vemo, da so bolj podvrženi obremenitvam okolja z emisijami. Manj ogrožena so področja z listavci. Zanimivo bi bilo videti kako, se pojavi spreminja v času, vendar za take analize

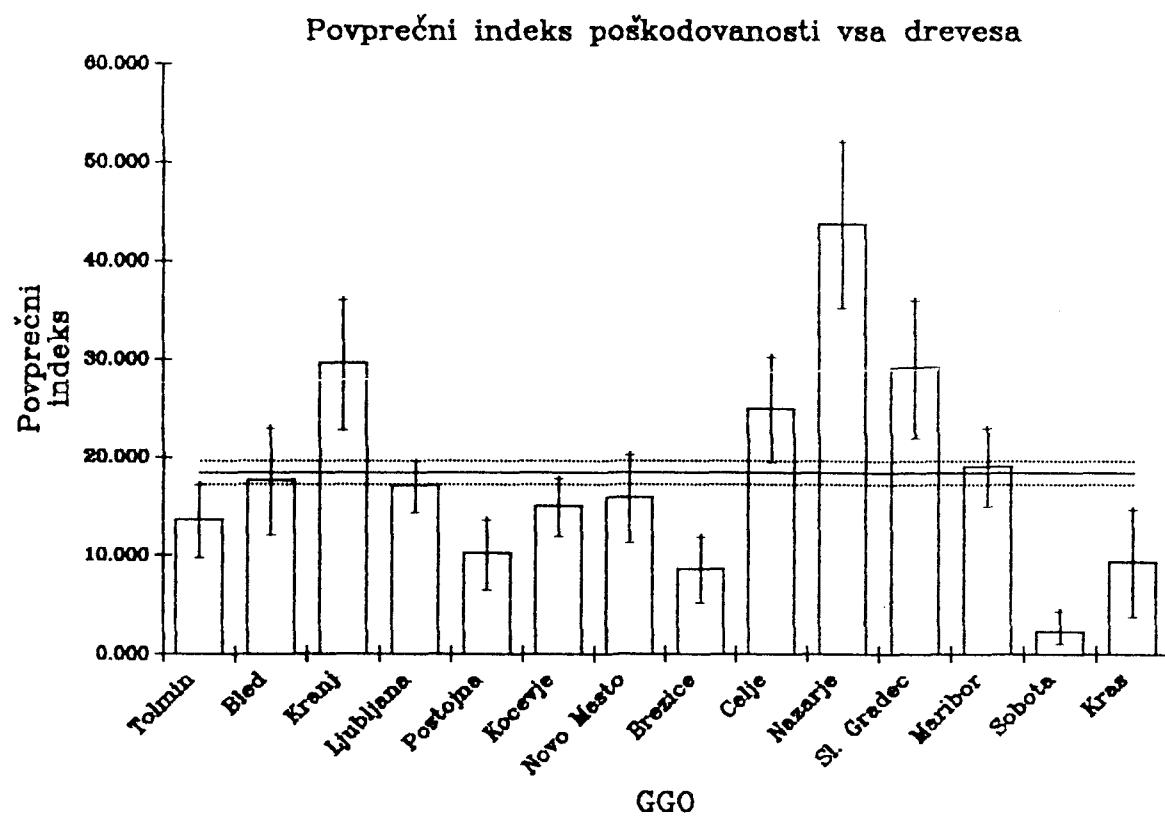
nimamo dovolj podatkov. Na grafu 29 prikazujemo porazdelitev skupnih poškodb po gozdnih gospodarstvih, hkrati pa lahko na tabeli 6 vidimo kako velike so razlike med območji tudi v pogledu poškodovanosti med iglavci in listavci.

Tabela 6. Primerjava indeksov poškodovanosti med gozdnimi gospodarskimi območji in za Slovenijo z intervalom zaupanja.

Območje	n	Indeks skupaj	E	Indeks iglavci	E	Indeks listavci	E
Tolmin	78	13.682	±3.72	22.91	±7.02	6.156	±2.30
Bled	30	17.780	±5.43	24.33	±7.68	3.900	±3.45
Kranj	52	29.656	±6.64	40.04	±8.86	15.112	±6.36
Ljubljana	133	17.205	±2.57	29.11	±5.68	9.311	±1.86
Poštovna	51	10.300	±3.54	22.92	±8.06	0.771	±0.80
Kočevje	61	15.090	±2.94	29.51	±7.60	4.326	±1.66
Novo Mesto	63	16.005	±4.48	17.56	±6.80	11.598	±4.10
Brežice	49	8.759	±3.33	9.26	±6.71	8.698	±4.63
Celje	53	25.083	±5.40	34.92	±9.34	13.879	±3.66
Nazarje	37	43.919	±8.45	51.59	±8.65	17.262	±10.11
Sl.Gradec	41	29.271	±7.01	36.19	±8.04	0.527	±0.75
Maribor	95	19.214	±3.98	21.40	±5.16	12.346	±4.02
Sobota	24	2.425	±2.13	8.52	±11.87	3.800	±4.54
Kras	25	9.504	±5.46	4.96	±5.58	11.300	±9.39
Slovenija	792	18.422	±1.20	26.02	±2.00	8.869	±1.06

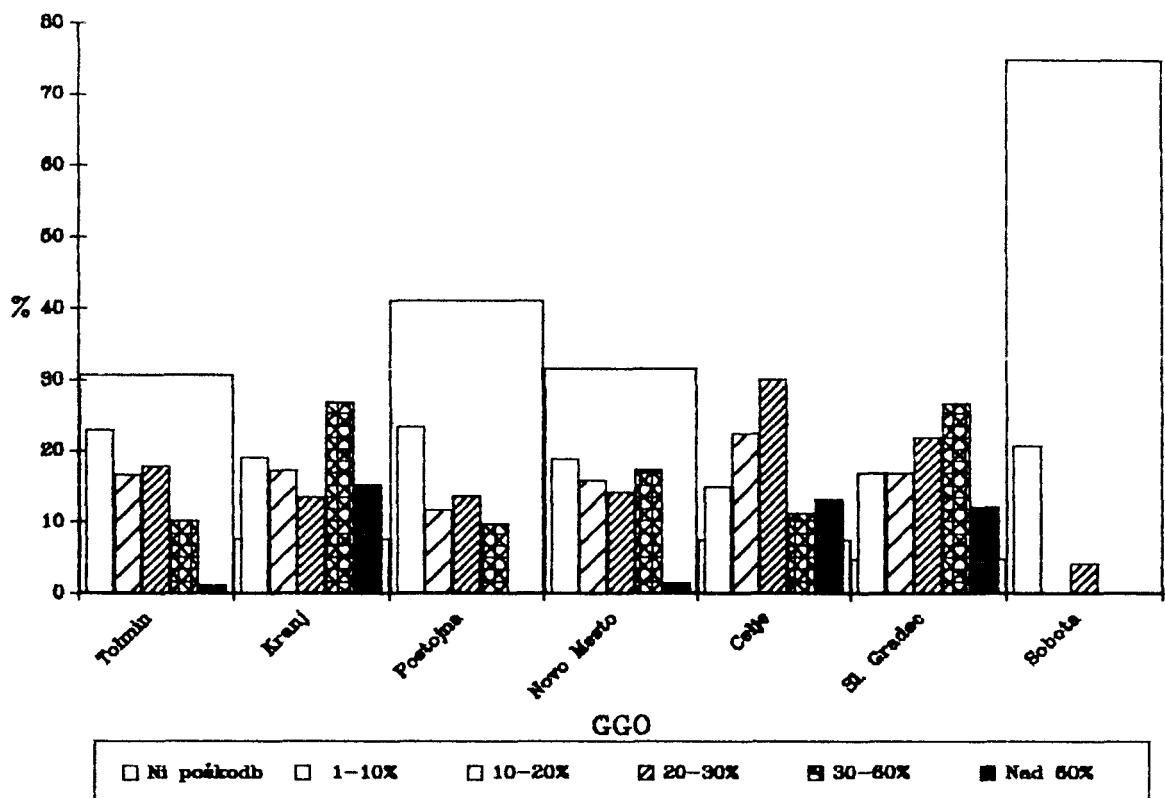
Če vzamemo v primerjavo samo območje z največjim indeksom poškodovanosti, to je GG Nazarje, vidimo da je razlika med povprečno poškodovanostjo iglavcev in listavcev zelo velika. Razlog za take razlike je v tem, da imajo iglavci stalno prisoten asimilacijski aparat (iglice živijo več let), listavci pa asimilacijski aparat pozimi, ko so obremenitve najhujše, odvržejo, zato pa seveda manj trpijo za posledicami onesnaževanja.

Na grafu 29. prikazujemo stolpec "skupaj" iz tabele 6. Na grafikonu so razlike med gozdnimi gospodarstvi še bolj očitne.

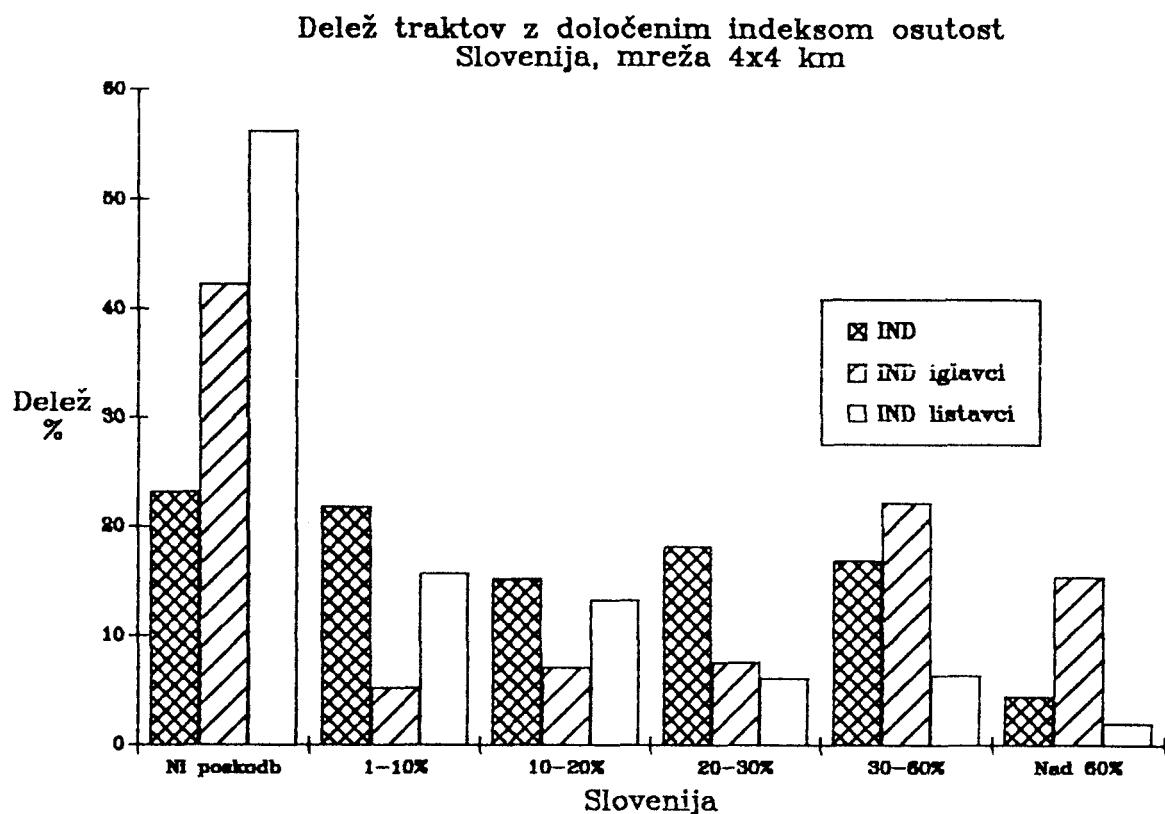
Graf št.29: Povprečni indeks poškodovanosti po gozdnih gospodarstvih

Zanimivo je primerjati graf 29 in 30, kjer prikazujemo indeks poškodovanosti po razredih poškodovanosti za nekatera gozdna gospodarstva. Grozdi (oz. višina stolpcev) znotraj gozdnega gospodarstva prikazujejo porazdelitev indeksa poškodovanosti. Leve asimetrije pomenijo bolj zdrave sestoje, desne pa zelo prizadete. Največji delež zdravih sestojev ima soboško gozdno gospodarstvo, okoli 75% (leva simetrija), v povprečju pa je indeks poškodovanosti 2.4%. Gozdno gospodarstvo Slovenj gradec, ki ima desno asimetrično porazdelitev pa ima v povprečju indeks poškodovanosti 29%.

Graf št.30: Stopnje poškodovanosti po nekaterih gozdnih gospodarstvih

Na grafu 31 prikazujemo procentualni delež površin po razredih poškodovanosti in po treh različnih indeksih (skupaj, iglavci, listavci). Seštevek vseh indeksov npr. za iglavce (listavce, skupaj) nam da skupaj 100%, to pa pomeni, da stolpci znotraj razreda niso med seboj odvisni. Takšen graf se dobi, če naredimo frekvenčno porazdelitev indeksa iglavcev (listavcev, skupaj) po razredih.

Graf št.31: Deleži traktov po razredih poškodovanosti

Največji delež gozdov je v razredu kjer poškodb ni (40% iglavcev in 50% listavcev). Najdemo pa tudi dokaj velik delež iglavcev v razredih od 30% naprej. Po podatkih iz grafa tudi vidimo, da so listavci manj poškodovani od iglavcev.

Prostorsko lokacijo poškodb lahko dobimo tako, da podatke o poškodovanosti traktov opremimo s koordinatami in izrišemo z ustreznim kartirnim programom (glej prilogo 5).

4.3.3 Sklepne misli o poškodovanosti slovenskih gozdov

Stanje v slovenskih gozdovih je kritično. Približno 40% naših gozdov je bolj ali manj zdravih (graf 31) nad polovico pa jih trpi za hujšimi poškodbami. Naš "paradni

konj" iglavci se že nekaj časa otepa s hudimi problemi. Začelo se je s sušenjem jelke, proces na katerega onesnaženo ozračje ni imelo vpliva, nadaljuje se s propadanjem smreke, za katero zanesljivo vemo, da je sušenja krivo onesnaženo ozračje. Žal gozdarstvo kot stroka, ne more dosti storiti za ublažitev težav z gozdom. Vedno bolj smo v vlogi grobarja, ki pobira slučajne pripadke, ki ponekod dosegajo raven rednega letnega etata.

Namesto jadikovanja nad umirajočimi gozdovi bo potrebno že danes pristopiti k alternativnim načinom gojenja gozdov. Nekdanje šablone morajo takoj in za vedno v pozabo, ostanejo naj le kot opomin kako se ne sme delati.

Po mojem mnenju se kažejo rešitve v naslednjem:

- potrebno bo začeti razgovore z glavnimi onesnaževalci okolja (termoelektrarne na premog, ipd.), v primeru onemogočenega dialoga, oceniti škodo na gozdovih in izterjati denar na sodišču,
- moderni gojitveni pristopi na načelih svobodne gojitvene tehnike, s strogo kontrolo inšpekcijskih služb,
- izrazito dinamično usmerjanje procesov pri načrtovanju dolgoročnih strategij, z uporabo modernih računalniških modelov in stalno povratno zvezo procesu načrtovanja.

Takšen pristop k gojenju gozda mora obroditи sadove, kajti v gozdarstvu ni prostora za šlamparije, oportunizem in različne špekulacije.

Sklepne misli

5. KAKO NAPREJ S SLOVENSKO VELIKOPROSTORSKO INVENTURO PROPADANJA GOZDOV

Slovenska nacionalna inventura spremeljanja propadanja gozdov ima, dolgoročno gledano, velik pomen. Poleg zbiranja informacij o propadanju gozdov, nam zaradi njene časovne razprostranjenosti daje tudi prikaz razvojne dinamike propadanja gozdov. Tudi s stališča dendrometrijske izmere nam nudi precej informacij, vendar pa dolgoročno ne more in ne sme zamenjati inventur nižjega reda (Hočvar, 1990), kot so območne inventure in inventure po gozdnem gospodarskih enotah. Nacionalna inventura mora zato nuditi dobro osnovo za različno izvedene sekundarne informacije, katere potrebujejo različne službe na nivoju Slovenije. Žal pa zaradi čisto subjektivnih razlogov o taki osnovi, pri slovenski inventuri ne moremo govoriti, zaradi sledečih napak:

- Subjektivno premikanje traktov v gozd in subjektivno goščenje mreže ima za posledico dejstvo, da statistično gledano, vzorčenje ni več korektno izpeljano.
- Primernost metode 6 dreves je v naših izjemno heterogenih razmerah, kljub enostavnosti metode same, vprašljiva. Metoda daje dovolj dobre rezultate pri ocenjevanju kvalitativnih znakov, pri ocenjevanju kvantitativnih znakov pa prihaja do težav. Metoda kot tako tudi ni preveč primerna za trajno spremeljanje stanja gozdov, ker imajo ploskve izrazito dinamičen (spremenljiv) karakter.
- Terenska izvedba dendrometrijskih merjenj je bila, zaradi prevelikega poudarka na ocenjevanju propadanja gozdov, zanemarjena.

Glede na vse slabosti izvedbe sledi, da so opisni (okularno cenjeni) parametri bolj ali manj dobro ocenjeni in se jih da uporabljati za resnejše delo, da pa so vsi merjeni parametri močno nezanesljivi in zato bolj ali manj neuporabni.

Namen te diplomske naloge je bil, med drugim, tudi pokazati na vse težave s katerimi smo se srečali pri obdelavah podatkov in katerih ob pravilni (korektni!) izmeri na vzorčnih ploskvah ne bi bilo.

V prihodnjih popisih bodo morali sestavljalci metodologije paziti na sledeče postavke:

- izjemna heterogenost slovenskih gozdov zahteva, od sestavljalcev metodologije popisa, temeljite predpriprave. Plan vzorčenja mora biti zasnovan tako, da bo racionalen, hkrati pa mora zadovoljevati kriterije za kvaliteto podatkov (zanesljivost informacij). Pri snovanju metodologije velikoprostorskih inventur ni prostora za improviziranje.

- tam kjer se bodo odločali gostiti mrežo iz 4x4 km na 4x2 km ali celo 2x2 km morajo predhodno izločiti površine na katerih bo mreža gostejša in zabeležiti to površino v beležko, tako izločene površine bodo osnova za stratificirano vzorčenje,

- vsak morebitni premik trakta (čeprav premiki niso zaželjeni) morajo zabeležiti v obrazec v obliki dejanske in teoretične koordinate. Na ta način bomo lahko "sledili" vsem premikom traktov,

- merjenje polmera ploskve mora biti na cm natančno. Polmer se meri od sredine ploskve do sredine najbolj oddaljenega drevesa (glej sliko 3 in 4). Pri merjenju polera ploskve se je zelo dobro izkazal sekaški meter (samonaviralni),

- premer drevesa se meri tako, da gleda vodilo klupe v center ploskve (slika 4), ni treba posebej povdarjati da se meritev opravi v višini 1.3 m od tal. Mesto meritve se predhodno označi z zadiračem (majhna črtica!).

- debelinski prirastek se meri na podlagi spremembe premera med dvemi merjenji. Pogoj za pravilno oceno prirastka je pravilno merjenje premera drevesa. Podatki o prirastku bi služili ugotavljanju trenda rasti oz. upadanja prirastka,

- glede na relativno majhno porabo časa za izmero na traktu in velik delež prehodov med trakti, se dnevni učinek popisovalcev ne bi nič zmanjšal, če bi ocenjevali tudi starost in višino 1-2 najdebelejših dreves na ploskvi. Tako zbrane informacije bi služile okvirnemu določanju rastiščnega indeksa. Programi za izračun so že narejeni, potrebnii vhodni podatki pa so $d_{1,3}$, višina in starost dominantnih dreves. Tako izračunan rastiščni indeks bi imel seveda orientacijsko vrednost.

6. ZAKLJUČEK

Na koncu bom poskusil strniti nekaj najpomembnejših ugotovitev, ki sem jih pridobil z delom.

Podatki slovenske inventure umiranja gozdov so le deloma korektno zbrani, kar je pri obdelavah predstavljalo tudi največji problem. Vsi ostali problemi so bili zgolj tehnične narave in dokaj hitro rešljivi. Glede na stroške inventure so zato namerne in nenamerne napake neopravičljive.

Poizkusi z različnimi načini vzorčenja (enostavno slučajnostno, dvostopenjsko in stratificirano vzorčenje) so pokazali, da dvostopenjskega vzorčenja nima smisla uporabljati, ker je trakt premajhen (samo 25x25 m) in je vpliv avtokorelacije znotraj trakta prevelik. Za stratificirano vzorčenje nimamo podatkov o površini stratumov, zato se vzorčenja ne da korektno narediti. V nalogi je prikazan samo poizkus stratificiranega vzorčenja. Glede na način zbiranja podatkov se je za najbolj primerno pokazalo enostavno slučajnostno vzorčenje, ki pa žal ne more upoštevati pestrosti slovenskega gozda, ampak se izračuna neka ocena z bolj ali manj velikim intervalom zaupanja, kar seveda zmanjšuje kvaliteto ocene.

V bodoče bi morali pri usposabljanju popisovalcev, posvetiti več pozornosti dendrometrijski plati inventure, z upoštevanjem vseh dosedaj nabranih izkušenj. Kot vodilo kako naprej naj služi seminarsko gradivo: Hočvar et all. Ugotavljanje stanja in razvoja gozdov s kontrolno vzorčno metodo, Ljubljana 1990. Gradivo v detajlu obdeluje pripravo in izvedbo dendrometrijskega dela inventure¹².

---

¹² Gre sicer za kontrolno metodo vendar so osnove povsem enake tudi pri metodi 6-dreves

Pri vzorčni izmeri sestojev igra zelo pomembno vlogo objektivnost ocenjevanja parametrov. Objektivnost se doseže na dva načina. Prvi način je urjenje popisovalcev (popisovalci s prevelikim odstopnjem pri ocenjevanju niso primerni), drugi način pa je, da s primerno zasnovano metodologijo popisovalcem onemogočimo subjektivne odločitve, ki so glede na človekovo psiho vedno v smeri najmanjšega odpora. Na tak način dosežemo karseda objektivno oceno. Objektivnosti bo potrebno posvetiti več pozornosti.

Na področju računalniški programov in opreme, bo morala metodologija avtomatskega zajemanja podatkov, glede na hiter razvoj računalništva, slediti trendom v svetu. Nujno je treba poizkusiti uvedbo prenosnih terenskih računalnikov za zbiranje podatkov na terenu. Poizkustiti kaže tudi povezovanje terenskih ekip preko modema z računalniki na IGLG. Na IGLG bi z ustreznimi programi takoj preverili pravilnost meritev in to sporočili ekipam nazaj. Te bi šle naslednji dan preverjat in popravljati sumljive trakte.

Ne glede na vsa našteta dejstva pa je jasno, da ostaja osnovna ideja inventure še vedno sveža in aktualna. Snemanja se bodo bolj ali manj redno opravljala. Moja želja je, da sem s to diplomsko nalogo vsaj malo prispeval k izboljšanju osnov slovenske inventure propadanja gozdov.

7. LITERATURA:

1. Braun, R., 1974: Die metodische entwicklung der oestreichischen Forstinventuren, 100 Jahre Forstliche Bundesversuchsanstalt, Wie, 1974
2. Bundeswald ..., 1986: Bundeswaldinventur (Instruktion fuer die Traktaufname); Bundesministeriums fuer Ernaehrung, Landwirtschaft und Forsten
3. Čokl, M., 1977: Merjenje sestojev in njihovega potenciala, Strokovna in znanstvena dela št.60 pri IGLG, Ljubljana 1977
4. Hočevan, M. ,1986: Gozdne inventure (študijsko gradivo)
5. Hočevan, M. ,1990: Brauchbarkeit der daten von grossraumigen waldschadeninventuren fuer die Schatzung dendrometrischer parameter, Mednarodni IUFRO simpozij na temo "Nacionalne inventure", predloga za Proceedings
6. Hočevan, M., 1990: Razvoj in uporaba inventurne vzorčne metode 2x6 dreves, Zbornik gozdarstva in lesarstva št.34, Ljubljana 1990
7. Hočevan, M., Hladnik, D., 1988: Integralna fototerestrična metoda kot osnova za smotrno odločanje in gospodarjenje z gozdom, Zbornik gozdarstva in lesarstva št.31, Ljubljana 1988
8. Hočevan, M., Hladnik, D., 1990: Izboljšanje učinkovitosti in informacijske vsebine gozdne inventure s stratificiranim vzorčenjem, Zbornik gozdarstva in lesarstva št.34, Ljubljana 1990
9. Ko et all. 1969: 6-Baum stichprobe fuer die Forsteinrichtung, Allgemeine Forst und Jagd Zeitung, 140,8:186-189
10. Kotar, M. ,1977: Statistične metode (študijsko gradivo)
11. Kotar, M., 1977: Prirastoslovje (študijsko gradivo), Ljubljana 1986
12. Kotar, M. 1985: Povezanost proizvodne zmogljivosti sestoja z njegovo gostoto, Spominski zbornik gozdarstva in lesarstva, str 107-126, Ljubljana 1985
13. Lampe, I. 1990: Metode ugotavljanja in spremljanja fenomena propadanja gozdov na Blejskem gozdno gospodarskem območju, diplomska naloga, Ljubljana, februar 1990

14. Mahrer, F. 1985: Methodology and execution of the Swiss national forest inventory; National Forest Inventory In Europe, Mitteilungen der abteilung fuer forstliche Biometrie 85-3, Freiburg 1985
15. Ranneby et all. 1987: Designing a new national forest inventory for Sweden, Studia forestalia Suecica, No. 177, Swedish university of agricultural science, Faculty of forestry, Uppsala 1987
16. Poročilo o ..., 1986: Poročilo o znanstveno raziskovalnem delu v letu 1986: IGLG Ljubljana 1986
17. Schmidth-Hass, P., 1978: Plans for a Swiss national inventory, Joint meeting of IUFRO groups S.4.02 and S.4.04 18-26 Juni in Bukarest
18. Streletzki, H.-W., 1986: Das Stichprobenverfahren der Waldschadenserhebung (WSE) in Niedersachsen, Der Forst und Holzwirt, Nr.15, 10. August 1986
19. Šolar, M., 1990: Stanje slovenskih gozdov v letu 1989 in gibanje njihove poškodovanosti v obdobju 1985-1989, Gozdarski vestnik št.2, str.85-90, Ljubljana 1990
20. Šolar et all. 1987: Umiranje gozda (navodila za izvedbo ankete), IGLG, Ljubljana 1987
21. Zoehrer, F., 1977: Zur entwicklung einer optimalen Methodik fuer grossraeumige Forstinventuren in der Bundesrepublik Deutschland, Allg. Forst und Jagd Zeitung, 148 Jg.8/9, 1977
22. Zoehrer, F. ,1980: Forstinventur, Hamburg, Berlin

PRILOGE

Priloga 1: Opisni obrazec za trakt

Popis popisovalcev:
Popisni obrazec št. 1 - popis rastišča, sestoja, lišajev, poškodb

1

Popis poškodovanosti gozdnih sestojev v SFRJ

Stanje: 198.. leta

1-2							
1	2	3	4	5	6	7	8

x koordinati osn. stojišča

1

Repub. pokr.	GGO	GE	lastništvo	Katastrska občina	oddelek	odsek	družbeno gospodarska kategorija
49	51	52	53	54	55	56	57

položaj v pokrajini	relief	nadmorska višina	lega	nagib	vrsta kamenne	globina tal	vlažnost
18	19	20	21	22	23	24	25

lokalne klimatske posebnosti (asociacija)	gozdna zdravja	zgradba sestoja	drevesna vrsta	stopnja hranenosti sestoja	razvojna faza	sklep krošenj	vrsta obratovanja	negovost
31	32	33	34	35	36	37	38	39

2

Prisotnost lišajev - tipi lišajev na gozdnem dreju

Opazovanja na drevesni vrsti	skorasti lišaji			lisasti lišaji			gničasti lišaji		
	višina rasti	številčnost	pokrovnost	višina rasti	številčnost	pokrovnost	višina rasti	številčnost	pokrovnost
4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Prisotnost paternih bolezni gozdnega dreva							Prisotnost škodljivih živelk			
balezn listov	balezni iglic	rakasta obolenja	odm.pog.sušice vej, uvelasti	štorovka smrekova rdeča trohnoba	ostale trohnobe debel	bela orela, omelje	primarnes.in griz živelke	sekundarne griz živelke	terciarne griz živelke	
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	

bolezni	škodljive živelke				div.jad		glodalci	gnezda paša	vetroljni snegajlom	požari	spremna voda na rečima	po raztreski ostalo (po nezgodljivosti dejanosti)	poškodovanost do jadre vznč ob jeketu	
	primarnes.in griz živelke	sekundarne griz živelke	terciarne griz živelke	griz živelke	velikost poškodo	računi poškodo								
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	

datum:

d	m
45	46

ura:

49	50

vreme (vidljivost)

51

Priloga 2: Opisni obrazec za odrasle sestoje

UMIRALNJE GOZDA
Popis poškodovanosti gozdnih sestojev v SFRJ

Stanje 198 leta

STOLJČEK ZAPREDNA STEV. DREVEŠA	Razdalja 1 je R6 (v dm)	DREVEŠNA VRSTA	Pravni premer drevesa (v cm)	Višina drevesa (na 0,5 m)	Tari- fa	SOCIALNI POGOJ	DOLŽINA KROGNJE	KVALITETA VELJA po žirji:	Koordinati osnovnega stojilišča																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																					
									1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200	201	202	203	204	205	206	207	208	209	210	211	212	213	214	215	216	217	218	219	220	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230	231	232	233	234	235	236	237	238	239	240	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250	251	252	253	254	255	256	257	258	259	260	261	262	263	264	265	266	267	268	269	270	271	272	273	274	275	276	277	278	279	280	281	282	283	284	285	286	287	288	289	290	291	292	293	294	295	296	297	298	299	300	301	302	303	304	305	306	307	308	309	310	311	312	313	314	315	316	317	318	319	320	321	322	323	324	325	326	327	328	329	330	331	332	333	334	335	336	337	338	339	340	341	342	343	344	345	346	347	348	349	350	351	352	353	354	355	356	357	358	359	360	361	362	363	364	365	366	367	368	369	370	371	372	373	374	375	376	377	378	379	380	381	382	383	384	385	386	387	388	389	390	391	392	393	394	395	396	397	398	399	400	401	402	403	404	405	406	407	408	409	410	411	412	413	414	415	416	417	418	419	420	421	422	423	424	425	426	427	428	429	430	431	432	433	434	435	436	437	438	439	440	441	442	443	444	445	446	447	448	449	450	451	452	453	454	455	456	457	458	459	460	461	462	463	464	465	466	467	468	469	470	471	472	473	474	475	476	477	478	479	480	481	482	483	484	485	486	487	488	489	490	491	492	493	494	495	496	497	498	499	500	501	502	503	504	505	506	507	508	509	510	511	512	513	514	515	516	517	518	519	520	521	522	523	524	525	526	527	528	529	530	531	532	533	534	535	536	537	538	539	540	541	542	543	544	545	546	547	548	549	550	551	552	553	554	555	556	557	558	559	560	561	562	563	564	565	566	567	568	569	570	571	572	573	574	575	576	577	578	579	580	581	582	583	584	585	586	587	588	589	590	591	592	593	594	595	596	597	598	599	600	601	602	603	604	605	606	607	608	609	610	611	612	613	614	615	616	617	618	619	620	621	622	623	624	625	626	627	628	629	630	631	632	633	634	635	636	637	638	639	640	641	642	643	644	645	646	647	648	649	650	651	652	653	654	655	656	657	658	659	660	661	662	663	664	665	666	667	668	669	660	661	662	663	664	665	666	667	668	669	670	671	672	673	674	675	676	677	678	679	680	681	682	683	684	685	686	687	688	689	690	691	692	693	694	695	696	697	698	699	700	701	702	703	704	705	706	707	708	709	710	711	712	713	714	715	716	717	718	719	720	721	722	723	724	725	726	727	728	729	720	721	722	723	724	725	726	727	728	729	730	731	732	733	734	735	736	737	738	739	730	731	732	733	734	735	736	737	738	739	740	741	742	743	744	745	746	747	748	749	740	741	742	743	744	745	746	747	748	749	750	751	752	753	754	755	756	757	758	759	750	751	752	753	754	755	756	757	758	759	760	761	762	763	764	765	766	767	768	769	760	761	762	763	764	765	766	767	768	769	770	771	772	773	774	775	776	777	778	779	770	771	772	773	774	775	776	777	778	779	780	781	782	783	784	785	786	787	788	789	780	781	782	783	784	785	786	787	788	789	790	791	792	793	794	795	796	797	798	799	790	791	792	793	794	795	796	797	798	799	800	801	802	803	804	805	806	807	808	809	800	801	802	803	804	805	806	807	808	809	810	811	812	813	814	815	816	817	818	819	810	811	812	813	814	815	816	817	818	819	820	821	822	823	824	825	826	827	828	829	820	821	822	823	824	825	826	827	828	829	830	831	832	833	834	835	836	837	838	839	830	831	832	833	834	835	836	837	838	839	840	841	842	843	844	845	846	847	848	849	840	841	842	843	844	845	846	847	848	849	850	851	852	853	854	855	856	857	858	859	850	851	852	853	854	855	856	857	858	859	860	861	862	863	864	865	866	867	868	869	860	861	862	863	864	865	866	867	868	869	870	871	872	873	874	875	876	877	878	879	870	871	872	873	874	875	876	877	878	879	880	881	882	883	884	885	886	887	888	889	880	881	882	883	884	885	886	887	888	889	890	891	892	893	894	895	896	897	898	899	890	891	892	893	894	895	896	897	898	899	900	901	902	903	904	905	906	907	908	909	900	901	902	903	904	905	906	907	908	909	910	911	912	913	914	915	916	917	918	919	910	911	912	913	914	915	916	917	918	919	920	921	922	923	924	925	926	927	928	929	920	921	922	923	924	925	926	927	928	929	930	931	932	933	934	935	936	937	938	939	930	931	932	933	934	935	936	937	938	939	940	941	942	943	944	945	946	947	948	949	940	941	942	943	944	945	946	947	948	949	950	951	952	953	954	955	956	957	958	959	950	951	952	953	954	955	956	957	958	959	960	961	962	963	964	965	966	967	968	969	960	961	962	963	964	965	966	967	968	969	970	971	972	973	974	975	976	977	978	979	970	971	972	973	974	975	976	977	978	979	980	981	982	983	984	985	986	987	988	989	980	981	982	983	984	985	986	987	988	989	990	991	992	993	994	995	996	997	998	999	990	991	992	993	994	995	996	997	998	999	1000	1001	1002	1003	1004	1005	1006	1007	1008	1009	1000	1001	1002	1003	1004	1005	1006	1007	1008	1009	1010	1011	1012	1013	1014	1015	1016	1017	1018	1019	1010	1011	1012	1013	1014	1015	1016	1017	1018	1019	1020	1021	1022	1023	1024	1025	1026	1027	1028	1029	1020	1021	1022	1023	1024	1025	1026	1027	1028	1029	1030	1031	1032	1033	1034	1035	1036	1037	1038	1039	1030	1031	1032	1033	1034	1035	1036	1037	1038	1039	1040	1041	1042	1043	1044	1045	1046	1047	1048	1049	1040	1041	1042	1043	1044	1045	1046	1047	1048	1049	1050	1051	1052	1053	1054	1055	1056	1057	1058	1059	1050	1051	1052	1053	1054	1055	1056	1057	1058	1059	1060	1061	1062	1063	1064

PRILOGE

Priloga 3: Opisni obrazec za mladovja

UMIRANJE GOZDA

3 Popis poškodovanosti gozdnih sestojev v SFRJ

Stanje: 198 : . . leta

Popisni obrazec Išt. 3 - popis požkodovanosti mlajših razvojnih faz gozda (drevje pod 10 cm^Ø premera)

Priloga 4: Strukture uporabljenih datotek.

Structure for database: C:\DELO\DIPLOMA\RE3TS.DBF
 Number of data records: 25008

Field	Field Name	Type	Width	Dec
1	REG	Character	1	
2	ZST	Numeric	4	
3	STOJISCE	Numeric	1	
4	ZAPST_DV	Numeric	2	
5	R6	Numeric	3	
6	DV	Numeric	2	
7	D	Numeric	3	
8	H	Numeric	3	
9	TARIFA	Numeric	2	
10	OSUTOST	Numeric	1	
11	IGLICAV	Numeric	1	
12	SKUP_TAR	Character	1	
13	TARIFA_D	Numeric	3	1
14	G	Numeric	6	4
15	V	Numeric	6	3
** Total **			40	

Structure for database: C:\DELO\DIPLOMA\RE3IZR.DBF
 Number of data records: 4168

Field	Field Name	Type	Width	Dec
1	ZST	Numeric	4	
2	STOJISCE	Numeric	1	
3	R6	Numeric	3	
4	F	Numeric	8	2
5	G_PL	Numeric	8	4
6	V_PL	Numeric	8	3
7	G_HA	Numeric	8	4
8	V_HA	Numeric	8	3
9	N_HA	Numeric	5	
10	DG	Numeric	4	1
11	SDI	Numeric	6	1
12	IND	Numeric	5	1
13	OSUT	Numeric	5	1
14	IGL	Numeric	5	1
15	LST	Numeric	5	1
16	SM	Numeric	5	1
17	JE	Numeric	5	1
18	OST_IGL	Numeric	5	1
19	BU	Numeric	5	1
20	HR	Numeric	5	1
21	PL_LST	Numeric	5	1
22	TR_LST	Numeric	5	1

23	ME_LST	Numeric	5	1
24	Y	Numeric	12	6
25	Y2	Numeric	16	6
** Total **			152	

Structure for database: C:\DELO\DIPLOMA\RE3TRA.DBF
 Number of data records: 1042

Field	Field Name	Type	Width	Dec
1	ZST	Numeric	4	
2	F	Numeric	7	2
3	G_HA	Numeric	8	4
4	V_HA	Numeric	8	3
5	N_HA	Numeric	5	
6	DG	Numeric	4	1
7	SDI	Numeric	6	1
8	IND	Numeric	5	1
9	IND_IGL	Numeric	5	1
10	IND_LST	Numeric	5	1
11	OSUT	Numeric	5	1
12	IGL	Numeric	5	1
13	LST	Numeric	5	1
14	SM	Numeric	5	1
15	JE	Numeric	5	1
16	OST_IGL	Numeric	5	1
17	BU	Numeric	5	1
18	HR	Numeric	5	1
19	PL_LST	Numeric	5	1
20	TR_LST	Numeric	5	1
21	ME_LST	Numeric	5	1
22	Y	Numeric	12	6
23	Y2	Numeric	16	6
** Total **			141	

Structure for database: C:\DELO\DIPLOMA\RE1T.DBF
 Number of data records: 1151

Field	Field Name	Type	Width	Dec
1	ZST	Numeric	4	
2	RESOL	Numeric	2	
3	MREZA	Numeric	2	
4	X	Numeric	4	
5	Y	Numeric	4	
6	GOO	Numeric	2	
7	LASTNISTVO	Numeric	1	
8	POLOZAJ	Numeric	2	
9	RELIEF	Numeric	1	
10	NMV	Numeric	4	
11	LEGA	Numeric	1	
12	NAGIB	Numeric	2	

13	KAMNINA	Numeric	1
14	TLA	Numeric	1
15	VLAZNOST	Numeric	1
16	KLIMA	Numeric	1
17	ZDRUZBA	Numeric	3
18	SESTOJ	Numeric	1
19	S_DV	Numeric	2
20	OHRAN	Numeric	1
21	FAZA	Numeric	1
22	SKLEP	Numeric	1
23	VO	Numeric	1
24	NEGA	Numeric	1
** Total **			45

Structure for database: C:\DELO\DIPLOMA\TRAKTI.DBF
 Number of data records: 1042

Field	Field Name	Type	Width	Dec
1	ZST	Numeric	4	
2	RESOL	Numeric	2	
3	MREZA	Numeric	2	
4	X	Numeric	4	
5	Y	Numeric	4	
6	GGO	Numeric	2	
7	LASTNISTVO	Numeric	1	
8	POLOZAJ	Numeric	2	
9	RELIEF	Numeric	1	
10	NMV	Numeric	4	
11	LEGA	Numeric	1	
12	NAGIB	Numeric	2	
13	KAMNINA	Numeric	1	
14	TLA	Numeric	1	
15	VLAZNOST	Numeric	1	
16	KLIMA	Numeric	1	
17	ZDRUZBA	Numeric	3	
18	SESTOJ	Numeric	1	
19	S_DV	Numeric	2	
20	OHRAN	Numeric	1	
21	FAZA	Numeric	1	
22	SKLEP	Numeric	1	
23	VO	Numeric	1	
24	NEGA	Numeric	1	
25	F	Numeric	7	2
26	G_HA	Numeric	8	4
27	V_HA	Numeric	8	3
28	N_HA	Numeric	5	
29	DG	Numeric	4	1
30	SDI	Numeric	6	1
31	IND	Numeric	5	1
32	IND_IGL	Numeric	5	1

33	IND_LST	Numeric	5	1
34	OSUT	Numeric	5	1
35	IGL	Numeric	5	1
36	LST	Numeric	5	1
37	SM	Numeric	5	1
38	JE	Numeric	5	1
39	OST_IGL	Numeric	5	1
40	BU	Numeric	5	1
41	HR	Numeric	5	1
42	PL_LST	Numeric	5	1
43	TR_LST	Numeric	5	1
44	ME_LST	Numeric	5	1
45	Y1	Numeric	16	4
46	Y2	Numeric	16	4
** Total **			185	

0 1 Ni poškodb
 3 11-20%
 5 31-60%

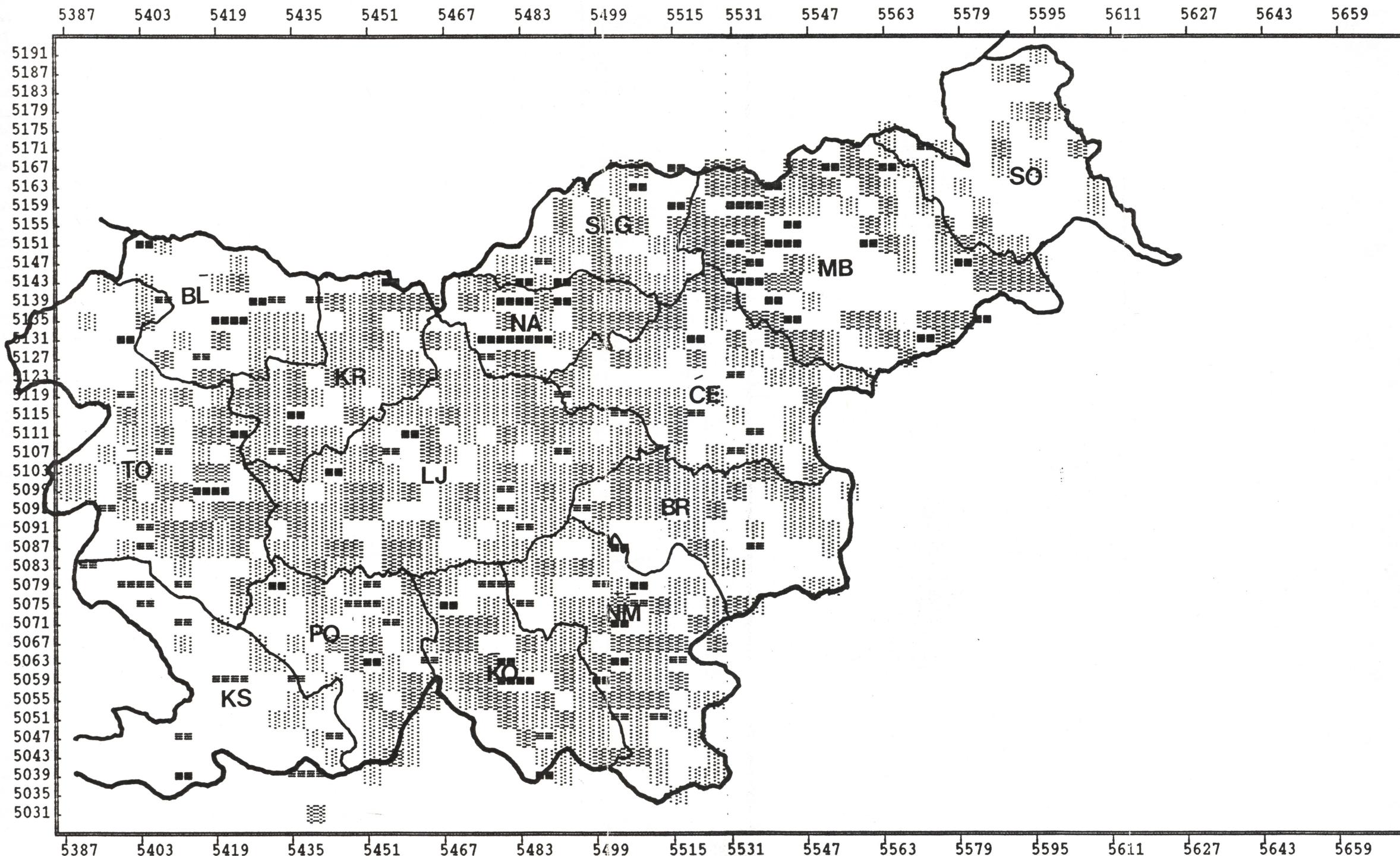
2 1-10%
 4 21-30%
 6 Nad 60%

- = 1 Nad 90% iglavcev
- 2 50-90% iglavcev
- 3 50-90% listavcev
- 4 Nad 90% listavcev

- 1 Do 100 m³/ha
- 2 101-300 m³/ha
- 3 301-600 m³/ha
- 4 601-1000 m³/ha
- 5 Nad 1000 m³/ha

RE1T.DBF

Record#	ZST	RESOL	MREZA	X	Y	GGO	LASTNISTVO	POLOZAJ	RELIEF	NMV	LEGA	NAGIB	KAMNINA	TLA	VLAZNOST	KLIMA	ZDRUZBA	SESTOJ	S_DV	OHRAN	FAZA	SKLEP	VO	NEGA
1	844		16 5403 5107	1		2	3	3	765	7	12	1	2	2	0	71	4	51	1	3	1	4	2	
2	845		16 5395 5099	1		2	8	1	505	7	18	1	3	3	0	263	4	32	4	1	3	6	1	
3	846		16 5399 5095	1		2	7	4	405	6	5	1	2	2	0	41	5	55	2	3	2	5	3	
4	847		16 5399 5099	1		2	7	5	735	2	21	1	1	1	3	111	4	7	4	4	4	9	2	
5	848		16 5407 5103	1		2	3	3	645	2	3	1	2	2	0	82	3	4	2	5	5	2	1	
6	849		16 5403 5103	1		2	8	3	795	7	22	1	1	2	0	81	4	51	1	6	4	2	2	
7	850		16 5399 5103	1		2	8	3	700	2	5	1	2	2	0	71	5	4	2	3	5	5	3	
8	851		16 5407 5107	1		2	3	3	880	3	20	1	2	2	0	81	3	68	3	3	4	5	3	
9	852		16 5387 5099	1		2	7	4	240	8	29	3	3	2	0	52	5	53	1	3	2	5	3	
10	853		16 5387 5103	1		2	7	1	420	8	14	1	1	1	0	71	5	68	4	3	2	5	3	
11	854		16 5391 5099	1		2	7	4	200	1	38	1	2	2	0	141	5	79	1	4	3	5	3	
12	855		16 5391 5103	1		2	13	5	420	4	25	1	2	2	0	71	5	49	1	3	4	5	3	
13	856		16 5395 5107	1		2	7	7	270	4	35	4	2	2	0	271	5	40	1	4	2	5	3	
14	857		16 5399 5111	1		2	7	5	395	8	29	4	2	3	0	263	3	65	1	4	3	1	3	
15	858		16 5395 5095	1		1	7	6	190	2	30	1	1	1	3	275	5	68	1	2	1	5	3	
16	859		16 5403 5087	1		2	12	4	140	1	24	3	2	2	3	41	5	40	3	4	3	5	3	
17	860		16 5399 5087	1		2	6	5	80	5	15	3	3	2	0	41	5	40	2	4	2	5	3	
18	861		16 5403 5091	1		2	8	6	640	5	30	1	1	1	3	275	5	7	1	3	4	4	3	
19	862		16 5407 5099	1		1	8	4	1020	8	18	1	2	2	0	171	4	15	1	4	4	4	1	
20	863		16 5407 5095	1		1	7	3	1050	7	27	1	1	2	0	171	4	51	1	3	2	4	1	
21	864		16 5403 5095	1		1	10	2	775	1	5	1	2	2	0	171	4	1	1	3	2	3	1	
22	865		16 5407 5091	1		1	3	3	1035	7	18	1	2	2	0	171	4	1	2	4	4	4	1	
23	866		16 5411 5091	1		1	7	4	1095	2	14	1	1	2	0	171	4	1	1	3	3	4	1	
24	867		16 5415 5091	1		1	7	4	1160	5	24	1	1	1	3	171	3	51	1	4	1	4	2	
25	868		16 5411 5095	1		1	8	4	1315	4	33	1	1	2	3	92	4	51	2	2	1	4	2	
26	869		16 5407 5087	1		2	7	4	490	5	20	4	2	1	3	275	5	40	1	4	5	4	3	
27	870		16 5411 5087	1		2	7	1	955	5	34	1	1	1	3	275	4	7	1	4	4	4	3	
28	871		16 5411 5079	1		2	4	5	220	4	20	1	3	3	1	41	5	72	4	4	2	5	3	
29	872		16 5415 5087	1		2	7	4	481	7	35	1	2	1	3	275	4	73	4	3	4	5	3	
30	873		16 5407 5083	1		2	7	2	95	5	5	1	3	3	1	41	3	73	3	1	3	5	3	
31	874		16 5411 5083	1		2	6	7	150	1	24	1	3	2	3	41	3	40	2	4	2	5	3	
32	875		16 5419 5083	1		2	7	7	620	5	80	1	1	1	3	275	5	68	1	1	4	5	3	
33	876		16 5419 5087	1		2	12	4	845	3	10	1	1	2	3	81	3	51	1	1	4	3	2	
34	877		16 5427 5083	1		2	8	1	900	1	20	1	1	1	0	161	3	1	1	4	5	2	1	
35	878		16 5427 5079	1		1	12	6	840	0	0	1	1	2	0	161	2	1	1	6	5	1	1	
36	879		16 5423 5079	1		1	6	4	830	8	10	1	2	1	0	161	3	4	4	4	3	2	2	
37	880		16 5423 5075	1		2	8	4	855	7	25	1	1	1	0	71	5	51	1	3	2	5	3	
38	881		16 5427 5075	1		2	3	6	1070	2	25	1	1	2	4	161	2	1	1	5	2	1	2	
39	882		16 5431 5083	1		1	10	3	940	0	2	1	1	2	0	161	3	1	1	4	3	3	1	
40	883		16 5423 5091	1		2	6	4	650	8	15	1	1	2	1	161	3	51	1	4	3	3	1	
41	884		16 5423 5087	1		2	5	4	1050	6	16	1	2	1	2	161	3	51	1	4	3	3	1	
42	885		16 5419 5091	1		1	7	5	670	1	41	1	1	2	0	121	4	51	2	3	2	4	1	
43	886		16 5415 5095	1		1	7	5	990	6	20	1	1	2	1	121	4	51	1	6	5	3	1	
44	887		16 5423 5095	1		1	7	8	540	7	42	1	1	2	0	161	3	51	1	4	3	2	3	
45	888		16 5427 5091	1		1	7	3	660	1	23	1	1	2	0	161	3	4	1	4	4	3	1	
46	889		16 5411 5099	1		2	7	4	465	6	20	1	1	2	0	11	3	51	2	3	2	3	3	
47	890		16 5411 5103	1		2	7	8	650	2	37	1	1	1	0	111	4	51	1	1	3	5	3	
48	891		16 5407 5111	1		2	8	4	480	5	32	1	2	1	0	72	4	51	1	4	2	3	3	
49	892		16 5415 5107	1		2	7	4	360	1	38	1	2	2	0	271	3	51	1	4	2	3	3	
50	893		16 5411 5107	1		2	7	4	430	5	35	1	1	1	0	271	3	68	1	2	2	5	3	

RE3T.DBF

Record#	REG	ZST	STOJISCE	ZAPST_DV	R6	DV	D	H	TARIFA	OSUTOST	IGLICAV	SKUP_TAR	TARIFA_D	G	V
1		4	4	3	0	51	18	0	31	1	0 V		5.5	0.0250	0.129
2		4	3	1	0	51	20	0	31	0	0 V		5.5	0.0310	0.173
3		4	2	4	0	51	11	0	31	1	0 V		5.5	0.0100	0.024
4		4	1	3	0	51	21	0	31	0	0 V		5.5	0.0350	0.197
5		4	4	2	0	51	20	0	31	0	0 V		5.5	0.0310	0.173
6		4	1	1	0	51	25	0	31	0	0 V		5.5	0.0490	0.311
7		4	2	3	0	51	12	0	31	0	0 V		5.5	0.0110	0.034
8		4	1	5	0	51	12	0	31	0	0 V		5.5	0.0110	0.034
9		4	3	6	71	51	27	0	31	0	0 V		5.5	0.0570	0.377
10		6	9	2	0	4	23	0	30	0	0 V		5.0	0.0420	0.356
11		6	8	6	74	6	22	0	30	0	3 V		5.0	0.0380	0.317
12		6	2	2	0	13	18	0	28	0	3 V		4.0	0.0250	0.165
13		6	2	6	74	13	36	200	28	0	4 V		4.0	0.1020	0.967
14		6	1	5	0	40	11	0	29	0	0 V		4.5	0.0100	0.024
15		6	8	3	0	40	35	190	29	0	0 V		4.5	0.0960	0.706
16		6	1	1	0	40	42	190	29	0	0 V		4.5	0.1390	1.076
17		6	8	4	0	40	24	0	29	0	0 V		4.5	0.0450	0.280
18		6	1	2	0	40	12	0	29	0	0 V		4.5	0.0110	0.034
19		6	9	5	0	40	26	145	29	0	0 V		4.5	0.0530	0.343
20		6	1	3	0	40	22	0	29	0	0 V		4.5	0.0380	0.223
21		6	9	6	86	40	18	0	29	0	0 V		4.5	0.0250	0.129
22		6	1	4	0	40	29	0	29	0	0 V		4.5	0.0660	0.450
23		6	1	6	44	40	27	0	29	0	0 V		4.5	0.0570	0.377
24		6	2	5	0	40	32	0	29	0	0 V		4.5	0.0800	0.571
25		6	8	2	0	41	23	0	26	0	0 V		3.0	0.0420	0.291
26		6	2	4	0	41	35	0	26	0	0 V		3.0	0.0960	0.819
27		6	8	1	0	41	27	0	26	0	0 V		3.0	0.0570	0.438
28		6	8	5	0	51	22	0	29	0	0 V		4.5	0.0380	0.223
29		6	9	1	0	51	15	0	29	0	0 V		4.5	0.0180	0.074
30		6	2	1	0	51	19	0	29	0	0 V		4.5	0.0280	0.150
31		6	2	3	0	51	25	0	29	0	0 V		4.5	0.0490	0.311
32		6	9	4	0	51	17	0	29	0	0 V		4.5	0.0230	0.109
33		6	9	3	0	51	27	0	29	0	0 V		4.5	0.0570	0.377
34		7	1	4	0	1	12	0	34	2	0 V		7.0	0.0110	0.059
35		7	1	3	0	1	31	0	34	2	0 V		7.0	0.0750	0.916
36		7	8	4	0	1	17	0	34	1	0 V		7.0	0.0230	0.188
37		7	6	2	0	1	12	0	34	0	0 V		7.0	0.0110	0.059
38		7	6	8	80	1	15	0	34	0	0 V		7.0	0.0180	0.128
39		7	8	3	0	1	16	0	34	0	0 V		7.0	0.0200	0.157
40		7	6	6	0	51	20	0	36	1	0 V		8.0	0.0310	0.331
41		7	1	2	0	51	40	0	36	0	0 V		8.0	0.1260	1.842
42		7	6	1	0	51	29	0	36	1	0 V		8.0	0.0660	0.861
43		7	8	5	0	51	14	0	36	1	0 V		8.0	0.0150	0.113
44		7	7	5	0	51	19	0	36	2	0 V		8.0	0.0280	0.287
45		7	7	2	0	51	47	0	36	1	0 V		8.0	0.1730	2.656
46		7	7	4	0	51	18	0	36	0	0 V		8.0	0.0250	0.246
47		7	1	6	64	51	67	305	36	1	0 V		8.0	0.3530	5.800
48		7	6	3	0	51	34	250	36	0	0 V		8.0	0.0910	1.262
49		7	6	7	0	51	24	0	36	0	0 V		8.0	0.0450	0.536
50		7	8	6	64	51	20	0	36	1	0 V		8.0	0.0310	0.331

RE3IZR.DBF

Record#	ZST	STOJISCE	R6	F	G_PL	V_PL	G_HA	V_HA	N_HA	DG	SDI	IND	OSUT	IGL	LST	SM	JE	OST	IGL	BU	HR	PL_LST	TR_LST	ME_LST	Y	Y2
1	1	1	64	128.68	0.3520	2.469	26.2667	186.043	427	27.3	491.1	0.0	6.7	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	67.8	0.0	0.0	32.2	186.043000	34611.997849	
2	1	2	72	162.86	0.2560	1.689	15.1663	101.068	338	23.4	304.2	0.0	6.7	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	67.9	0.0	0.0	32.1	101.068000	10214.740624	
3	1	3	59	109.36	0.3240	2.225	27.7069	191.982	503	26.3	544.9	0.0	6.7	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	65.7	0.0	0.0	34.3	191.982000	36857.088324	
4	1	4	61	116.90	0.3310	2.286	26.6897	184.476	470	26.6	517.0	0.0	6.7	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	75.5	0.0	5.5	18.9	184.476000	34031.394576	
5	2	1	33	34.21	0.2660	2.142	70.5892	567.783	1608	23.9	1500.8	0.0	6.7	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	567.783000	322377.535089	
6	2	2	73	167.42	0.5810	5.526	32.5835	311.380	329	35.1	570.3	0.0	4.5	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	311.380000	96957.504400	
7	2	3	91	260.16	0.3710	3.125	12.8192	105.706	211	28.2	256.7	0.0	4.5	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	14.0	86.0	105.706000	11173.758436	
8	2	4	63	124.69	0.6250	5.970	45.5930	434.838	441	36.5	808.5	0.0	4.5	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	434.838000	189084.086244	
9	3	1	39	47.78	0.1890	1.507	35.5770	282.209	1151	20.2	805.7	0.0	4.5	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	79.0	21.0	0.0	0.0	0.0	282.209000	79641.919681	
10	3	6	60	113.10	0.5530	5.751	41.5570	425.606	486	34.3	810.0	0.0	4.5	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	96.7	0.0	0.0	0.0	3.3	425.606000	181140.467236	
11	3	7	63	124.69	0.5530	5.826	40.0192	421.565	441	34.4	735.0	0.0	4.5	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	421.565000	177717.049225	
12	3	8	34	36.32	0.2780	2.512	65.5342	580.308	1514	24.4	1463.5	0.0	4.5	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	97.0	0.0	0.0	0.0	3.0	580.308000	336757.374864	
13	4	1	52	84.95	0.2730	1.868	30.9598	214.541	647	24.2	614.7	0.0	6.7	28.3	71.7	0.0	0.0	100.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	214.541000	46027.840681	
14	4	2	54	91.61	0.2080	1.619	20.0308	154.952	600	21.1	460.0	0.0	6.7	92.0	8.0	0.0	0.0	100.0	45.0	55.0	0.0	0.0	0.0	154.952000	24010.122304	
15	4	3	71	158.37	0.2670	2.304	15.0599	133.581	347	23.9	323.9	0.0	4.5	9.6	90.4	0.0	0.0	100.0	26.4	73.6	0.0	0.0	0.0	133.581000	17843.883561	
16	4	4	92	265.91	0.2420	1.836	7.9352	59.100	207	22.8	179.4	0.0	6.7	75.8	24.2	0.0	0.0	100.0	68.0	32.0	0.0	0.0	0.0	59.100000	3492.810000	
17	6	1	44	60.82	0.3210	2.184	48.0916	328.092	904	26.2	979.3	0.0	4.5	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	328.092000	107644.360464	
18	6	2	74	172.03	0.3800	2.983	19.1241	145.291	320	28.5	394.7	0.0	4.5	37.9	62.1	0.0	0.0	100.0	24.9	75.1	0.0	0.0	0.0	145.291000	21109.474681	
19	6	8	74	172.03	0.3160	2.255	17.2640	121.865	320	26.0	341.3	0.0	4.5	14.1	85.9	0.0	0.0	100.0	11.5	88.5	0.0	0.0	0.0	121.865000	14851.078225	
20	6	9	86	232.35	0.2180	1.388	8.8443	56.961	237	21.6	185.7	0.0	4.5	25.6	74.4	100.0	0.0	0.0	54.3	45.7	0.0	0.0	0.0	0.0	56.961000	3244.555521
21	7	1	64	128.68	0.7440	11.235	44.1017	647.731	427	39.8	903.8	33.3	21.5	8.7	91.3	0.0	100.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	647.731000	419555.448361	
22	7	6	80	201.06	0.2620	3.177	12.5832	154.828	274	23.7	251.2	0.0	8.8	5.9	94.1	0.0	100.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	154.828000	23971.709584	
23	7	7	88	243.29	0.7180	10.762	23.6964	348.603	226	39.1	463.3	16.7	15.2	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	348.603000	121524.051609	
24	7	8	64	128.68	0.4070	5.607	30.4243	422.871	427	29.5	555.1	0.0	11.0	6.2	93.8	0.0	100.0	0.0	54.2	0.0	45.8	0.0	0.0	422.871000	178819.882641	
25	8	1	41	52.81	0.1950	1.583	32.9481	266.047	1041	20.4	746.0	0.0	4.5	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	72.2	0.0	27.8	0.0	0.0	266.047000	70781.006209	
26	8	6	50	78.54	0.1780	1.462	20.2445	165.966	700	19.5	466.7	0.0	4.5	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	165.966000	27544.713156	
27	8	7	55	95.03	0.2110	1.822	20.9926	183.620	579	21.2	443.9	0.0	6.7	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	37.5	62.5	0.0	0.0	0.0	183.620000	33716.304400	
28	8	8	52	84.95	0.3630	3.668	40.4949	413.131	647	27.9	765.6	0.0	6.7	61.6	38.4	0.0	100.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	413.131000	170677.223161	
29	9	1	62	120.76	0.4510	3.676	33.5781	261.669	455	30.9	644.6	0.0	4.5	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	63.5	36.5	0.0	0.0	0.0	261.669000	68470.665561	
30	9	2	46	66.48	0.2520	2.012	30.2364	213.836	827	23.3	730.5	0.0	4.5	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	19.4	58.7	0.0	0.0	21.9	213.836000	45725.834896	
31	9	3	41	52.81	0.3490	3.807	63.1506	695.224	1041	27.4	1197.2	16.7	10.8	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	2.4	97.6	0.0	0.0	0.0	695.224000	483336.410176	
32	9	4	67	141.03	0.4930	4.138	33.6107	281.011	390	32.4	591.5	0.0	4.5	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	61.7	38.3	0.0	0.0	0.0	281.011000	78967.182121	
33	10	1	64	128.68	0.4310	4.288	31.0849	310.499	427	30.3	583.6	0.0	4.5	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	28.0	72.0	0.0	0.0	0.0	310.499000	96409.629001	
34	10	2	55	95.03	0.6230	6.621	61.8204	660.242	579	36.4	1061.5	0.0	4.5	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	660.242000	435919.498564	
35	10	3	68	145.27	0.7240	7.875	47.5674	520.144	379	39.3	783.3	0.0	4.5	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	520.144000	270549.780736	
36	10	4	69	149.57	0.5700	5.970	37.3400	394.460	368	34.9	625.6	16.7	10.8	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	73.5	24.2	0.0	2.3	0.0	394.460000	155598.691600	
37	11	1	71	158.37	0.4130	3.849	24.5315	233.223	347	29.7	456.9	16.7	23.9	3.3	96.7	100.0	0.0	0.0	73.8	8.4	0.0	17.8	0.0	233.223000	54392.967729	
38	11	2	11																							

RE3TRA.DBF

Record#	ZST	F	G_HA	V_HA	N_HA	DG	SDI	IND	IND_IGL	IND_LST	OSUT	IGL	LST	SM	JE	OST_IGL	BU	HR	PL_LST	TR_LST	ME_LST
1	1	517.80	23.1750	160.217	425	25.9	448.9	0.0	0.0	0.0	6.7	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	69.3	0.0	1.5	29.2
2	2	586.47	28.7992	261.350	375	31.3	538.2	0.0	0.0	0.0	5.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	81.4	0.0	0.0	2.6	16.0
3	3	321.89	42.7788	420.208	683	28.9	863.3	0.0	0.0	0.0	4.5	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	96.2	2.0	0.0	0.0	1.7
4	4	600.83	14.9127	115.324	366	23.0	319.6	0.0	0.0	0.0	6.1	47.6	52.4	0.0	0.0	47.6	29.5	22.9	0.0	0.0	0.0
5	6	637.24	17.6385	124.207	345	25.6	359.2	0.0	0.0	0.0	4.5	20.5	79.5	4.0	0.0	16.4	14.1	65.4	0.0	0.0	0.0
6	7	701.71	25.4878	361.554	314	33.7	505.4	12.5	33.3	5.6	14.1	4.9	95.1	0.0	4.9	0.0	87.3	0.0	7.8	0.0	0.0
7	8	311.33	28.1532	255.772	707	22.4	594.2	0.0	0.0	0.0	5.6	26.5	73.5	0.0	26.5	0.0	55.0	13.3	5.2	0.0	0.0
8	9	381.08	37.1055	320.566	577	28.7	718.6	4.2	0.0	4.2	6.1	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	39.4	57.4	0.0	0.0	3.2
9	10	518.55	43.1393	457.543	424	35.3	738.1	4.2	0.0	4.2	6.1	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	81.1	18.3	0.0	0.6	0.0
10	11	921.21	18.5082	184.263	239	30.9	335.9	20.8	25.0	20.0	17.9	7.2	92.8	7.2	0.0	0.0	77.4	5.2	0.0	9.6	0.5
11	12	461.60	31.2287	323.660	477	29.5	622.0	4.2	20.0	0.0	8.2	29.8	70.2	14.5	0.0	15.3	66.4	2.0	0.0	0.6	1.1
12	14	312.81	39.7047	290.688	703	26.8	786.6	0.0	0.0	0.0	5.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	65.7	0.0	15.9	0.0	18.4
13	17	730.83	14.3330	117.394	301	25.8	317.0	0.0	0.0	0.0	4.5	13.9	86.1	0.0	0.0	13.9	22.1	60.4	0.0	3.5	0.0
14	18	522.95	26.6851	239.219	421	28.5	519.8	0.0	0.0	0.0	5.6	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	92.4	7.6	0.0	0.0	0.0
15	20	274.54	32.1624	199.093	801	22.7	685.2	4.2	0.0	4.2	8.3	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	94.5	0.0	5.5	0.0	0.0
16	21	357.17	41.7030	297.633	616	29.8	814.6	4.2	0.0	4.2	7.2	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	80.9	2.6	0.0	16.2	0.3
17	22	366.31	27.8452	251.999	601	25.1	604.9	8.3	0.0	8.3	12.5	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	27.4	39.8	0.0	32.8	0.0
18	23	699.26	23.4249	308.677	315	31.7	461.0	0.0	0.0	0.0	6.1	9.8	90.2	0.0	9.8	0.0	86.0	0.0	3.0	0.0	1.2
19	24	333.10	34.7639	333.169	660	26.1	708.4	0.0	0.0	0.0	4.5	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0
20	25	356.45	28.6579	201.615	617	24.3	590.9	8.3	0.0	8.7	14.7	0.6	99.4	0.0	0.0	0.6	12.0	56.2	0.0	3.2	28.1
21	26	273.48	28.3937	265.453	804	21.3	620.4	41.7	0.0	45.5	27.9	11.2	88.8	0.8	0.0	10.4	36.3	45.5	0.0	6.9	0.0
22	27	215.36	42.6037	356.269	1022	23.2	904.1	20.8	55.6	0.0	19.5	41.4	58.6	12.4	0.0	29.0	55.9	0.0	0.0	2.7	0.0
23	28	287.14	29.3234	214.092	766	22.1	628.7	20.8	0.0	22.7	17.8	31.2	68.8	31.2	0.0	0.0	58.4	2.7	3.0	1.2	3.4
24	29	245.99	38.0914	349.083	894	23.6	817.5	8.3	100.0	4.3	14.4	0.3	99.7	0.3	0.0	0.0	54.0	25.4	0.0	7.7	12.7
25	30	186.27	22.0653	145.115	1181	17.0	638.3	0.0	0.0	0.0	8.8	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	62.4	27.3	0.0	7.5	2.8
26	31	335.93	28.2498	240.049	655	23.8	603.7	8.3	0.0	10.0	13.6	14.3	85.7	14.3	0.0	0.0	73.4	0.0	12.4	0.0	0.0
27	32	563.01	17.2112	175.353	391	24.6	380.8	4.2	0.0	4.8	9.3	28.4	71.6	28.4	0.0	0.0	54.5	12.7	0.9	2.7	0.7
28	33	485.13	26.6632	315.959	453	27.9	541.2	33.3	47.1	0.0	21.0	93.9	6.1	93.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	3.8	2.2
29	34	338.48	12.3642	68.602	650	15.7	308.3	16.7	0.0	17.4	20.6	16.9	83.1	0.0	0.0	16.9	21.7	60.4	0.0	1.0	0.0
30	35	371.78	23.2397	223.467	592	22.1	484.0	33.3	6.7	77.8	24.7	27.0	73.0	27.0	0.0	0.0	28.9	12.3	0.0	31.8	0.0
31	36	289.18	34.2688	386.103	761	24.9	757.0	4.2	9.1	0.0	7.2	88.1	11.9	17.3	0.0	70.8	0.4	8.4	0.0	1.7	1.4
32	37	835.95	23.9070	272.828	263	34.6	444.2	4.2	0.0	4.5	11.5	17.2	82.8	0.0	17.2	0.0	64.6	0.0	0.0	0.9	17.2
33	38	714.84	16.6751	119.251	308	27.0	349.0	4.2	0.0	4.2	6.6	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	58.7	0.0	20.2	3.2	18.0
34	39	570.45	23.7882	254.447	386	27.7	455.8	0.0	0.0	0.0	5.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	79.1	17.8	0.0	3.2	0.0
35	40	339.01	16.1205	127.902	649	18.4	395.1	12.5	100.0	0.0	9.2	14.5	85.5	14.5	0.0	0.0	26.4	0.0	26.4	10.9	21.9
36	44	366.75	32.8834	313.251	600	26.8	670.7	0.0	0.0	0.0	5.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	1.2	61.8	0.0	35.5	1.6
37	45	180.64	33.1042	257.111	1218	18.6	755.9	0.0	0.0	0.0	5.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	75.0	12.2	0.0	12.8	0.0
38	46	396.91	16.5655	138.646	554	20.3	396.0	0.0	0.0	0.0	5.0	8.6	91.4	0.0	8.6	0.0	26.5	21.9	3.7	3.1	36.3
39	47	571.46	21.7077	205.020	385	26.5	422.3	0.0	0.0	0.0	5.6	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	44.8	45.2
40	48	712.42	13.2997	108.672	309	24.4	297.7	0.0	0.0	0.0	5.0	16.7	83.3	11.0	0.0	5.8	11.2	54.8	3.1	0.0	14.1
41	49	390.63	33.7407	315.352	563	27.7	663.1	8.3	0.0	8.7	10.9	1.0	99.0	1.0	0.0	0.0	66.0	0.0	33.0	0.0	0.0
42	50	600.64	14.5428	130.552	366	23.2	325.9	4.2	0.0	4.2	9.3	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	2.0	76.2	0.0	0.0	21.8
43	51	406.55	46.1070	534.283	541	32.1	809.5	8.3	0.0	8.3	10.4	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	91.8	0.0	0.0	6.1	2.1
44	53	867.40	14.6876	103.188	254	27.4	293.3	12.5	50.0	9.1	11.7	10.2	89.8	1.5	0.0	8.7	85.5	0.0	0.0	1.0	3.3
45	54	403.79	21.7192	181.555	545	22.5	461.5	12.5	0.0	12.5	16.9	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	24.4	0.0	0.0	57.9	17.6
46	55	393.61	31.0332	240.542	559	26.5	613.7	45.8	0.0	55.0	36.1	16.8	83.2	0.0	0.0	16.8	0.9	0.0	0.0	78.5	3.7
47	56	243.16	25.3743	184.734	905	18.9	575.2	4.2	0.0	4.2	8.3	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	57.2	16.3	4.7	5.8	16.0
48	57	716.00	9.2039	63.526	307	20.4	221.3	20.8	6.7	44.4	14.3	79.3	20.7	3.1	0.0	76.1	1.3	19.4	0.0	0.0	0.0
49	58	408.57	18.2223	132.549	538	20.9	403.8	29.2	0.0	29.2	21.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	59.0	41.0	0.0	0.0	0.0
50	59	749.37	42.9363	370.266	294	42.9	697.7	62.5	65.2	0.0	34.5	86.0	14.0	86.0	0.0	0.0	14.0	0.0	0.0	0.0	0.0